Kongl. Vitterhets Historie och Antiqvitets Akademiens

MÅNADSBLAD.

REDAKTÖR: HANS HILDEBRAND.

313—336. 1898 och 1899. Januari—December.

Akademiens och Förvaltningsutskottets sammanträden år 1898.

Akademiens sammanträde den 11 januari.[1]

Akademiska ärenden. Till utländska ledamöter af den historiska klassen valdes professor *Johannes Steenstrup* i Köpenhamn och geheimeregeringsrådet *R. Koser* i Berlin.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. Akademien beslöt hemställa hos Kongl. Maj:t om föreskrift, att *Bokenäs* gamla kyrka i Bohuslän må få qvarstå som ruin, utan underhållsskyldighet för församlingen och med rätt för denna att borttaga spåntaket, samt att de äldre inventarierna tillvaratagas och bevaras.[2]

Med anledning af ifrågasatt reparation af *Örs* kyrka i Karlstads stift samt försäljning af orgeln i *Öfver Järna* kyrka Strengnäs stift, beslöt Akademien för Kongl. Maj:t anmäla, att genom dessa åtgärder inga arkeologiska eller konsthistoriska intressen trädas för nära.[3]

Medaljer. Följande förslag godkändes.

1. *Åts.* LITHOGRAFISKA AKTIEBOLAGETS[4] GRUNDLÄGGARE DISPONENTEN FRITHIOF ÅBERG 1858—1898. Bröstbild.

Fråns. EN GÄRD AF TACKSAMHET, AKTNING OCH VÖRDNAD FRÅN LITHOGRAFISKA AKTIEBOLAGETS PERSONAL En qvinna i antik drägt, stödjande venstra handen mot en stenskifva, på hvilken

---

[1] Förvaltningsutskottet sammanträdde den 8 och 11 januari.
[2] Kongl. Maj:t har den 22 januari godkänt Akademiens framställning.
[3] Kongl. Maj:ts beslut i båda dessa fall äro daterade den 22 januari.
[4] I Norrköping.

Kartong.

LAB sammanbundna, derunder lineal, ritstift, grafstickel m. m., omgifna af litografiska tryckpressar m. m.

2. *Åts.* KONUNG OSCAR II KONGL. SVENSKA SEGELSÄLLSKAPETS BESKYDDARE Konungens bröstbild omgifven af en stiliserad lagerkrans.

Fråns. TILL MINNE AF JUBILEUMREGATTAN I STOCKHOLM 1897 Sällskapets märke på en sköld under k. krona med rikt krontäcke.

Akademiens fonder. Följande budget antogs för den antiqvariska nämnden.

Hjertbergska amanuensens lön	kr.	4,000
Katalogisering af myntsamlingen	»	1,800
Afbetalning för C. G. Brunii samling	»	1,000
Återbetalning till Historiska nämnden	»	1,000
Undersökningar i Sverige	»	1,000
Andra resor	»	1,000
Inköp af orientaliska bronser	»	688
Andra inköp	»	512
Runverket	»	700
Beskrifning af Vendelfyndet	»	750
Fackkataloger och andra illustrationer	»	1,000
Beskrifning af kyrkoruinerna i Sigtuna	»	750
Antiqvarisk topografi och annan skrifning	»	800
Konservering af föremål i museet	»	600
Bronsanalyser	»	500
Summa	kr.	16,100

Förvaltningsutskottets sammanträde den 31 januari.

Statssamlingarna. Riksantiqvarien anmälte, att vid den nyligen hållna första auktionen å den Oldenburgska myntsamlingen inrop gjorts af för k. Myntkabinettet behöfliga mynt till ett belopp af 12,832 kr. 50 öre, hvilka inrop, efter med Oldenburgska sterbhuset och auktionsförrättaren träffadt aftal, finge af Akademien lösas, såvida innevarande års riksdag, enligt Kongl. Maj:ts derom afgifna proposition, beviljar nödiga

medel till inköp vid auktionen. I händelse medel ej beviljas, skola, enligt nyss nämnda aftal, inropen utan någon som helst kostnad för Akademien återgå.

Fast fornlemning. Grefve Eugène Lewenhaupt hade, såsom förmyndare för framlidne friherre Carl von Essens barn, anhållit om tillstånd för arrendatorn af gården Norsta, Balingsta sn, Uppland, att borttaga tvänne i en åker belägna mindre grafhögar, hvilka för längre tid sedan blifvit af enskild person genomgräfda och undersökta. Bifölls.

Akademiens sammanträde den 1 februari.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. Akademien beslöt med anledning af ifrågasatt rifning af *Fryksände* kyrka i Karlstads stift hos Kongl. Maj:t dels anmäla, att kyrkan visserligen har rika takmålningar från förra århundradet, men att dessa icke äro af den betydenhet att — ehuru deras försvinnande är att beklaga — någon större omkostnad för deras bevarande för framtiden bör komma i fråga samt att Akademien således, enär den af trä uppförda kyrkans qvarstående som ruin ej kan ifrågasättas, ej har någon erinran att göra mot kyrkans rifning, dels anhålla om föreskrift att vid rifningen kyrkans inventarier, såväl de i församlingens ansökan omnämnda, som ock öfriga i kyrkan befintliga, deribland ett altarskåp från medeltiden, behandlas omsorgsfullt och bevaras för framtiden, samt att under rifningsarbetet möjligen anträffade lemningar eller anordningar från en äldre kyrka eller fornminnen af hvad slag de vara må, noga iakttagas, bevaras och för Akademien anmälas.[1]

Akademien förklarade, att genom en tillämnad restaurering af *Linnaryds* kyrka, Vexiö stift, intet arkeologiskt eller konsthistoriskt intresse träddes för nära.[2]

Med anledning af *Neder-Lule* församlings anhållan om tillstånd att borttaga de två af tegel uppförda, till församlingens

[1] Kongl Maj:t har den 18 februari godkänt Akademiens framställning.

[2] Kongl Maj:ts beslut är dateradt den 18 februari.

kyrkogård ledande stegluckorna, i sammanhang hvarmed kyrkogårdsmuren skulle borttagas och ersättas med ett jernstaket, beslöt Akademien, då dessa kyrkogårdsportar äro af hög ålder och karakteristiskt byggnadssätt och det således vore synnerligen beklagligt, om de skulle försvinna, på det lifligaste tillstyrka afslag å församlingens begäran samt framhålla det i hög grad beklagansvärda förhållandet, att församlingarna i skilda delar af vårt land, utan känsla för de äldre anordningarnas estetiska värde samt med besynnerlig förkärlek för det flacka, sträfva att mot mer eller mindre prydliga, stundom rent tillfälliga stängsel utbyta de gamla kyrkogårdsmurarna.[1]

Med anledning af anhållan af *Ölme* församling, Karlstads stift, att få till Nordiska museet öfverlemna en i kyrkans vård befintlig jernbeslagen dörr samt en nyckel af jern, hvilka enligt gammal sägen tillhört Saxholmens slott, beslöt Akademien hos Kongl. Maj:t hemställa, att de två föremålen må öfverlemnas till Statens historiska Museum.[1]

St. Ibbs församling på Hven, som tidigare anhållit att få för läggande af grund till öns nya kyrka använda gråstenen i en mur, som i början af århundradet blifvit uppförd kring en del af Uranienborg, men då Akademien som villkor för ett sådant medgifvande uppställt fordran, att församlingen skulle uppföra och underhålla annat stängsel, lämpligen bestående af en häck, hade år 1891 förklarat sig icke kunna antaga detta vilkor, hvadan Kongl. Maj:t ej lemnat bifall till församlingens anhållan. Nu hade emellertid församlingen hos Akademien förklarat sig villig att antaga villkoret samt derutöfver anhållit om rätt att förfoga öfver stängselmuren kring Stjerneborgs ruin mot enahanda villkor. Akademien beslöt hos Kongl. Maj:t förorda bifall till församlingens framställning, med villkor att Akademien erhåller rätt att närmare bestämma platsen för de nya stängslen.[2]

---

[1] Kongl. Maj:t har den 18 februari godkänt Akademiens framställning.
[2] Kongl. Maj:t har den 29 april godkänt Akademiens framställning.

Medaljer. Följande medaljförslag godkändes.

3. *Åts.* UPLANDS SKYTTEFÖRBUND Upplands vapenbild.

Fråns. En öppen krans med plats ini för namn m. m.

4. *Åts.* ELFSBORGS LÄNS SÖDRA KONGL. HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAP Elfsborgs läns vapen (utan krona).

Fråns. En eklöfskrans. Ini denna BELÖNINGSMEDALJ TILL med plats för namn m. m.

5. *Åts.* LIFFÖRSÄKRINGSAKTIEBOLAGET THULE 1872—1897 En stående qvinna (omtänksamheten), stödjande ena handen på en sköld, som innehåller Thules emblem samt hållande den andra skyddande utsträckt öfver en sittande qvinna med ett barn i skötet.

Fråns. Åt ena sidan hopbundna lager- och ekqvistar med plats för namn m. m.

6. *Åts.* GÖTEBORGS VELOCIPED-KLUBB 1882 Göteborgs stads vapen.

Fråns. Öppen lagerkrans med plats ini för namn m. m.

Akademiens sammanträde den 1 mars.[1]

Statssamlingarna. Anmältes, att Kongl. Maj:t med anledning af framställningar från Akademien och Intendenten vid Nationalmusei konstafdelning om vidtagande af vissa säkerhetsåtgärder vid Nationalmuseibyggnaden, funnit godt dels att för anordnande tills vidare af nattlig bevakning vid byggnaden anvisa ett belopp af högst 2,000 kr., dels att bemyndiga Öfverintendentsembetet att utföra vissa af embetet föreslagna åtgärder med byggnaden.

Kyrkor och kyrkliga föremål. Akademien beslöt hos Kongl. Maj:t anmäla, att mot en tillämnad reparation af *Timrå* kyrka Hernösands stift, inga erinringar ur arkeologisk eller konsthistorisk synpunkt finnas att göra.[2]

Akademien beslöt att hos Kongl. Maj:t anmäla, att *Forssa* församling i Strengnäs stift önskade sälja en kyrkan tillhörig

[1] Förvaltningsutskottet sammanträdde den 28 februari.

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 11 mars.

silfverkanna samt att denna icke vore för Statens Historiska Museum behöflig.[1]

Anslag. Akademien lemnade följande anslag till undersökningar:

åt kandidat H. Hansson (Gotland) . . . . kr. 400
» » S. Velin (Vestergötland) . . . . » 300
» lektor Bæhrendtz (Kalmar län) . . . . » 300
» » Adlerz (Medelpad) . . . . » 200
» » Brate (för runforskningar) . . . . » 400
till rununddersökningar i Uppland . . . . » 200
för uppteckning af folkmelodier i Uppland . . . . » 125

samt följande anslag till studier:

åt amanuensen Ekhoff (Danmark) . . . . » 300
» » Salin (Norge) . . . . » 300

Akademiens fonder. Historiska nämndens budgetförslag godkändes.[2]

Medaljer. 7. Elfsborgs läns Södra hushållningssällskap hade anhållit, att Akademien, med annullering af det vid förra sammanträdet godkända medaljförslaget, ville medgifva att följande medalj finge å k. Myntet präglas.

Åts. (= en den 25 februari 1890 godkänd medalj) ELFSBORGS LÄNS SÖDRA HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAP Länets vapen.

Fråns. Den vid förra sammanträdet godkända.

Akademien medgaf detta.

Följande medaljförslag godkändes:

8. *Åts.* SÖDRA SÖDERMANLANDS LANDTBRUKSKLUBB Södermanlands vapen omgifvet af sinnebilder för landbruket.

Fråns. Eklöfskrans med plats ini för namn m. m.

9. *Åts.* HUDIKSVALLS STADS FABRIKS- OCH HANDTVERKSFÖRENING BELÖNING Stadens vapen lagdt på en grupp af maskindelar och redskap.

---

[1] Kongl. Maj:t bestämde den 27 maj, att inlösen för statens räkning ej må ega rum.

[2] Det finnes i det följande aftryckt.

Fråns. Eklöfskrans, inom hvilken TILL — samt plats för namn m. m.

Akademiens högtidssammanträde den 20 mars.

Närvarande:

Akademiens præses hr Björnstjerna,
» sekreterare hr Hans Hildebrand,
» hedersledamöter hrr Wærn, Zettervall, Wedberg, von Ehrenheim och grefve Snoilsky,
» arbetande ledamöter hrr Montelius, Törnebladh, Emil Hildebrand och Silfverstolpe,
» korrespondenter häradshöfding A. F. Ekevall, kammarherren M. Lagerberg, artisten O. Sörling, riksgäldsfullmäktigen J. Johansson,
» amanuenser doktorerna Ekhoff, Salin, Blomberg och Almgren samt licentiaten Janse.

samt inbjudna:

Statsrådet och chefen för k. Ecklesiastikdeparte- G. F. Gilljam, expeditionschefen C. F. Holmquist, docenten C. J. H. Hallendorff.

Sekreteraren föredrog delar af sin årsberättelse för 1897 samt förevisade märkliga under året inkomna föremål.

Akademiens præses öfverlemnade det Beskowska priset till docenten Hallendorff.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 3 april.

Kyrkor och kyrkliga föremål. Mot beslutet att omgjuta den större ringklockan i Korsberga kyrka (Vexiö stift) hade utskottet ingen erinran att göra.

Akademiens sammanträde den 5 april.

Akademiska ärenden. Anmältes, att Akademiens hedersledamot hr *Carl Gustaf Hammarskjöld* och Akademiens korrespondent arkitekten *Emil Victor Langlet* aflidit.

Till korrespondenter kallades slottsarkitekten Fredrik Lilljekvist och dr Fritz Arnheim i Berlin.

Kyrkor och kyrkliga föremål. Beslöts till Kongl. Maj:t anmäla, att ur antiqvarisk eller konsthistorisk synpunkt intet hinder möter för nedrifvandet af *Flakebergs* kyrka i Skara stift och *Hishults* kyrka i Göteborgs stift.[1]

Akademien beslöt hos Kongl. Maj:t anmäla, att hon har ingen anmärkning att göra mot en tillämnad försäljning af *Tynderö* kyrkas utdömda orgel.[2]

Fasta fornlemningar. Sedan Akademien i februari, om anmälan af St. Ibbs församlings på Hven anhållan att få använda stängselmurarne kring *Uranienborg* och Stjerneborg för läggande af grund under beslutad ny kyrka, på visst villkor tillstyrkt bifall dertill samt Konungens befallningshafvande i Malmöhus län afgifvit infordradt utlåtande i ärendet, hade detta åter blifvit till Akademien remitteradt. Enär af Konungens befallningshafvandes skrifvelse framginge, att stängselmuren kring Uranienborg redan blifvit af församlingen borttagen, beslöt Akademien att hos Kongl. Maj:t framhålla det beklagliga i ett dylikt egenmäktigt förfarande samt i öfrigt vidhålla sitt tidigare uttalande.

Anmältes, att Akademiens andel af omkostnaderna för utgräfvande af Åhus slottsruin uppgått till 762 kr. 33 öre. På grund af hemställan från hamndirektionen i Kristianstad beslöt Akademien att med 300 kronor godtgöra direktionen för dess utlägg till lektor A. Ahlen, som haft tillsyn öfver gräfningen och för densamma gjort forskningar i Köpenhamns och andra arkiv.

Medaljer. Följande medaljförslag godkändes.

10. (Förslaget inlemnades af professor F. Läffler).[3]

Åts. MARGARETHA SVERIGES DANMARKS NORGES DROTTNING 1387 1388 1412. Drottningens bröstbild (efter grafvården i Roeskilde domkyrka).

[1] Kongl. Maj:ts beslut äro daterade om Flakeberg den 22, om Hishult den 29 april.

[2] Kongl. Maj:ts beslut i detta ärende är för Akademien okändt.

[3] Jfr s. 11.

Fråns. HALFTUSENÅRSMINNE AF SVERIGES FÖRENIMG MED DANMARK OCH NORGE

DAL OCH NYKÖPING ÅSLE

22 MARS 20 MAJ 1388 24 FEBR. 1389

KALMAR STOCKHOLM

17 JUNI 20 JULI 1397 29 SEPT. 1398

11. *Åts.* JÖNKÖPINGS LÄNS KONGL. HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAP Länets vapen (utan krona), omgifvet af sinnebilder för landbruket samt ek- och lagerqvistar.

Fråns. FÖR NÖTBOSKAPSAFVELNS BEFRÄMJANDE PRISBELÖNING. En grupp nötkreatur i ett landskap.

12. *Åts.* OSCAR II SVERIGES OCH NORGES KONUNG. Konungens bild.

Fråns. AF JEMTLANDS LÄNS KONGL. HUSH.-SÄLLSKAP En krans. Ini denna (i gravyr): *Till J. F. Broman jordbrukets nitiske främjare.*[1]

13. *Åts.* SEGEL (W inom ornament) SÄLLSKAPET (N inom ornament) SVEARNES (Ö inom ornament) MEDALJ (S inom ornament) Ett vikingaskepp.

Fråns. I fältet: TILL MINNE AF SEGELSÄLLSKAPET SVEARNES 25-ÅRIGA TILLVARO 1895 Derunder en tom inskriftstafla.

14. *Åts.* = 13.

Fråns. FÖR UTMÄRKT SEGLING I fältet åt ena sidan en standert och en lifräddningsboj omgifna af sjöväxter och lager.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 2 maj.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. Pastorsembetet i *Bollebygd* hade anhållit om tillstånd att till Nordiska museet sälja kyrkans mindre ringklocka. Riksantiqvarien erhöll uppdrag att fästa vederbörandes uppmärksamhet derå, att klockan måste hembjudas till Statens Historiska Museum.

---

[1] Godkändes under förutsättning af H. Maj:ts Konungens bifall till anbringande af hans bild.

Akademiens sammanträde den 3 maj.

Akademiska ärenden. Akademien beslöt tillstyrka bifall till en ansökan af e. o. amanuensen F. Martin att af statsmedel få ett anslag af 1,000 kr. för att i Ryssland och Turkiet efterforska minnen af och sägner om k. Karl XII och hans män.[1]

Akademien beslöt tillstyrka, att Sverige måtte blifva officielt representeradt vid den kongress, som »la fédération archéologique et historique» innevarande år håller i staden Enghien.[2]

Kyrkor och kyrkliga föremål. Rörande ett af Kongl. Maj:t remitteradt förslag till restaureringsåtgärder i *Vidtsköfle* kyrka, Skåne, beslöt Akademien instämma i k. Öfverintendentsembetets utlåtande.[3]

Sorunda församling, Södermanland, hade insändt en till Kongl. Maj:t ställd anhållan om understöd af statsmedel till bestridande af kostnaden för en beslutad renovering af vägg- och hvalfmålningarna i de Båtska och Flemmingska grafkoren vid församlingens kyrka. Akademien beslöt att till Kongl. Maj:t öfverlemna denna skrifvelse med förord för densamma.[4]

Akademien medgaf att fröken Anna Wåhlin finge restaurera den äldre altarprydnaden i *Tranås* kyrka, Skåne, samt föreskref, att de ursprungliga färgerna, de som finnas under öfvermålningen från 1788, skola aftäckas och återställas.

Akademien beslöt förklara sig icke hafva något att erinra med anledning af tillämnad restaurering af *Säfve* kyrka, Göteborgs stift.[5]

Visby ruiner. Anmältes, att professor Hjalmar Sjögren ställt erforderliga penningemedel till dr Ekhoffs förfogande för undersökning och beskrifning af Visby stadsmur.

---

[1] Anslaget beviljades den 13 maj.

[2] Riksantiqvarien utsågs den 13 maj af Kongl. Maj:t till Sveriges representant vid detta möte.

[3] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 13 maj.

[4] Ansökningen afslogs den 17 juni.

[5] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 22 april.

Inskrift. Inlemnadt förslag till inskrift å fotställningen till den blifvande statyn öfver Olaus Petri godkändes så lydande:

1. OLAVUS PETRI

1493—1552

GUDS ORDS PREDIKARE

KYRKOPREST I S:T NICOLAI

WIJ SWENSKE HÖRE OCH GVDHI TIL, SÅ WEL SOM ANNAT FOLK, OCH THET MÅÅL WIJ HAFFVE THET HAFFVER GVDH GIFFVIT OSS

Medaljer. Medgafs, att å medaljen nr 10 titeln finge ändras till DANMARKS NORGES OCH SVERIGES DROTTNING.

15. *Åts.* GÖTEBORGS ATLET- O. IDROTTSÄLLSKAP ✠. En stjerna bildad af kulstänger m. m.

Fråns. Åt ena sidan en lagerqvist.

16. *Åts.* SÖDERMALMS OCH LILJEHOLMENS SKYTTEFÖRENING Stockholms stads och Stockholms läns vapen (utan kronor) lagda på en grupp fanor och gevär.

Fråns. FÖR HEM OCH HÄRD Åt ena sidan en ekqvist ombunden med ett band.

17. *Åts.* JÖNKÖPINGS LÄNS SKYTTEFÖRBUND Jönköpings läns vapen (utan krona) lagdt på fyra fanor, deröfver två korsade gevär.

Fråns. FÖR HEM OCH HÄRD En eklöfskrans.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 31 maj.

Fasta fornlemningar. Handlanden A. B. Berg i Båstad hade anhållit att få borttaga tvänne å en honom tillhörig åker å Söderparten nr 9 Båstad befintliga resta stenar, kallade Galtastenarne, genom hvilkas qvarstående honom tillskyndades förlust, och svårighet yppat sig, att som sig bör drifva jorden. Denna anhållan afslogs, enär af en insänd teckning framgick, att stenarne upptoge en blott obetydlig ytvidd och ej kunna vara till nämnvärdt hinder vid jordens skötsel.

Akademiens sammanträde den 1 juni.

Akademiska ärenden. Till korrespondent valdes direktören för danska nationalmuseets andra afdelning *William Mollerup.*

Kongl. Maj:t hade remitterat en framställning af Riksheraldikern om anslag för utgifvande af en vapenbok upptagande riksvapnet samt landskaps- och stadsvapen. Akademien beslöt framhålla önskvärdheten af ett dylikt arbetes utgifvande, hvilket emellertid torde böra innehålla äfven länsvapnen.

Fasta fornlemningar. Kongl. Maj:t hade remitterat handlingar rörande konserverande af Bohus' ruin. Chefen för k. Fortifikationen hade anhållit om bemyndigande att för vidtagande af åtgärder för skyddande af de mest förfallna delarna af Bohus' fästning mot vidare förstöring, få af Arméförvaltningens fortifikationsdepartements tillgängliga medel använda ett belopp af 2,000 kr. Chefens skrifvelse innehöll vidare, att erforderliga detaljförslag skulle utarbetas efter samråd med Riksantiqvarien, som under reparationsarbetets gång skulle hafva att gifva anvisningar i och för ett ur antiqvarisk synpunkt riktigt och ändamålsenligt utförande af desamma, äfvensom att utöfver nämnda 2,000 kr. genom Riksantiqvariens försorg måhända någon ytterligare tillgång kunde beredas, så att åtminstone de i Chefens memorial berörda arbeten, hvilka skulle betinga ett belopp af 3,000 kr., kunde komma till stånd. Akademien beslöt på det lifligaste betona de föreslagna konserveringsarbetenas lämplighet samt, med framhållande, att Akademien ej är i tillfälle att lemna det ifrågasatta tillskottet af 1,000 kr., anhålla att Kongl. Maj:t täcktes af tillgängliga medel anvisa detta belopp.

Kyrkor och kyrkliga forminnen. Med anledning af *Glemminge* församlings (Skåne) ansökan hos Kongl. Maj:t om tillstånd att rifva den nuvarande kyrkan, beslöt Akademien vidhålla sitt utlåtande af den 3 mars 1896 och derjämte anhålla

om föreskrift att kyrkans rifning icke får börjas förrän Akademien blifvit satt i tillfälle att låta afbilda den.[1]

Med anledning af *Bäls* församling (Gotland) till Kongl. Maj:t ingifna förslag rörande kyrkans restaurering, hvari ingår, bland annat, blottande och återställande af de gamla målningarna å hvalf och murar, beslöt Akademien, med uttalande af hennes erkännande af församlingens lofvärda omtanke att bevara målningarna, dels anmäla, att hon ej finner någon anledning till erinran mot förslaget, dels anhålla ej mindre om öfliga föreskrifter rörande arbetets utförande än ock om föreskrift derom, att arbetet med målningarnas återställande ej må anförtros åt annan person än den, hvars kompetens blifvit af Akademien godkänd, samt att de i kyrkans golf befintliga grafstenarne ej må skylas.[2]

Akademien beslöt att till Kongl. Maj:t anmäla med anledning af *Kalmar* domkapitels framställning rörande ifrågasatt fullständigande af domkyrkan medels utförande af den från början tillämnade kupolbyggnaden samt kyrkans restaurering i öfrigt, att Akademien ej finner anledning till erinran vid förslaget.[3]

Sedan Kongl. Maj:t remitterat handlingar rörande ifrågasatt restaurering af *Husaby* kyrka, Vestergötland, och Riksantiqvarien med anledning deraf uppdragit åt dr Ekhoff att företaga undersökning af kyrkan samt derefter till k. Öfverintendentsembetet öfversändt dr Ekhoffs promemoria i ärendet med anhållan, att embetet ville meddela Akademien sitt utlåtande öfver de i promemorian förekommande anmärkningar, hade k. Öfverintendentsembetet meddelat, att det funnit sig böra och kunna instämma i hvad i nämnda promemoria blifvit hemstäldt, samt uttalat som sin åsigt att sedan Akademien till Kongl. Maj:t afgifvit det infordrade utlåtandet i ärendet, detta lämpligen torde böra till embetet återremitteras, på det att de

---

[1] Kongl. Maj:t godkände Akademiens framställning den 10 juni.
[2] Kongl. Maj:t godkände Akademiens framställning den 10 juni.
[3] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 17 juni.

af församlingen företedda ritningarna måtte genom embetets försorg förses med de tilläggsblad, som må befinnas erforderliga för att utvisa ifrågavarande ändringar i den underställda restaureringsplanen. Akademien beslöt till Kongl. Maj:t insända dr Ekhoffs promemoria[1] samt k. Öfverintendentsembetets utlåtande deröfver, instämma i det förra samt anhålla om återremiss af ärendet till embetet.

Med anledning af *Vallsjö* församlings (Skåne) hos Kongl. Maj:t gjorda framställning om restaurerande af kyrkan beslöt Akademien förklara, att denna kyrka, som till vissa delar är af hög ålder, under tidernas lopp undergått betydande förändringar, samt att genom de föreslagna åtgärderna intet arkeologiskt eller konsthistoriskt intresse trädes för nära.[2]

Riksantiqvarien anmälte, att han från Konungens befallfallningshafvande i Gotlands län på framställd fråga erhållit meddelande, att den vid Roma kungsgård nyligen timade eldsvådan skadan å klosterbyggnaden ej varit särdeles betydande.

Antiqvariska undersökningar. Anmäldes att Eric Ihrfors inlemnat ett digert manuskriptband *Uplandia sacra pars secunda II.*

Studeranden O. Wennersten erhöll ett anslag af 100 kr. för undersökningar af kyrkor på Gotland.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 4 juli.

Fasta fornlemningar. Drätselkammaren i Göteborg hade hemställt, att tvänne å hemmanet Sannagården resta stenar må få flyttas från den nuvarande platsen, hvarest de hindra sandtäkt för Göteborgs stads räkning, till annan å karta öfver Sannagårdens egor utmärkt plats. Härtill kunde lemnas bifall så mycket hellre som ifrågavarande stenar icke stå på den ursprungliga platsen, utan år 1874 blifvit med vederbörligt tillstånd flyttade till den plats der de nu förekomma.

---

[1] Denna är i det följande aftryckt.

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 10 juni.

Nordiska museets styresman hade anhållit om tillstånd att till Skansen flytta en å Öfverkymlinge egor i Spånga sn, liggande s. k. elfsten, hvilken synes vara glömd af ortens befolkning och kan å den närvarande platsen lätt blifva utsatt för åverkan och förstörelse. Härtill lemnades bifall.

Akademiens sammanträde den 5 juli.

Akademiska ärenden. Anmältes, att Kongl. Maj:t utsett Riksantiqvarien att såsom representant för svenska regeringen deltaga i kongressen i Enghien.

Akademien beslöt tillstyrka bifall till en af dr E. Ekhoff hos Kongl, Maj:t gjord ansökan om ett anslag af 1,600 kr. för att i olika delar af utlandet studera byggnadsverk af liknande art som Visby ringmur.

Fasta fornlemningar. Kongl. Maj:t hade till Akademien remitterat en ansökan af styrelserna för Lidköpings—Skara—Stenstorps och för Vestergötlands—Göteborgs jernvägsaktiebolag om tillstånd att bortschakta en del af norra vallen a Brobacka fäste, i hvilket ärende Konungens befallningshafvande i Skaraborgs län afgifvit utlåtande, i hvilket han finner det vara mycket att beklaga, att norra yttervallen till denna gamla borg länge sedan blifvit till stor del bortgräfd och att Lidköping—Skara—Stenstorps jernväg der fått en sådan sträckning, att ytterligare inkräktningar funnos nödiga, men då emellertid ett ifrågasatt godsmagasin icke torde utan synnerlig svårighet kunna förläggas annorlunda än nu föreslagits, ansåg sig icke kunna helt och hållet afstyrka bifall till ansökningen, men att dock den vigtigaste delen af fornlemningen, som å plankartan betecknades 'Brobacka' och 'innergrafven' åtminstone för närvarande borde skyddas från inkräktning, att derest framdeles skulle visa sig, att trafikens fordringar omöjligen kunde tillfredsställas med mindre trafiken söder om godsmagasinet ordnades i allt enligt det ingifna förslaget, hinder ju icke mötte att då bevilja den ytterligare inkräktningen.

Akademien beslöt tillstyrka bifall till Konungens befallningshafvandes framställning.[1]

Kyrkor och kyrkliga föremål. Med afseende på tillämnad reparation af *Rämens* kyrka, Karlstads stift, beslöt Akademien till Kongl. Maj:t anmäla, att genom denna intet arkeologiskt eller konsthistoriskt intresse trädes för nära.[2]

Med afseende på tillämnad rifning af *Ljungs* kyrka, Göteborgs stift, beslöt Akademien till Kongl. Maj:t anmäla, att denna kyrka med tjocka gråstensmurar utan tvifvel är gammal, men att den genom en grundlig reparation år 1827 till väsentliga delar förlorat den ursprungliga karaktären samt att det som återstår af den ursprungliga kyrkan saknar arkitektoniskt intresse, men hemställde Akademien om föreskrift af vanliga villkor för rifningen.[3]

Sätila församling, Göteborgs stift, hade hos Kongl. Maj:t anhållit om en sådan ändring af den redan fastställda restaureringsplanen att vapenhuset finge borttagas. Akademien beslöt till Kongl. Maj:t anmäla, att detta vapenhus ej är af någon hög ålder och att det saklöst kan borttagas.[4]

Med afseende på en tillämnad reparation af *Ekeskogs* kyrka, Skara stift, beslöt Akademien instämma i k. Öfverintendentsembetet till Kongl. Maj:t afgifna utlåtande.[5]

Norra Nöbbelöfs församling, Lunds stift, hade till Kongl. Maj:t anhållit om tillstånd att rifva den gamla kyrkan. Som Förvaltningsutskottet redan år 1897 förklarat, att från Akademiens sida intet hinder mötte för kyrkans rifning, beslöt Akademien hos Kongl. Maj:t tillstyrka bifall till församlingens anhållan under förutsättning att vanliga vilkor iakttagas.[6]

---

[1] Kongl. Maj:t har den 3 december godkänt Konungens befallningshafvandes af Akademien biträdda framställning.

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 1 juli.

[3] Kongl. Maj:t godkände Akademiens framställning den 22 juli.

[4] Kongl. Maj:t har den 22 juli medgifvit rifningen.

[5] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 22 juli.

[6] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 22 juli.

Eriksbergs församling, Skara stift, hade hos Kongl. Maj:t anhållit om tillstånd att för inrymmande af Gäsene härads museiförenings samlingar upplåta församlingens gamla kyrka, som ej mera användes för kyrkliga ändamål, med villkor att föreningen underhåller kyrkan i tillbörligt skick samt att, i händelse föreningen skulle komma att upplösas, församlingen får sin gamla kyrka kostnadsfritt tillbaka. Akademien beslöt hos Kongl. Maj:t hemställa om bifall till denna framställning, under förutsättning att samma aftal till betryggande af att Kongl. Maj:ts förordning rörande fornminnens bevarande träffas, som förut existerar mellan Akademien och de äldre samlingarna i landsorten.[1]

Sorunda församling, Strengnäs stift, hade hos Kongl. Maj:t begärt stadfästelse af uppgjorda planer för en restaurering af kyrkan. Akademien beslöt instämma i det utlåtande, som i detta ärende afgifvits af k. Öfverintendentsembetet.

Samma församling hade hos Akademien begärt tillstånd att flytta ringklockorna från stapeln till deras gamla plats i kyrkans torn samt att i samband dermed anbringa genom vapenhusets tak en smal trappa i tornet efter anvisning af vederbörande arkitekt. Akademien beslöt att till Kongl. Maj:t ingifva och förorda denna anhållan.

Slutligen hade samma församling hos Akademien anhållit om tillstånd att använda grafhvalfvet under det Båtska koret till värmekammare, af hvilken anledning de i detta hvalf förvarade kistorna skulle flyttas till det Flemingska grafkoret, mot hvilken åtgärd nuvarande innehafvaren af Fållnäs' fideikommiss icke haft någon erinran att göra. Sedan Riksantiqvarien upplyst, att enligt en rapport af pastor i Sorunda, daterad den 21 januari 1759, Sorunda kyrka år 1757 af grefvinnan B. J. Ribbing som gåfva mottagit $^1/_4$-hemman frälseskatte med villkor att kyrkan skall underhålla ofvannämnda graf, beslöt Akademien att visserligen till Kongl. Maj:t ingifva försam-

[1] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 22 juli.

lingens ansökan, men på samma gång på det kraftigaste afstyrka bifall till densamma.[1]

Akademien beslöt till Kongl. Maj:t anmäla, att hon ej hade något att erinra mot föreslagna åtgärder till restaurerande af *Oxie* kyrka, Lunds stift, hvilken undergått tidigare genomgripande ändringar, dock under förutsättning att derest målningar eller äldre byggnadsdelar under arbetets gång anträffas, sådant genast anmäles för Akademien.[2]

Inskrifter. Skaraborgs läns folkhögskoleförbund hade inlemnat förslag till fyra inskrifter afsedda att sättas på två minnesstenar öfver generalen Georg Carl von Döbeln, af hvilka en å en sten på dennes födelsegård Stora Torpa i Segerstads sn, de tre andra å en vård vid folkhögskolan i Stenstorp. Inskrifterna godkändes så lydande:

2. HÄR FÖDDES GEORG CARL VON DÖBELN DEN 29 APRIL 1758

3. ÅT MINNET AF GEORG CARL VON DÖBELN, FÖDD Å ST. TORPA I SEGERSTADS SOCKEN DEN 29 APRIL 1758, DÖD I STOCKHOLM DEN 16 FEBR. 1820

VID SUOMENNIEMI POROSALMI YPPÄRI VIIRET SIIKAJOCKI NY KARLEBY LAPPO KAUOIOKI JUUTAS ÅLAND BLEKÅSEN UMEÅ LADES I DAGEN HANS HJÄLTEMOD KRIGARESNILLE OCH FOSTERLANDSKÄRLEK

SKARABORGS LÄNS FOLKHÖGSKOLEFÖRBUND OCH FÖDELSEBYGDENS BEFOLKNING RESTE VÅRDEN DEN 1898.

Medaljer. Följande medaljförslag godkändes.

18. *Åts.* ESKILSTUNA STADS HANDTVERKS OCH INDUSTRIFÖRENING ✠ Samma bild som i Eskilstuna stads vapen, men med hammaren lyft från städet.

Fråns. En eklöfskrans. Ini denna: FÖR VÄL UTFÖRDT ARBETE med plats för namn m. m.

19. *Åts.* OSCAR II SVERIGES OCH NORGES KONUNG — H. M. Konungens hufvud.

---

[1] Kongl. Maj:t har den 12 augusti godkänt församlingarnas framställningar med undantag af den, som rör anbringande af en värmekammare i Båtska grafkoret. — Inom församlingen hade eganderätten till nämnda hemman fullständigt fallit i glömska!

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 22 juli.

Fråns. Öfverst PATRIIS MVSIS, nederst VID K. OPERANS INVIGNING 1892 En bild af det nya operahuset.

Ett inlemnadt förslag till en medalj, afsedd att i 18:e storleken präglas med anledning af H. M. Konungens 71 födelsedag, upptog å *fråns.* ej mindre än 24 inskrifter jämte en vidlyftig inskrift utefter medaljens rand. Enär det ej syntes möjligt att med nödig tydlighet å en medalj af nämnda storlek anbringa ett så stort antal inskrifter, fann Akademien sig ej kunna godkänna förslaget.[1]

Förvaltningsutskottets sammanträde den 5 juli.

Fast fornlemning. Hemmansegaren Anders Berglund hade anhållit att få borttaga en å hans mark å Hästbo nr 7, Torsåkers sn, Gestrikland, belägen större grafhög för uppförande å platsen af ett tröskverk. Afslogs.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 25 juli.

Fasta fornlemningar. Stipendiaten Eric Ihrfors hade anmält, att vid Möklinta kyrkogård, Vesterås stift, de två från medeltiden härstammande, synnerligen präktiga af tegel uppförda kyrkogårdsportarna blifvit år 1891 jämte den gamla bogårdsmuren nedrifna, hvarvid en utanför murens norra sträckning befintlig labyrint äfven blifvit borttagen. Beslöts att genom Vesterås domkapitel infordra vederbörandes förklaring.

Akademiens sammanträde den 6 september.[2]

Akademiskt ärende. Akademien beslöt tillstyrka bifall till en af dr Ekhoff till Kongl. Maj:t gjord anhållan om ett anslag af 900 kr. för utgifvande af ett arbete öfver stafkyrkor i Sverige.[3]

Statssamlingarna. Akademien beslöt att i Bodens folkhögskola deponera 25 karakteristiska stenåldersföremål, för att i

[1] Akademien hade ett extra sammanträde samma dag för behandling af ett förordnande.

[2] Förvaltningsutskottets sammanträde den 5 september.

[3] Kongl. Maj:t har icke beviljat detta anslag.

dessa aflägsna bygder väcka intresse för tillvaratagandet af forntida minnen.

Enär Riksantiqvarien hade sig bekant, att fråga skulle hos Kongl. Maj:t väckas af Nationalmusei nämnd om större utrymme åt konst- och konstindustrisamlingarna och då detta utrymme ansågs lättast och fördelaktigast vinnas, om för dessa samlingar kunde disponeras äfven öfver de lokaler i Nationalmuseum, som nu inrymma de under Akademiens inseende ställda statssamlingarna, och då på enskildt initiativ ritningar blifvit uppgjorda till en ny byggnad för dessa samlingar med tillämnad plats å k. Djurgården, anmälte Riksantiqvarien, att han ämnade låta dessa ritningar, sedan de blifvit granskade af honom och de äldre amanuenserna, jämte öfriga frågan belysande handlingar, under månadens lopp cirkulera bland Akademiens hrr ledamöter.

Kyrkor och kyrkliga föremål. *Åkers* församling, Strengnäs stift, hade anhållit att få öfvermåla större delen af de i kyrkan förekommande målningarna, under erbjudande att restaurera en mindre del. Akademien ansåg sig ej härvid hafva någon annan erinran att göra än att målningen å bågen öfver vestra dörröppningen borde restaureras.[1]

Torslanda församling, Göteborgs stift, hade hos Kongl. Maj:t anhållit om tillstånd att med ny rappning öfverdraga de målningar, som nyligen blifvit upptäckta å kyrkans väggar. Akademien beslöt tillstyrka bifall, då dessa målningar äro nästan fullständigt förstörda och de obetydliga qvarlefvorna blifvit aftecknade.[2]

Hångsdala församling, Skara stift, hade hos Kongl. Maj:t anhållit om stadfästelse af ritningar uppgjorda till restaurerande af kyrkan. Enär den äldre hufvuddelen af kyrkan ej på nämnvärdt sätt beröres af de föreslagna åtgärderna och då tornet, hvars ombyggande är föreslaget, blifvit uppfördt så sent

---

[1] Kongl. Maj:t har den 19 augusti godkänt Akademiens framställning.
[2] Kongl. Maj:t har den 25 augusti godkänt Akademiens framställning.

som år 1797, beslöt Akademien tillstyrka bifall till k. Öfverintendentsembetets uttalande i ämnet.[1]

Domkyrkokommissionen i *Vesterås* hade hemställt, att de i de af Kongl. Maj:t fastställda ritningarna till restaurering af domkyrkan upptagna sandstensportalerna ej måtte behöfva utföras utan tillsvidare få ersättas med tegelportaler i öfverensstämmelse med nya ritningar. Akademien godkände så mycket hellre detta förslag, som hon den 2 april 1895 framhållit, att de för de södra och norra sidorna föreslagna sandstensportalerna utgjorde främmande element i en sådan tegelbyggnad som Vesterås domkyrka samt att den gotländska stil, i hvilken dessa portaler blifvit tecknade, var helt och hållet okänd för Mälaredalens medeltids arkitektur. Då af de ritningar, som åtfölja den kongl. remissen framgår, att man vid sidan af och öfver den södra portalen i muren ämnat insätta tre stenskilderier, hvilka af gammalt förvarats inne i kyrkan — det större af dessa har under en lång följd af år varit deponeradt i Statens Historiska Museum, men derifrån nyligen återfordrats — beslöt Akademien anhålla hos Kongl. Maj:t om sådan ändring af ritningen, att dessa stenskilderier icke inmuras å väggens yttersida, hvarest de, utsatta för väta och köld, äro mera underkastade förstörelse än om de förvaras inne i kyrkan. Tvänne af dessa stenskulpturer visa biskop Otto Svinhufvuds vapen och den tredje, en altartafla, torde tillhöra samma biskops tid. Genom att sätta dessa tre stenskulpturer i omedelbar närhet af den södra portal, som nu skall uppföras, gifver man åt denna skenet af att tillhöra nämnde biskops tid, hvilket tydligen är vilseledande.[2]

Med afseende på en tillämnad restaurering af *Vadensjö* kyrka, Lunds stift, beslöt Akademien till Kongl. Maj:t anmäla, att enär denna kyrka blifvit ändrad vid olika tider, senast för ungefär ett halft sekel sedan, beröra de föreslagna åtgärderna inga arkeologiska eller konsthistoriska intressen.[3]

[1] Kongl. Maj:t har den 30 augusti godkänt Akademiens framställning.
[2] Kongl. Maj:t har den 30 september godkänt Akademiens framställning.
[3] Kongl. Maj:ts beslut i detta ärende är för Akademien obekant.

Med anledning af en tillämnad restaurering af *Skörstorps* rundkyrka, Skara stift, beslöt Akademien hos Kongl. Maj:t förorda k. Öfverintendentsembetets senaste förslag och dervid betona vigten af det vestra fönstrets bibehållande i gammalt skick.[1]

Med anledning af en tillämnad utvidgning af *Gudhems* kyrkogård, Skara stift, genom hvilken qvarlefvorna af det gamla klostret kunde utsättas för faror, beslöt Akademien hos Kongl. Maj:t hemställa, att ett visst område finge utan vidare planeras, att ett annat skulle lemnas orördt samt att man finge börja med ett tredje, till dess innehåll osäkert område, med skyldighet att afbryta arbetet, såvida någon murlemning träffades.[2]

Medaljer. Sedan genom prof visats, att inskrifterna å den s. 19 omtalade medaljen kunde erhålla behöflig tydlighet, ville Akademien icke lägga hinder i vägen för präglande å k. Myntet af en medalj med följande utseende.

20. *Åts.* OSCAR II SVERIGES OCH NORGES KONUNG H. M. Konungens bild; nederst: 70 ÅR 21 JANUARI 1899

Fråns. I fältet k. krona, derunder i båge BRÖDRAFOLKENS VÄL Från kronan utgår en mängd strålar, bland dem 24 större knippen, mellan hvilka läsas följande radierande inskrifter:

* HERT. AF ÖSTGTLD 21 JAN. 1829
DÖPT OSCAR FREDRIK 28 JAN. 1829
INGICK I K. FLOTTAN 21 JAN. 1839
KONFIRMERAD 15 MAJ 1844
SEKONDLÖJTNANT 19 JUNI 1845
EXAMIN. T. UNIVERS. 5 FEBR. 1846
FÖRMÄLD I BIEBRICH 6 JUNI 1857
BELÖNT AF SV. AKAD. 20 DEC. 1857
FÖRSTE SONEN FÖDD 16 JUNI 1858
V. AMIRAL GEN. LÖJTN. 1 DEC. 1858
PRES. TRONFÖLJARE 8 JULI 1859
PRES. I MUSIK. AKAD. 29 DEC. 1863

[1] Kongl. Maj:t har den 30 september godkänt Akademiens framställning.
[2] Kongl. Maj:t har den 23 september godkänt Akademiens framställning.

ORDF. I VERLDSEXPOS:S KOM. 1862 1867
ORDF. I SKAND. EXPOS:S KOM. 1866
HEDERSDOKT. I LUND 29 MAJ 1868
BESTEG TRONEN 18 SEPT. 1872
KRÖNT I STOCKHOLM 12 MAJ 1873
KRÖNT I TRONDHJEM 18 JULI 1873
SILFVERBRÖLLOP 6 JUNI 1882
FARFADER 11 NOV. 1882
50 ÅRS OFFIC. JUBIL. 19 JUNI 1895
MECENAT F. KONST O. VETENSKAP
HED. DR BOLOGN. LEID. MÜNCH. OXF. WIEN
25 ÅRS REG:S JUBIL. SEPT. 1897

I två kretsar innanför kanten:

SKAND. MYNTLAG VEXELLAG OCH SJÖLAG
MILDRAD STRAFFLAG
POST-SPARBANKEN
JÄRNVÄGSNÄTETS UTVECKLING
TELEGRAF- O TELEFON-VÄSENDET
SKOGS-VÄSENDET
HÄRREFORMER, NY PANSARFLOTTA

Förvaltningsutskottets sammanträde den 3 oktober.

Fasta fornlemningar. Riksantiqvarien meddelade, att hällristningar å nr 19 och 27 Simris voro i fara att försvinna, i följd deraf att stenhällarna å nämnda egor blifvit utarrenderade med rätt för arrendatorn att spränga och tillgodogöra sig sten, utan att dervid hällarne med berörda ristningar blifvit från arrendet undantagna. Riksantiqvarien bemyndigades att träffa aftal om inköp för Akademiens räkning af de figurtecknade hällarna.

Akademiens sammanträde den 4 oktober.

Kyrkor och kyrkliga föremål. *Alfhögs* församling, Göteborgs stift, hade hos Kongl. Maj:t anhållit om tillstånd att rifva den nuvarande kyrkan, för att å dess plats uppföra en ny. Ehuru

kyrkan är af hög ålder och dess nedrifvande således att beklaga, ansåg Akademien sig gent emot det praktiska behofvets kraf ej kunna annat än tillstyrka bifall till den gjorda framställningen, under förutsättning att kyrkan ej får rifvas förr än den blifvit för antiqvariska-topografiska arkivets räkning afbildad.[1]

Med anledning af tillämnad restaurering af *Ringkarleby* kyrka, Strengnäs stift, beslöt Akademien till Kongl. Maj:t anmäla, att genom de föreslagna åtgärderna intet antiqvariskt eller konsthistoriskt intresse trädes för nära.[2]

Akademiens sammanträde den 1 november.[3]

Akademiska ärenden. Hr Wieselgren tog inträde med uppläsande af en afhandling *Om drottning Kristinas bibliotek och bibliotekarier före hennes bosättning i Rom med en inledande öfversikt af de k. biblioteken i Stockholm före drottning Kristinas tid.*

Sekreteraren anmälte, att han efter samråd med preses å Akademiens vägnar till Nordiska museets styresman dr A. Hazelius aflåtit en lyckönskningsskrifvelse med anledning af nämnda museums 25-åriga tillvara.

På grund af inkomna remisser beslöt Akademien hos Kongl. Maj:t förorda bifall till följande ansökningar om anslag: 1. professor O. Montelius 2,500 kr. för utgifvande af andra delen af *La civilisation primitive en Italie*, 2. dr Hj. Stolpe 1,030 kr. till inlösen för statens räkning af 34 ex. af hans arbete *Studier i amerikansk ornamentik;* 3. af bokförläggarefirman Wahlström & Widstrand 3,750 kr. till inlösen för statens räkning af 100 ex. af en fascimileupplaga af *Suecia antiqua et hodierna;* 4. af protokollssekreteraren V. Örnberg om inlösen af ett antal ex. af *Svenska ättartal.*[4]

[1] Kongl. Maj:t har den 14 oktober godkänt Akademiens framställning.
[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 19 oktober.
[3] Förvaltningsutskottets sammanträden den 31 oktober och 1 november.
[4] Professor Montelius' ansökan bifölls den 7 april 1899.

Fasta fornlemningar. Skanör och Falsterbo hade vid gemensam rådstuga fattat beslut att af gemensam mark upplåta nödigt område för anläggande af dels en jernväg från Hvellinge till de två städerna, dels en hafsbadanstalt vid Falsterbo, å hvilket område lemningarna af Falsterbohus samt af de gamla fiten äro belägna. Sedan Riksantiqvarien redogjort för de upplysningar rörande denna fråga, som på begäran lemnats af intendenten G. J:son Karlin, beslöt Akademien hos Kongl. Maj:t *dels* anmäla, att från arkeologisk synpunkt intet hinder möter för jernvägens framdragande på sätt en handlingarna bifogad karta utvisar, dock under förutsättning att arbetet bedrifves med sådan försigtighet, att under detsamma möjligen i dagen kommande fornlemningar kunna uppmärksammas och att de till Akademien insändas eller, derest de äro fasta, för Akademien anmälas, *dels* hemställa, att bifall till upplåtande af område för badanstaltens anläggande måtte lemnas endast under villkor, att det bolag, som är sinnadt utföra anläggningen, bekostar en af Akademien ledd undersökning af området för en beräknad kostnad af intill 5,000 kr. samt att lemningarna af slottet, kyrkorna och andra vid undersökningen möjligen träffade byggnader för framtiden lemnas orörda.

Kyrkor och kyrkliga föremål. Arkitekten G. Petterson hade hos Kongl. Maj:t hemställt om vissa ändringar i planen för restaurerandet af *Visby domkyrka.* I anledning häraf beslöt Akademien med afseende på korgafveln instämma i k. Öfverintendentsembetets uttalande. Med afseende på det s. k. Stora kapellet, rörande hvars ursprungliga intäckning tillräcklig utredning icke synes föreligga, beslöt Akademien hemställa, att arbetet med kapellets tak må företagas sist bland restaureringsarbetena samt först sedan frågan efter ny utredning förelagts Kongl. Maj:t till förnyad pröfning.[1]

Sigtuna, St. Olofs och St. Pers församlingar i erkestiftet hade till Kongl. Maj:t inkommit med anhållan, att Kongl. Maj:t

[1] Kongl. Maj:t har den 25 november godkänt framställningen om korgafveln samt fastställt form för stora kapellets tak.

täcktes af nästkommande års riksdag såsom bidrag till kostnaden för den tillämnade restaureringen af den nuvarande stadskyrkan äska ett anslag uppgående till ²/₃ af det för restaureringsarbetet upprättade kostnadsförslaget, slutande å 34,000 kr. Akademien beslöt tillstyrka bifall till denna framställning.

Björke församling i Visby stift hade hos Kongl. Maj:t begärt fastställelse af ett förslag att ändra kyrkans golf, i hvilket förslag inginge att äldre grafstenar skulle användas i golfvet. Sedan Riksantiqvarien meddelat, att grafstenarne äro af stort intresse samt tre af dem försedda med inskrift i runor och en med såväl runor som majuskler, beslöt Akademien hemställa, att grafstenarne, för att skyddas för fortsatt nötning, ej må användas i golfvet samt att dettas omläggning företages först efter föregången grafransakning samt i öfrigt under vanliga vilkor.[1]

Akademien beslöt till Kongl. Maj:t anmäla, att hon för sin del icke hade något att erinra mot en föreslagen rifning af *Arvidsjaurs* kyrka.[2]

Enahanda utlåtande beslöt Akademien gifva med afseende på föreslagen restaurering af *Vimmerby* kyrka och *Lilla Malma* (Strengnäs stift) kyrka.[3]

Med anledning af tillämnad restaurering af *Fardhems* kyrka, Visby stift, beslöt Akademien att hos Kongl. Maj:t dels anmäla, att Akademien icke funnit något att erinra mot de föreslagna åtgärderna, dels anhålla om föreskrift, att vid arbetets utförande vanliga vilkor iakttagas samt dels särskildt framhålla önskvärdheten af att de i murputsen förekommande runorna ej utplånas.[4]

Akademiens fonder. På förslag af Historiska Nämnden beslöt Akademien tilldela docenten Karl Hildebrand ett anslag

---

[1] Kongl. Maj:t har den 18 november godkänt Akademiens framställning.
[2] Kongl. Majts beslut är dateradt den 18 november.
[3] Kongl. Maj:ts beslut rörande dessa två kyrkor är dateradt den 18 nov.
[4] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 18 november.

af 500 kr. som bidrag till tryckningskostnaderna för hans afhandling *Konung Johan III och Europas katolska makter.*

Medaljer. Följande medaljförslag godkändes.

21. *Åts.* JOHANNES ERHARDUS ARESCHOUG BOTAN. PROF. UPSAL. Bröstbild. Nederst N. 1811 O. 1887

Fråns. PLANTARUM OCCULTA INVESTIGAT En man sittande på en stol framför ett bord, å hvilket står ett mikroskop och ligga några växter. I afskärningen: SOCLO MERIT. REG. ACAD. SCIENT. SUEC. MDCCCXCIX

22. *Åts.* Fogel Fenix sväfvande öfver ett bål. I afskärningen: BRANDFÖRSÄKRINGSAKTIEBOLAGET FENIX samt åt ena sidan en lagergren.

Fråns. FÖR VÄRDEFULLT SAMARBETE En palmqvist, öfver hvilken ligger ett band med plats för namn m. m[1]

23. *Åts.* HAGFORS SKYTTEGILLE STIFTADT 1893 En skytt i 'knästående färdigställning'.

Fråns. FÖR HEM OCH HÄRD Åt ena sidan en half eklöfskrans.

24. *Åts.* ÖSTERMALMS SKYTTEFÖRENING STIFTAD 1895 En skytt i 'knästående färdigställning'.

Fråns. Åt ena sidan en half eklöfskrans.

Akademiens sammanträde den 19 november.

Akademiska ärenden. Riksantiqvarien framlade förslag till svarsskrifvelse å den kongl. remissen angående ändrad lokal för Akademien och samlingarna. Förslaget godkändes och skulle en af Riksantiqvarien i ämnet uppsatt promemoria bifogas skrifvelsen.[1]

Förvaltningsutskottets sammanträde den 9 december.

Fasta fornlemningar. Falköpings drätselkammare hade anhållit om tillstånd att borttaga en grafhög belägen invid

[1] Skrifvelse och promemoria äro i det följande aftryckta.

Ranten på ett staden tillhörigt område, afsedt att utläggas till byggnadstomter. Sedan Riksantiqvarien upplyst, att på hans uppdrag docenten Almgren undersökt platsen och der funnit två på endast några stegs afstånd från hvarandra liggande forngrafvar, hvardera inneslutande en mycket skadad hällkista — båda hade af dr Almgren uppmätts och beskrifvits — och sedan drätselkammaren anhållit, att båda fornlemningarna måtte inbegripas i den ursprungliga ansökan, medgafs deras borttagande.

Prosten Thomæus hade anhållit om tillstånd att borttaga ett tätt intill sydvestra hörnet af den nyuppförda manbyggnaden å Gällstads prestgård beläget röse. Sedan Riksantiqvarien anmält, att på hans uppdrag docenten Almgren besigtigat röset, som befunnits vara af gammalt mycket skadadt, hvarförutom det ej kunde med säkerhet afgöras, huruvida det var ett grafröse eller ett odlingsrör, medgafs rösets borttagande, med skyldighet för vederbörande, att derest röset under borttagandet visade sig vara en fornlemning, anmälan derom genast skulle göras hos Riksantiqvarien.

Akademiens sammanträde den 13 december.

Akademiska ärenden. Följande val verkställdes:

till preses hr Björnstjerna,

till ledamöter af Förvaltningsutskottet hrr Weberg och grefve Snoilsky,

till suppleanter i Förvaltningsutskottet hrr Silfverstolpe och Wieselgren,

till ledamöter af Historiska Nämnden hrr Styffe, Malmström och Forssell,

till ledamöter af Antiqvariska nämnden hrr Odhner, Hans Hildebrand och Montelius,

till revisorer af Akademiens räkenskaper hrr Alin och Wieselgren,

till revisorssuppleant hr Odhner.

Akademien beslöt att som understöd för fortsatt utgifvande af arbetet *La civilisation primitive en Italie* tilldela professor Montelius 3,000 kr.

Akademien beslöt hos Kongl. Maj:t tillstyrka bifall till en af teckningsläraren L. Baltzer gjord ansökan om anslag för fortsatt utgifvande af arbetet *Hällristningar från Bohuslän.*

K. Myntverket hade dels meddelat, att dit blifvit aflemnadt 18 par medaljstämplar med anhållan om prägling af ett antal medaljer, afsedda till komplettering af vissa samlingar, dels hemställt om meddelande, huruvida de skrifvelsen bifogade, med berörda stämplat afpräglade medaljerna voro af den beskaffenhet, att de kunde af Akademien godkännas. Riksantiqvarien erhöll bemyndigande att i detta och i liknande fall, när prägling i k. Myntverket med äldre stämplar af ett fåtal för samlingar afsedda medaljer ifrågasättas, granska medaljerna samt meddela k. Myntverket, huruvida afprägling må tillåtas eller icke, och föreskrefs vidare, att Riksantiqvarien skulle till Akademiens följande sammanträde afgifva redogörelse för sådana af honom behandlade ärenden.

Statssamlingarna. Riksantiqvarien erinrade, att i Statens Historiska Museum förvaras två bronsdolkar funna på Åland samt att i Historiska Statsmuseet i Helsingfors förvaras ett i Vestergötland funnet bronssvärd, och hemställde, huruvida ej vore önskligt att söka åstadkomma ett utbyte af nämnda föremål. Han erhöll uppdrag att inleda underhandlingar derom.

Fasta fornlemningar. Anton Kappes från Tyskland hade hos Kongl. Maj:t anhållit om tillstånd att i Simris sn, Skåne, idka stenhuggerirörelse, och framgick af handlingarna, att han för detta ändamål arrenderat stenhällar, å bland annat Simris nr 19 och 27, å hvilka hällristningar förekomma. Akademien beslöt hos Kongl. Maj:t anmäla, att hon redan inköpt det område å Simris nr 19, der de vigtigaste hällristningarna finnas, samt hemställa, att Kongl. Maj:t, derest bifall lemnas till den gjorda ansökan, ville föreskrifva, att vid arbetets bedrifvande ej mindre de redan synliga med ristningar försedda hällarna, utan

äfven dylika, som under arbetet möjligen komma i dagen, lemnas orörda samt att arbetet utföres med den försigtighet, att de figurtecknade hällarne icke skadas.[1]

Kyrkor och kyrkliga föremål. *Simris* församling, Lunds stift, hade hos Kongl. Maj:t begärt tillstånd att rifva den nuvarande kyrkan för att å denna plats uppföra en ny kyrka. Akademien beslöt anmäla, att hon, med beklagande att den åldriga och i flere afseenden märkliga kyrkan ej kan för framtiden bevaras, såg sig, på grund af de praktiska behofvens kraf, nödsakad att icke afstyrka bifall till församlingens hemställan, dock under förutsättning att vid arbetet vanliga villkor och försigtighetsmått iakttoges samt att kyrkans rifning ej får börjas förrän Akademien fått tillfälle att låta afbilda den.[2]

Historiska Nämndens berättelse och budgetsförslag.

Å de för historiska ändamål anslagna räntemedel af Bergerska fonden fanns vid 1897 års början en

Behållning af		kr. 10,205: 73
Inkomster: Årsanslag		» 4,500: —
		Sma kr. 14,705: 73
Utgifter:		
Tryckningskostnad: Rikskansleren Axel Oxenstiernas egna Bref Afd. I. B. 2, utgörande 53 ark	kr. 1,828: 69	
II:8 Fältmarskalkarne G. Horns, L. Torstensons och C. G. Wrangels bref, 50 ark	» 1,671: 31	3,500: —
	Transport	kr. 3,500: —

[1] Kongl. Maj:t har den 30 december godkänt Akademiens framställning.

[2] Kongl. Maj:t har den 30 december medgifvit kyrkans rifning.

		Transport	3,500: —
Arvoden:			
Dr Per Sondén	kr. 2,000: —		
Docenten S. Clason (för 8 månader) . .	» 1,000: —		3,000: —
Afskrifter		kr.	385: 25
			6,885: 25
Behållning till år 1898		»	7,820: 48
		S:a kr.	14,705: 73

Emedan de i det föregående såsom betalda upptagna båda banden af Oxenstiernas brefvexling redan vid 1897 års början voro i det närmaste färdiga, har tryckningen af tvänne följande tämligen långt fortskridit.

Det ena, innehållande Oxenstiernas egna bref för år 1625—1627, hade vid årets slut hunnit till och med ark 18 och af det andra, — Herman Wrangels och flere svenska generalers bref — voro 40 ark tryckta. Båda banden kunna derföre anses blifva före årets slut färdigtryckta.

Kammarrådet dr Gabriel Thulin, som i en år 1890 utgifven akademisk afhandling om Mantalet I lemnat mycket vigtiga bidrag till svenska jordbeskattningens historia, har uti en till Akademien ställd ansökan begärt ett reseunderstöd för att komma i tillfälle att genom arkivforskningar i Köpenhamn och Kristiania komplettera sina undersökningar särdeles i afseende på de provinser, hvilka fordom tillhört Danmark eller Norge, och enär det är kändt, att i afseende på försvarsverket och andra förvaltningsgrenar mycken öfverensstämmelse egde rum mellan de tre nordiska rikena, är det så mycket mera sannolikt, att sådana forskningar skola blifva fruktbringande. Den summa han af Akademien begär är blott 250 kr. och får Historiska Nämnden alltså tillstyrka dess beviljande.

Förslag till stat för 1898:

Behållning	kr.	7,820: 48
Årsanslag	»	4,500: —
	Sma kr.	12,320: 48

Utgifter:

Arvoden: Dr P. Sondén	kr.	2,000: —	
Docenten Clason	»	1,500: —	3,500: —
Tryckningskostnad för 2 band		kr.	3,500: —
Afskrifter		»	400: —
Reseanslag för kammarrådet Thulin		»	250: —
			7,650: —
Behållning till år 1899		kr.	4,670: 48
		Sma kr.	12,320: 48

Carl Gustaf Malmström.

Hans Forssell. *C. G. Styffe.*

Stockholm den 26 februari 1898.

Husaby kyrka i Vestergötland.

Till Kongl. Vitterhets Historie och Antiqvitets Akademien.

P. M.

Sedan Akademien genom nådig remiss för underdånigt utlåtandes afgifvande emottagit handlingar rörande Husaby församlings i Skara stift underdåniga anhållan om nådig stadfästelse af ritningar till restaurering af församlingens kyrka och herr Riksantiqvarien med anledning häraf lemnat mig uppdrag att besigtiga kyrkan får jag, som fullgjort nämnda uppdrag, i ärendet vördsamt anföra följande.

1. Ritningsförslaget upptager en likformig sockel rundt kring såväl sjelfva kyrkan som tornet. I sin »beskrifning öfver reparationen» säger ritningsförfattaren, byggmästaren L. E. Peterson (mom. 2), att socklarna vid koret tyckas angifva, att de fordom hafva sträckt sig kring hela kyrkan, samt att marken derföre bör afschaktas och sockeln återställas. Då den nu-

varande kyrkan ej är den ursprungliga, vid hvilken tornet byggdes, utan en efterträdare till denna, samt tornet och kyrkan således hafva olika ålder, torde Petersons antagande, att sockeln sträckt sig äfven kring tornet, komma att visa sig ogrundad. Tornet har troligen aldrig haft sockel, åtminstone ej af samma profil som den kring kyrkan. Att vid sådant förhållande anbringa en sockel af likartadt utseende kring såväl (den yngre) kyrkan som (det äldre) tornet kan ej anses lämpligt. Rigtigaste åtgärden torde vara att endast frilägga (och i ursprunglig form, der så behöfves, reparera) sockeln, der den redan finnes, och att således ej lägga ny sockel på ställen, der sådan aldrig funnits. Sockelns olika utseende samt när- eller frånvara på de särskilda delarna af en kyrka är alltid i hög grad upplysande för byggnadens historia och i dylika förhållanden torde derför så liten förändring som möjligt böra göras.

2. Ritningarna visa fyra rundbågiga större fönster nämligen 1 i koret samt 3 i skeppet. Af de fyra fönstern är ett — det östra på långhusets norra mur — afsedt att nyupptagas, de tre öfriga finnas redan, men med spetsbågig betäckning och äro sena d. v. s. upptagna antagligen i detta århundrade.

I Petersons »beskrifning» omnämnas endast 2 större fönster nämligen de 2 i skeppet redan befintliga. I mom. 6 af beskrifningen säges: »De två spetsbågsfönstren i skeppet ändras till rundbågiga och det gamla fönstret midt emot södra ingången återupptages, hvarvid hänsyn tages till hvalfqvadraternas midtar.» Enär å ritningarna de ursprungliga, små, högt sittande romanska fönstren fortfarande hafva ett i förhållande till hvalfkapporna osymmetriskt läge — hvilket naturligtvis ock är det enda rätta — måste med nyssnämnda uttryck afses en flyttning af de två stora fönstren. Tillräckligt skäl för ett så våldsamt ingrepp i det gamla murverket synes emellertid ej föreligga, i synnerhet som under ett af dessa fönster — det vestra på långhusets norra mur — synes en murfog, troligen angifvande en gammal dörr, hvars öfre del möjligen nu ingår

i fönstret, och hvilken murfog vid reparationsarbetet bör närmare undersökas samt för framtiden bevaras såsom erinrande om en nu försvunnen anordning.

Det lämpligaste torde således här vara, att dessa fönster bibehållas å nuvarande platser. Vid nyupptagning af det östra fönstret i norra långmuren finnes naturligtvis intet hinder att anbringa detsamma symmetriskt i förhållande till hvalfqvadratens tväraxel.

Ehuru genom de tre nuvarande spetsbågiga fönstrens omändring till rundbågiga någon egentlig »stilenlighet» med kyrkans öfriga förhållanden ej kan anses vinnas — då ju dessa fönster, ehuru rundbågiga, genom sina proportioner måste visa sig vara senare tillkomna, så torde emellertid — enär fönstren i deras helhet, som nämndt, äro af sen datum — ej någon erinran härvid vara att göra.

3. Södra ingången föreslås att flyttas något åt öster för erhållande af bättre bänkindelning.

Äfven här synes alldeles för ringa skäl föreligga för ett så betydande ingrepp i de gamla murarna. Bänkinredningen torde väl med skäl böra anses mindre vigtig än de arkitektoniska anordningarna, så att densamma bör rättas efter kyrkan och ej denna efter bänkarna.

4. Förslaget upptager återställande af det lilla med öppning utåt skeppet försedda rummet »Ambon» i norra delen af triumfbågens mur, »hvarvid tillses om ej någon smal trappa finnes i muren» ungefär som ritningen antyder.

Denna anordning är särdeles egendomlig och svårtydd. Någon trappa ut till koret, som Peterson förmodar, finnes icke. Deremot har rummet haft en dörröppning åt söder, således *i* triumfbågen; men denna dörröppning är till ungefär halfva höjden tillstängd af det här anbragta murade altaret, hvadan rummet ej kunnat användas efter altarets uppförande. Rummet är vidare ej ursprungligt d. v. s. samtidigt med murens uppförande, utan på synnerligen vårdslöst sätt åstadkommet efteråt genom utrifning i muren; taket är ej hvälfdt, utan består helt

enkelt af inskjutna plankstumpar. Att rummet emellertid ej har tillkommit helt tillfälligt, visas bland annat af den skulpterade sidoposten och bröstningsstenen vid öppningen utåt skeppet.

Lämpligast torde vara att så litet som möjligt här vidtaga någon restaureringsåtgärd: endast borttaga den moderna, fula, hvitmålade trälucka, som nu stänger öppningen åt skeppet samt aflägsna den fyllning af löst upplagda stenar, som är anbragt i den gamla dörröppningen, men hvilken ej tjenar till stöd för muren ofvan dörren. Den del af dörren, som når öfver altaret, blifver visserligen härigenom öppen, men då på altaret är placeradt ett altarskåp, kommer detta förhållande ej att synas.

5. På ritningsförslagen hafva de 2 fastställda öppningarna i tornets näst öfversta våning, åt V och Ö en annan form än de i verkligheten ega. Ehuru detta torde vara beroende på förbiseende och den nya formen ej vara afsedd att utföras, torde dock en erinran böra göras härvid, enär om ritningarna vinna nådig stadfästelse, församlingen har rätt att vid tillfälle ändra den nuvarande gamla, karakteristiska formen till den å ritningen angifna.

6. Tornets öfversta våning har åt vester en större öppning, som ursprungligen varit tudelad genom en kolonett, hvilken emellertid nu försvunnit. Samma förhållande träffas å tornets östra sida.

Å ritningsförslaget äro dessa öppningar åter tudelade, men genom en enkel staf. Då öppningarnas öfverstycken, hvilka ännu äro på sina platser, hafva samma anordning som motsvarande delar i den närbelägna Skälfvums kyrka, torde i de i fråga varande öppningarna i Husaby böra anbringas liknande kolonetter som de i Skälfvum befintliga.

7. Vid öfriga i förslaget upptagna hufvudsakliga åtgärder har jag ej någon erinran att göra.

8. Deremot får jag lifligt framhålla en i förslaget ej berörd, men särdeles vigtig omständighet.

Tornet och kyrkan äro, som nämnts, af olika ålder. Den senare visar ej spår af att hafva varit afsedd till försvar. Detta är deremot ej i obetydlig grad förhållandet med tornet. Dettas försvarsanordningar hafva delvis bestått af hängande balkonger och gallerier och murarna äro derför genomdragna af ett system af kanaler, i hvilka dessas stödjebjelkar haft plats. Dessa kanalers yttre mynningar äro emellertid för närvarande tillstängda genom i desamma infogade — löst lagda, ej inmurade, — stenar, hvarigenom mynningarna äro svåra att upptäcka å murarnas yttersida. På flere ställen i tornets inre har man dock tillfälle att granska dessa kanaler, och med stöd af dessa iakttagelser är det sedan ej svårt att äfven å de yttre murytorna konstatera de regelbundet anbragta hålen.

En fullständig undersökning af dessa kanaler är naturligtvis ej möjlig utan användning af ställningar kring tornet och sker således lämpligast i sammanhang med det i fråga satta reparationsarbetet. Vidare torde det vara tydligt, att dessa öppningar böra åter få komma till sin rätt på murarnas yttersida, hvilket enklast torde kunna ske genom de i dem inlagda stenarnas borttagande eller, om detta skulle anses skadligt för murarne, genom stenarnas införande i kanalen något öfver 1 fot, hvarvid dock bör iakttagas, att det utanför stenen varande stycket af kanalen *ej* får cementeras.

Enär fullständig anvisning om öppningarnas läge m. m. ej nu kan gifvas, torde Akademien böra i de nunderdåniga svarsskrifvelsen anhålla om rätt att under arbetets fortgång gifva detaljerade föreskrifter i nämnda afseende.

9. Tornet består af groft tuktad sten, under det stenen i kyrkan däremot är tämligen finhuggen.

Det är naturligtvis i hög grad önskvärdt, att denna karakteristiska skilnad ej utplånas genom för riklig fogstrykning å tornet; å ritningarna har murverket i kyrka och torn *samma* karaktär.

10. Vidare torde böra framhållas att vid det föreslagna iordningställandet af vestra ingångsdörren den här befintliga

kanalen för stängselbommen ej får utplanas. Bäst skulle utan tvifvel vara om denna dörröppning finge behålla sin nuvarande ursprungliga bredd och i stället, om så finnes alldeles nödigt, den södra ingångsdörren vidgades, ehuru äfven denna åtgärd, så vidt ske kan, borde undvikas.

11. Slutligen får jag framhålla dels vigten af att vid den nödvändiga ommurningen af vissa murpartier den gamla karaktären af muren bevaras och det gamla materialet i så vidsträckt grad som möjligt användes, dels såsom önskemål, att för urtaflorna ej må uppföras ett särskildt murparti, hvilket såsom ritningen visar i hög grad förändrar utseendet af tornets öfre kant, samt att skorstenen må kunna anbringas å någon mindre i ögonen fallande plats än den å ritningen angifna, der den ej obetydligt stör den af kyrkans olika tak bildade konturen. Stockholm den 26 januari 1898.

Emil Ekhoff.

Kongl. Maj:t har den 21 oktober gillat de i enlighet med Akademiens utlåtande omarbetade ritningarna samt föreskrifvit att församlingen skall vid reparationsarbetets utförande ej mindre ställa sig till efterrättelse de i amanuensen Ekhoffs promemoria framställda anmärkningar jämväl i de afseenden, hvari desamma icke kunnat i ritningarna utmärkas, än äfven iakttaga de af Akademien framställda villkor och försigtighetsmått, samt slutligen bestämt, att Akademien eger under arbetets fortgång gifva detaljerade föreskrifter angående bevarande för framtiden af befintliga spår å tornet af forntida försvarsanordningar.

Ny lokal för Statens Historiska Museum.

1. Skrifvelse från Akademien till Kongl. Maj:t.

Till Konungen.

Genom nådig remiss har Eders Kongl. Maj:t till Vitterhets Historie och Antiqvitets Akademien för underdånigt utlåtandes afgifvande öfverlemnat handlingar rörande en af Nationalmusei nämnd, med underdånig anmälan, att bristen på utrymme för de i Nationalmuseum inrymda konstsamlingarna under de senare åren gjort sig i hög grad kännbar, i all synnerhet beträffande konstslöjdafdelningen, samt med åberopande af Riksantiqvariens vid flere tillfällen offentligen gjorda uttalanden angående behofvet af ökadt utrymme för Statens Historiska Museum, i underdånighet framställd anhållan, det Eders Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, att den nedre våningen i Nationalmuseibyggnaden finge för Nationalmusei konstafdelning disponeras.

Att utrymmet inom den lokal, nedre våningen i Nationalmuseibyggnaden, i hvilken de under Akademiens inseende ställda statssamlingarna äro inrymda, redan länge till följd af dessa samlingars, såsom bifogade summariska öfversigt[1] utvisar, snabbt fortgående tillväxt befunnits vara i hög grad otillräckligt, är ett beklagligt förhållande, som Akademien får i underdånighet på det starkaste betona. Det har under en följd af år menligt inverkat på anordningarna i museet, i det att mycket betydande delar af det dyrbara materialet måste magasineras och derigenom blifvit så godt som otillgängliga för forskningen. Dessutom har genom de utställda föremålens hopande intill hvarandra öfversigtligheten af samlingen och möjligheten att studera de särskilda föremålen måst i betänklig grad åsidosättas, liksom ock på grund af utrymmets knapphet den grundsats, enligt hvilken samlingarna äro uppställda

[1] Se bilagan till Riksantiqvariens promemoria.

och som ock vid samlingar af ifragavarande art måste anses som den enda rätta, nämligen att föremålen äro ordnade kronologiskt, flerstädes — särdeles inom medeltidsafdelningen — måst öfvergifvas.

Förhållandet har ock af Riksantiqvarien vid skilda tillfällen framhållits, senast i en här bilagd promemoria.

Erhållande af utvidgade lokaler för de historiska samlingarna är således i högsta grad af behofvet påkalladt, ehuru det hittills icke ansetts vara lämpligt, att någon underdånig framställning i ämnet från Akademiens sida gjordes. Enär detta ökande af utrymmet af många skäl ej kan ifrågakomma vare sig inom nationalmuseibyggnaden eller genom dennas tillbyggande, kan således större plats beredas samlingarna endast genom deras öfverflyttande till annan lokal.

När nu genom Nationalmusei nämnds underdåniga framställning framhållits, att äfven konstsamlingarnas verksamhet hämmas af för trångt utrymme samt att detta förhållande lättast och bäst skulle afhjelpas, genom att dessa samlingar, som redan disponera två af museibyggnadens trenne våningar, äfven erhölle den återstående, måste Akademien finna denna utväg särdeles väl öfverensstämmande äfven med de historiska samlingarnas intressen.

På grund häraf får Akademien i underdånighet förklara sig villig att för det ändamål, som i Nationalmusei nämnds underdåniga skrifvelse omförmäles, afstå de lokaler, som Akademien nu disponerar i Nationalmuseum, under förutsättning att Akademien för de under Akademiens inseende ställda statssamlingarna erhåller en lokal, som till läge och utrymme kan befinnas fullt tillfredsställande för samlingarnas nuvarande behof och äfven för framtidens behof, så vidt detta nu kan beräknas.

Med afseende på den af Nationalmusei nämnds ordförande framställda afvikande meningen, nämligen att tillgodose konstslöjdsamlingens behof genom att inrymma densamma i en särskild byggnad, får Akademien i underdånighet framhålla, att

om denna utväg, hvilken af Nationalmusei nämnds öfriga ledamöter icke ansetts vara lämplig, detta oaktadt skulle väljas, qvarstode dock de historiska samlingarnas kraf på ökadt utrymme, och att det således blefve nödvändigt att, för så vidt de skola kunna helt uppfylla det med dem afsedda ändamålet, äfven för dem anskaffa ny lokal.

De remitterade handlingarna återställas.

Underdånigst

O. M. Björnstjerna.

Hans Hildebrand.

Stockholm den 19 november 1898.

2. Riksantiqvariens promemoria.

P. M.

till kongl. Vitterhets Historie och Antiqvitetsakademien angående flyttning af Statens Historiska Museum.

År 1880 har jag i tryck framhållit, att den lokal, som blifvit upplåten åt Statens Historiska Museum och kongl. Myntkabinettet, med hvilket jag sammanräknade det antiqvarisk-numismatiska biblioteket, vore för trång. Det antiqvarisk-topografiska arkivet befann sig då endast i dess linda. Under de aderton år, som sedan dess förflutit, har detta arkiv blifvit ordnadt, och intager ett ansenligt utrymme, hvarigenom utrymmet minskats för de öfriga under tiden ständigt växande samlingarna.

Gång efter annan har jag ämnat framlägga denna sak för Akademien, men ryggat tillbaka, eftersom det varit mig bekant, att flere stora museifrågor redan tidigare voro satta på dagordningen. Men nu, då från nämnden för konstsamlingarna en framställning ingått till Kongl. Maj:t om en utvidgning af de lokaler dessa samlingar disponera, med en antydan, att

denna utvidgning skulle enklast vinnas, derest de under Akademiens inseende ställda samlingarna flyttades från deras nuvarande lokal, är jag skyldig att framlägga en utredning af frågan.

Innan jag öfvergår till att uppvisa i detalj, att vår nuvarande lokal är för trång, vill jag, för att i det följande undvika upprepanden, framhålla, att ett museum skall verka på åskådaren icke endast genom föremålen, som i detsamma finnas intagna, utan ock genom det sätt, på hvilket dessa föremål, efter ett grundligt studium af deras inbördes förhållanden m. m., blifvit ordnade. Sjelfva anordningen skall gifva undervisning. Det är derför icke nog för att afgöra frågan om en museilokal är tillräcklig, att se till huruvida den i skåp och bord har en yta af så och så många qvadratmeter. Man måste också se till, huruvida föremålen kunna på ett rationelt sätt inom lokalen ordnas. Dertill kommer, att det är af vigt att låta framträda, under hvilka förhållanden åtminstone vissa af föremålen äro funna.

Ännu en förberedande anmärkning vill jag göra. Om den nuvarande lokalen efter endast 32 år befinnes otillräcklig, beror icke detta på något fel begånget vid uppförande af Nationalmuseet? I afseende härpå vill jag framhålla, dels att felet icke är Akademiens, då Akademien begärde att få 24 salar, men icke fick mer än 8, dels att den ursprungliga planen för museet hade en fasad så mycket längre än den nuvarande att plats fanns för ytterligare tvänne fönster i hvar våning.

Jag öfvergår nu till den detaljerade framställningen.

Stenåldern upptager en korridor och en stor sal. Båda äro i närvarande stund så öfverfyllda, att man icke kan finna plats der för ännu ett skåp eller bord. Dock finnes i förråd ganska mycket, som borde inordnas i de redan befintliga serierna, och mycket väntas. Den nuvarande anordningen uppfyller allsicke det tredje af de allmänna kraf, som jag nyss framhöll.

Jag väntar här det inkastet, att i salen och korridoren finnes alldeles tillräckligt med stenredskap. Någon tillökning af det nu exponerade förrådet behöfves icke, möjligen kan ett sämre föremål utbytas mot ett bättre.

Så i in- som utlandet anses det vara en synnerlig fördel, om i ett förhistoriskt museum samlingen af stenåldersföremål är rik. Statens Historiska Museum är ett af de rikaste i detta afseende och framhålles i anledning deraf af utlandets forskare som ett synnerligen präktigt museum.

När man först egnade uppmärksamhet åt stenredskapen, kände man endast helt få exemplar. Som dessa derjämte afveko från allt hvad man i öfrigt kände, ansåg man det vara nödigt att för dem uppleta en alldeles speciel bestämmelse: de betraktades som offerredskap. Först när museiväsendet hade vidare utvecklats och förrådet af stenredskap blifvit större, fann man det vara nödvändigt att uppgifva teorien om offerredskap; man insåg nu att stenredskapen voro afsedda att tillfredsställa det dagliga lifvets kraf.

Stenredskapen förekomma i en mångfald af former. Variationer förekomma. Man kan icke uppvisa hufvudformerna och variationerna vid deras sidor utan att hafva ett stort antal exemplar. Det finnes t. ex i Sverige stenyxor af olika slag. Har man af hvart slag några få exemplar, då har hvar form samma giltighet: vi hafva att draga den slutsatsen, att yxor af dessa former användes under stenåldern. Men om man icke nöjer sig endast med prof, utan vinnlägger sig om att bilda en rik samling, då visar det sig att den ena yxformen förekommer endast i få exemplar, den andra deremot i många. Då kommer man längre i slutsatserna: den senare yxan är för Sverige karakteristisk, den andra, som förekommer endast undantagsvis, torde vara för Sverige främmande, och det gäller då att se till, huruvida den är inom något annat område inhemsk. Man kommer derigenom till vigtiga resultat med afseende på samfärdseln i den aflägsnaste forntiden; villkoret derför är att man skall kunna utröna hvad som är karateristiskt.

Äfven hos redskap. så föga utvecklade som stenålderns, kan man märka en viss utveckling, man kan skilja mellan yngre och äldre former. Genom att i samlingen förena föremål i större antal, är det möjligt att för denna tid, för historien okänd, uppvisa hvilka delar af vårt land blefvo först befolkade, och huru bebyggandet spridde sig allt mera mot norr.

Sverige är ett vidsträckt land med öppna trakter och sådana, som äro uppfyllda af skogar och berg. Äfven om stenålderns odling är förhistorisk, under denna period lades dock grunden till den odling, som till sist träder in i det historiska tidehvarfvet. och det torde icke kunna bestridas att det för kännedom af den följande tiden är af yttersta vigt att känna, till hvilka områden inom Sverige bygden sträckte sig under denna äldsta kulturperiod.

Att stenåldern blomstrat i Skåne, det har nu länge varit kändt. Man har till och med påstått att knappast någon stenålder funnits i norr om detta landskap. Genom flitigt tillvaratagande af stenåldersföremål inom det öfriga Sverige hafva vi kommit till det resultat, att under stenåldern var bygden ganska vidt utbredd. Jag vill anföra ett exempel. Det lilla landskapet Dal ligger afsides, inklämdt mellan Venern och Norge. Kusttrakten är öppen och kunde lätt få befolkning söder ifrån. Det är förvånande att finna, huru talrika fynden af stenredskap äro äfven inom det inre landet, de fordom s. k. Markerna. Om i museet finnes ett och annat tusende af stenåldersföremål funna på Dal, så få dessa icke betraktas rätt och slätt som så ock så många stenåldersföremål, utan som ett öfverväldigande bevis för det vigtiga kulturhistoriska faktum, att äfven ett så litet och så aflägset landskap hade en ansenlig befolkning redan under vår kulturhistorias tidigaste period. Vid sänkningen af sjön Hästefjordens vattenyta hittades å de torrlagda delarna af stränderna — äfven å sådana, som omgåfvo öar i sjön — en ytterligt stor massa af stenredskap. En der bosatt person bildade af dessa fynd en samling, innehållande vid pass 600 nr, hvilken

samling för en del år sedan inlöstes till Statens Historiska Museum. För närvarande äro kanske 20—30 föremål af denna samling utlagda i museet. Men genom dem framhålles icke det egendomliga förhållande, att inom ett så litet område i ett afsides liggande landskap så många stenredskap hittats, d. v. s. att der funnits en mycket talrik befolkning. För att visa detta behöfves just massan.

Ett liknande förhållande möter i Skåne. När Ringsjön sänktes, träffades på flere ställen massor af stenredskap och affall från tillverkningen af sådana. På ett ställe, vid Ringsjöns utlopp, träffades dessutom skärfvor af lerkärl, rester af de der boendes måltider o. s. v., o. s. v. Det allra mesta af fynden från Ringsjöstränderna har tillvaratagits af grefvarne Christian och Fritz Reventlow och förvaras på den förres egendom Finnhult. Men denna stora samling, hvars föremål äro att räkna icke i hundratal, utan i tusental, har af de tvänne samlarne blifvit frikostigt testamenterad till Statens Historiska Museum. Här är det ej till fylles att framlägga några prof, utan måste hela det stora materialet, ordnadt efter de olika fyndplatserna, framläggas, på det att ifrågavarande för vår kulturhistoria så märkliga factum må kunna framträda.

Förr kände man endast händelsevis anträffade fornsaker och föremål hemtade ur grafvar. Det är först under den senaste tiden, som man funnit boplatser från stenåldern och har genom dem ljus i oväntad rikedom blifvit spridt öfver denna aflägsna, men grundläggande kulturperiod. En sådan boplats har hittats vid Sixarfve på Gotland. Redskap, affall från arbetet, skärfvor af lerkärl, djurben hafva här hittats i stor myckenhet vid de undersökningar, som Akademien bekostat. Ej heller i detta fall är det nog med en profsamling, utan måste hela materialet framläggas, hvilket kräfver ett ansenligt utrymme. Ännu märkligare är den boplats, som träffats i hålan Stora Förvar å Stora Karlsön i närheten af Gotland. Hålväggarne begränsade området, lager efter lager bildades

inne i hålan under tidens gång. Ju högre upp föremål hittats, desto senare äro de. Det är nödvändigt att upplägga de här anträffade fynden så, att man äfven i museet kan studera tidsföljden mellan föremålen, liksom man kunde det i sjelfva hålan. Men detta kräfver ett ganska stort utrymme.

Uppe på Kolmården hittades för några år sedan grönstensyxor i hundratal, visande olika stadier af bearbetning, i närheten af det ställe, hvarest en gång, innehållande just den stenart, af hvilken yxorna voro förfärdigade, trädde i dagen. Ett par hundra af dessa yxor hafva blifvit med museet införlifvade. På det att detta fynds betydelse för kännedomen af våra tidigare kulturskeden må rätt klart framträda, måste det stora antalet göras gällande. Äfven här är det ej nog att framlägga enstaka föremål, hvartill vi nu fått inskränka oss.

Det är icke nog att i museet studera de jordfunna föremålen, det är nödvändigt att der gifva ett begrepp äfven om grafvarnas konstruktion och utseende. Tre väl arbetade modeller äro redan utförda, men många flere behöfvas, på det att begrepp må vinnas äfven angående vexlingarna i grafformer. Äfven är det nödigt att på något sätt framställa grafskicket.

Hvad jag här framhållit är sådant, som nu redan finnes i museet, eller hvad som bör beräknas såsom under den närmaste tiden inkommande. De senaste årens erfarenhet har visat, att de mest öfverraskande upptäckter kunna göras, hvar och en tillförande museet en riklig tillökning. Utrymmet i ett nytt museum bör tilltagas så, att äfven för det, som i närvarande stund icke kan beräknas, utrymme finnes i beredskap.

Brons- och jernåldrarne fylla det långa och smala galleri, som löper efter museibyggnadens norra sida — detta galleri skulle efter den ursprungliga planen haft dubbel bredd. Jernåldern upptager äfven vid pass hälften af närmast följande sal. Det torde svarligen röna gensägelse, när jag påstår, att god ordning kräfver, att de olika kulturperioderna vinna uttryck för deras särskildheter i den lokala anordningen på det sätt

att hvar period erhölle sin sal eller sina salar. Här har detta icke kunnat ske. En och samma sal innehåller serier af fynd från den s. k. jernålderns senare del, således från heden tid, samt serier af föremål tillhörande medeltiden, i hvårs kultur ingingo ganska olika förutsättningar. Det är lokalens trånghet som vållat detta.

Inom afdelningarna från brons- och jernåldrarna hafva samlingarna vuxit ansenligt efter inflyttningen i den nuvarande lokalen. Bronsåldersafdelningen har dels genom uppmärksamhet på de tillfällen, då inköp kunde ske, dels genom årligen fortsatta systematiska undersökningar, blifvit ungefär fördubblad. Äfven under bronsåldern, liksom under stenåldern, spelade Skåne en hufvudroll. Äfven här skulle de i Skåne enstaka funna föremålen utgöra en särskild serie, i hvilken man kan studera de olika typerna och de utvecklingsformer, som dessa genomgått. Men bristen på utrymme har gjort det omöjligt att här genomföra en sådan anordning. I uppställningen finnes derföre här inkonseqvenser, hvilket är högligen att beklaga. Den, som studerar samlingen blir förvirrad, då han icke kan upptäcka principen för uppställningen. Den, som förstår samlingen och bär ansvaret för dess anordnande, måste, mot sitt bättre vetande, genom det yttre tvång utrymmet utöfvar, låta sig nöja med en anordning, som han fullkomligt inser icke vara den rätta. Hvad särskildt bronsåldern beträffar, borde de för denna period så karakteristiska hällristningarna vara rikligare representerade, men härtill finnes icke tillräckligt utrymme. Flere föremål hafva i närvarande stund måst placeras under expositionsborden eller på öfversidan af skåpen — så har skett med t. ex. en mängd lerkärl —, å hvilka platser föremålen icke kunna ådraga sig den uppmärksamhet, som de förtjena — det knappa utrymmet har icke medgifvit något annat. Ännu betänkligare är, att det icke varit möjligt att inom afdelningen för den gotländska jernåldern uppställa den serie af de till Gotlands hednatid hörande ytterst märkliga bildstenarna, hvilka äro inom Norden något allenastående, utan hafva de flesta af

dem måst placeras inom den sal, som innehåller föremål från den senare medeltiden, — något som är mycket betänkligt, då det på åskådaren verkar vilseledande och då det kan hos den, som förstår att bedöma arkeologiska frågor, väcka den föreställningen att museets ordnande skett på måfå eller under inflytande af bristande sakkunskap.

Inom jernåldersafdelningen har utvecklingen under den senare tiden varit ytterligt stor. Gotlandsafdelningen har af gammalt, genom den rika och egenartade kulturutveckling, som den visar, ådragit sig mycken uppmärksamhet. Denna afdelning har under de senaste åren blifvit omordnad med omsorgsfullt iakttagande af fyndförhallandena och de lärdomar, som grundliga komparativa studier lemnat. Men föremålen måste i brist på utrymme ligga så sammanträngda, att öfverskådligheten försvåras, ja det händer att föremål behöfva staplas på föremål. När det förhåller sig så redan nu, huru skall man då kunna bereda plats åt den kommande tidens förvärf. Här är en utgallring omöjlig. alldenstund det intressanta hos Gotlandsfynden just är rikedomen af former och variationer, i hvilka man kan studera utvecklingen bättre än inom något annat germanskt område.

Äfven på fastlandet hafva betydande fynd blifvit gjorda. Med dryga kostnader hafva under flere år systematiska undersökningar egt rum på Björkö i Mälaren, såväl inom dervarande s. k. svarta jord, som inom den hedna och den första kristna tidens grafvar. Dessa fynd äro af en ytterligt stor betydelse, men den största delen af dem måste ännu i dag ligga magasinerad, derigenom så godt som otillgänglig, till stort men för vårt vetande angående kulturförhållandena i Sverige mot slutet af den hedna tiden och under den följande öfvergångstiden. Genom en tillfällighet påträffades för en del år sedan i närheten af Vendels kyrka i Uppland en hednisk graf med ett ytterst märkligt innehåll. Fortsatta undersökningar ledde till blottande af den ena grafven efter den andra. I de flesta af dem var den döde lagd i en farkost, som derjämte innehöll

vapen, prydnader, husgeråd samt några af den dödes husdjur, hela skelett af hästar, hundar, nötkreatur, svin o. s. v. Här mera än någonsin behöfva föremalen exponeras så att de gifva en föreställning om fyndförhållandena. Men en sådan exposition kräfver ett mycket stort utrymme. *Nu* hafva icke ens alla de funna föremålen kunnat utläggas. Motsvarande fynd hafva träffats annanstädes i Uppland och torde komma att träffas i andra landskap. Föreställningarna om vår jernålders kultur hafva genom dessa fynd kommit in på helt nya banor. Men att studera dessa föremål under olika synpunkter och i detalj, det är omöjligt så länge det mesta måste ligga magasineradt. För öfrigt, de senare årens erfarenhet har visat, att vi kunna vänta oss många öfverraskningar, af hvilka hvar och en tvifvelsutan skall ställa stora ansprak på utrymme.

Under brons- och jernåldrarna vexlade grafskicken. Den som studerar i museet bör hafva tillfälle att der se icke allenast de hittade föremålen, icke allenast kunna utröna, hvilka föremål höra tillsammans genom att vara funna å ett och samma ställe. Han bör äfven få upplysningar om sjelfva fyndförhållandena, om grafskicket m. m. Mängenstädes i vårt land förekomma stora grafflockar, hvilka bildats under olika tider. Man bör i museet kunna urskilja de olika periodernas insatser i hvar sådan grafflock. Men att försöka något dylikt inom den nuvarande lokalen är otänkbart. Modeller af grafvar böra förekomma i rätt stort antal. Äfven en och annan originalgraf bör finnas i vårt museum, liksom i andra af samma slag.

Medeltidsafdelningen i museet har en något olika karaktär. Jordfynd finnas väl äfven från denna tid, men de äro i regeln icke graffynd, utan antingen dolda skatter eller föremål, som af en tillfällighet tappats, liksom de af en tillfällighet blifvit återfunna. Men härtill kommer det myckna, som kunnat insamlas från våra kyrkor och visar konstens uppträdande och utbildande i vårt land. Dessa föremål taga ett mycket stort utrymme i anspråk. Ett till denna min promemoria fogadt tillägg visar, i hvilken hög grad antalet af skrymmande medel-

tidsföremål i museet vuxit efter inflyttningen i den nya lokalen. För närvarande är det nästan omöjligt att bereda plats för flere föremål, hvilket är så mycket mera att beklaga, som denna del af museet behöfver ganska mycket ökas. Det är visserligen icke meningen att i museet hopsamla alla i våra kyrkor förekommande medeltidsföremål, men det är nödvändigt, att man kan i museet studera de för hvart stift och hvart tidehvarf karakteristiska typerna. När något nytt förvärfvas, vållas stundom ganska mycket bryderi i följd af det trånga utrymmet. Förliden sommar köptes från en liten kyrka i Småland tvänne ytterst dyrbara emaljerade kors från 1100-talet. För att de skulle kunna framträda på ett värdigt sätt måste den förutvarande anordningen i ganska väsentlig mon rubbas.

I flere Gotlandskyrkor finnas ännu bevarade glasmålningar: Endast några prof af dem finnas i museet, men i stället har under årens lopp förvärfvats en fullständig samling af trogna kopior i naturlig storlek. Dessa böra exponeras för att vara till verklig nytta, men allt utrymme saknas i medeltidsafdelningen. I flere fästningsruiner i vårt land, liksom i de vida områden vid Skanör och Falsterbo, inom hvilka köpmännen hade sina bostäder och sin handel, hafva ansenliga förråd af fornsaker insamlats, endast en del af de förra hafva kunnat utställas. För några år sedan hittades såsom golf i Hemse under 1100-talet uppförda stenkyrka på Gotland tre fjerdedelar af en ännu äldre, högeligen intressant stafkyrka, som varit föregångare till stenkyrkan. Det som finnes qvar borde förevisas i rekonstrueradt skick och skulle ådraga sig en ofantlig uppmärksamhet. Nu måste allt utom ett par profbitar förvaras i en källare. Hvilken dag som helst kunna nya fynd komma af stor betydenhet, hvilka måste magasineras.

Mot den nuvarande lokalen kunna ock mycket grava anmärkningar göras såsom lokal betraktad. Medeltidsföremålen äro fördelade på det sätt, att föremålen från medeltidens början till och med 1200-talet förvaras i samma sal som föremålen

från den slutande hednatiden. Det är icke lämpligt att föremål hörande till tvänne kulturer förvaras i samma sal utan annan gränslinie än ett imaginärt streck. Den s. k. djupa salen, olämplig genom det mörker, som råder i densamma, skulle innehålla föremålen från den egentliga gotiska tiden, från 1300- och 1400-talen samt från början af 1500-talet. Men i denna sal har en myckenhet äldre föremål, för hvilka plats icke kunnat beredas i den första medeltidssalen, måst förvaras, hvilket gör att en dopfunt från 1100-talet och en grafsten från samma tid kunna förekomma vid sidan af ett altarskåp från 1500-talet. Detta strider uppenbarligen mot en god ordning. För Statens Historiska Museum är ett utmärkande drag just det, att för föremålens ordnande tidsföljden varit bestämmande. Mot den grundläggande principen måste här syndas på grund af den ytterst olämpliga lokalen.

Den moderna afdelningen har sin egen karaktär derigenom att det personhistoriska elementet framträder mycket starkt vid sidan af det kulturhistoriska, hvilket utgör fortsättningen och det nödvändiga supplementet till de föregående afdelningarna. Här förekomma praktföremål af ytterlig dyrbarhet, hvilka, för att kunna göra sig gällande, måste på alldeles särskildt sätt ordnas. Detta har ännu icke kunnat ske af brist på utrymme. Jag vill anföra endast ett exempel. Här förvaras flere astronomiska instrument, hvilka tillhört Georg Stjernhjelm, af synnerlig vigt så väl genom det personliga intresse som är fäst vid dem, som genom den utsökta finhet i det på dem nedlagda arbetet. De skulle anses som en prydnad för hvilken stor europeisk samling som helst. De borde ordnas samman i en grupp, men dertill saknas det nödiga utrymmet. De olika instrumenten hafva nu måst ställas uppe på flera skåp, hvarest de icke kunna uppmärksammas. Jag vill vidare påminna om de rika serier af fynd, som i senaste tid anträffats vid grundgräfningar i Stockholm, på Operatomten, på Helgeandsholmen o. s. v., fynd, som äro egnade att sprida mycket ljus öfver våra smärre kulturförhållanden ifrån medeltiden till

in på 1700-talet. Att ordna dem på ett systematiskt sätt, hvarigenom de skulle blifva i rikt mått undervisande, kräfver ett stort utrymme. Nu är det mesta magasineradt.

I min ofvan anförda uppsats af år 1880 har jag framställt min åsikt rörande utvecklingen af museets moderna afdelning. När frågan om en ny museibyggnad skall utredas, anser jag det vara nödigt att dervid pröfva, huruvida icke lifrust- och klädkamrarna borde lämpligen förenas med Statens Historiska Museum.

Statens Historiska Museum är i dess nuvarande skick ett af de förnämsta museer, som finnas i verlden, och har för sina utmärkta egenskaper vunnit ett glädjande erkännande af utlandets forskare. Det är då icke för mycket, om man begär att åt museet beredes en lokal, inom hvilken det kan utveckla sig efter de för detsamma naturliga grundsatserna och blifva till sannskyldig nytta för forskarne och allmänheten.

I *k. Myntkabinettet* förvaras de flesta mynten och medaljerna i låsta skåp. Men om än detta är regeln, böra dock vissa serier vara framlagda under glas och således ständigt tillgängliga. I närvarande stund är den rika serien af svenska medaljer på sådant sätt utlagd. Men äfven andra serier böra göras lika lätt tillgängliga. Man kan icke begära att hela serien af svenska mynt skall läggas ut, men man kunde inrätta bord af sådan beskaffenhet, att man i dem kan en del af året exponera en del af den svenska serien, en annan tid en annan del. På samma sätt bör man hafva tillfälle att anordna vexlande utställningar af mera vigtiga serier af mynt, än t. ex. grekiska, än romerska, än medeltidsmynt o. s. v. Ständig borde en utställning vara, som visar graveringskonstens utveckling från äldsta tid till nuvarande tider. För allt detta saknas utrymme i den nuvarande lokalen.

Det antiqvarisk-numismatiska biblioteket kräfver årligen ökadt utrymme, icke så mycket i följd af inköp, då anslaget till denna statssamling alltid har varit för knappt, utan genom de bytesförbindelser, som från och med år 1880 blifvit ingångna

med utländska sällskap och institutioner. Antalet af sådana bytessällskap är för närvarande icke mindre än 585. De många och till en stor del mycket rika serierna innehålla många afhandlingar, som äro af synnerlig vigt för svenska forskare. I den nuvarande lokalen finnes ej lämpligt utrymme.

Det antiqvarisk-topografiska arkivet har blifvit systematiskt ordnadt från och med år 1880, i syfte att på ett ställe förena de upplysningar, som kunna insamlas rörande fornlemningarna i vårt land. Det består dels af skriftliga anteckningar, dels af afbildningar. Kompletterandet af båda serierna fortgår efter en stor måttstock och det utrymme, som nu står till buds är alldeles otillräckligt. Stockholm den 19 november 1898.

Hans Hildebrand.

3. Bilaga till Riksantiqvariens promemoria.

P. M.

Jämförelse i vissa vigtigare punkter mellan Statens Historiska Museum nu och vid början af år 1866, då inflyttningen i den nuvarande lokalen var afslutad.

Stenåldern.

De af enskilda personer bildade samlingar af fornsaker från stenåldern, hvilka museet förvärfvat före och efter början af år 1866, äro med hvarandra i det stora hela fullt jämförliga.

Antalet sådana fornsaker, som med enskilda samlingar erhållits har, i runda tal, varit:

före början af år 1866 . . . . 12,300.
efter » » » » . . . . 14,500.

Då härtill kommer, dels att antalet under sistnämnda period direkt från hittarne inköpta stensaker är vida högre än antalet före år 1866 inköpta sådana föremål, dels att under de sist förflutna 30 åren genom grafundersökningar och andra större undersökningar — t. ex. dem på Stora Karlsö och

Gullrum på Gotland — ett i vetenskapligt afseende synnerligen värderikt material förvärfvats, som fordrar stort utrymme för att kunna på värdigt sätt utställas, och som endast i mycket ringa grad har någon motsvarighet under tiden före år 1866, så framgår häraf, att de samlingar från stenåldern, för hvilka plats i museet bör beredas, blifvit efter början af år 1866 vida mer än fördubblade.

Härtill kommer, liksom i fråga om andra delar af hednatiden, att museet nu eger flera modeller af grafvar, hvilka äro synnerligen vigtiga, emedan de bättre än teckningar gifva den besökande allmänheten ett af denna också högt uppskattadt tillfälle att lära känna dessa fornlemningar. Men sådana modeller, hvilka samtliga erhållits efter början af år 1866, fordra ett ganska stort utrymme.

Bronsåldern.

Vid början af år 1866 egde museet ej fullt 960 fornsaker af koppar och brons från bronsåldern.

Nu förvaras i museet mer än 3,000 sådana fornsaker.

Således har samlingen i detta afseende under i fråga varande tid blifvit mer än tredubblad.

Ser man på de minnen från bronsåldern, som icke äro af koppar eller brons — såsom prydnader af guld, lerkärl, föremål af trä, tyg eller dylikt, samt hällristningar eller afgjutningar af sådana, — så är tillökningen mycket större.

Jernåldern.

För denna period är det så godt som omöjligt att meddela siffror, som kunde gifva någon tillförlitlig bild af tillväxten. Men de allra flesta stora undersökningar — på Björkö, vid Vendel och Tuna i Uppland, vid Greby i Bohuslän, liksom på Öland och Gotland — hafva utförts efter början af år 1866, och de fynd, som genom dem vunnits skulle i och för sig hafva varit tillräckliga att fylla ett större utrymme än alla de fynd från denna period, som

före nämnda år funnos i museet. Då härtill kommer, att antalet andra fynd från jernåldern, som under de senaste tre årtiondena förvärfvats för museet, innehåller minst lika många föremål som antalet föremål från jernåldern vid slutet af 1865, äfvensom att alla modellerna af fornlemningar från denna period samt alla runstenar i original och afgjutning, som nu tillhöra museet, tillkommit efter nämnda tid, så visar det sig, att nu behöfs ett tre gånger så stort utrymme för jernåldersafdelningen som för 34 år sedan.

Medeltiden.

För att visa, i hvilken grad samlingarna från medeltiden tillväxt, meddelas följande uppgifter rörande några föremål från denna tid, hvilka hvart för sig fordra stort utrymme.

Museet egde	d. 1 jan. 1866	d. 1 jan. 1898.
Stora altarskåp	4	35.
Dopfuntar	2	40.
Grafstenar	4	28.
Kyrkklockor	1	5.

Vikingatidsfynd från Fornvi i Ockelbo socken, Gestrikland.

Stor kantsatt grafhög, genom åverkan afplanad samt till en del utgräfd, hvarvid man anträffat en del af de under inv. nr 10483 förtecknade föremålen; hvilka var omöjligt att utröna. Derjämte fann man då äfven delar af ett skelett.

Hela grafhögen var bildad af slagg, hvilken omständighet i hög grad försvårade undersökningen och omöjliggjorde ett fullt planmessigt arbete. Invid kanten af det åverkade området anträffades delar af ett skelett (*a*), sannolikt af samma individ, som de vid åverkan påträffade. Längre in i högen låg ännu ett skelett (*b*), af hvilket dock endast ett par ben

kunde tillvaratagas. Något längre in anträffades delar af ett tredje skelett (*c*), något lägre och delvis under det närmast ofvan omtalade. Minst tre personer hade således jordats i högen, men fyndomständigheterna medgåfvo ej att i hvarje fall afgöra, till hvilketdera af skeletten de anträffade fornsakerna borde hänföras. — Skeletten lågo orienterade i öster och vester med hufvudena i vester och fötterna i öster.

1. *Pilspets af jern* med lancettlikt blad och tånge, å hvilken nertill synes spår af trä. Å pilspetsen äro jernfragment af obestämbar art fastrostade samt äfven spår af trä. — Längd 13,2 cm, pilspetsens blad 5,9 cm, största bredd 2,2 cm.

2. *Pilspets af jern*, bladet smalt lancettlikt, tången fyrsidig. På pilspetsbladets ena sida spår af trä. — Längd 13,4 cm, bladets längd 7,8 cm, största bredd 1,6 cm. — Pilspetsen nu itubruten.

1.

3. *Pilspets af jern*, fig. 1, bladet smalt, tunnt och lancettliknande, tångens öfre del fyrsidig, den nedre sannolikt rund med ännu qvarsittande trä med tydliga rester af den lindning, som en gång hållit pilspetsen fast i träpilen. — Längd 12,6 cm, bladets längd 5,7 cm, största bredd 1,4 cm.

4. *Pilspets af jern*, bladet tunnt, bredast vid basen; å nedre delen af tången qvarsittande rester af trä. — Längd 13,3 cm, bladets längd 5,7 cm, största bredd 2 cm. — Pilspetsen nu itubruten.

5. *Pilspets af jern*, bladet tunnt, lancettliknande, tången afbruten. — Längd 10 cm, bladet 6 cm, största bredd 1,8 cm.

6. *Pilspets af jern*, bladet tunnt, bredast vid basen, tången afbruten. — Längd 9 cm, bladet 5,7 cm, största bredd 2,2 cm. — Pilspetsen nu itubruten.

7. *Ring af jern*, tenen i genomskärning fyrsidig med afrundade kanter; i ringen en vidhängande *märla*. Den kring ringen slutande delen af märlan i genomskärning liksom ringen, men de båda »benen» äro platta och det ena omböjdt såsom för nitning. Å det ena benet spår af trä, hvars fibrer gå längs

med benet, utvisande att märlan varit inslagen i »ändträ». — Ringens diameter 6,4—6,2 cm. Märlans längd 8,6 cm.

8. *Ring* och *märla af jern*, som föregående. Ringens diameter 6,6—7 cm. Märlans längd 7,7 cm.

9. Fragment af en *jerngryta* med hank, allt af samma form som den här nedan under nr 46 beskrifna. Blott två bitar af handtaget till grytan och ett öra äro i behåll.

10. Fragment af tvänne *vågskålar af brons*, mycket tunna, af typ som M. 642.

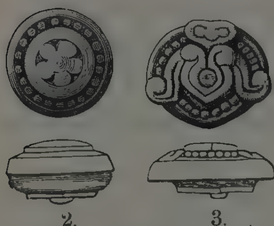
11. *Vågbalans med fällbara vågarmar af brons*, ungefär som M. 642. Vågbalansens tunga af jern. I vågbalansens ögla qvarsitta ännu lemningar af den tunna läderrem, i hvilken vågen hängt, under det den användes. — Hvardera vågarmens längd 5,5 cm.

12. *Två bronsringar*, den ena med två, den andra med ett vidhängande bronsbeslag, som varit nitade å läderremmar. Å beslagen och ena ringen qvarsitter ännu fragment af tyg(?) — Ringarnes diameter 2,1 cm.

13. *Bronsring*, liksom de båda föregående bildad af en rund ten. Diameter 2,4 cm.

14 och 15. *Två vigter af jern, öfverklädda med brons*, af samma typ som M. 645. Genom oxidering har jernet sprängt sönder bronshylsan och derigenom förstört den ursprungliga formen.

16. Tre runda *bronsknappar*, som varit fastnitade å läder, gjutna; en af dessa afbildad fig. 2; de båda andra äro alldeles lika. Mellan niten och knappen qvarsitter å alla läderfragment. — Diameter 1,4 cm. — Hafva på läderremmen sutit intill hvarandra.

2. 3.

17. Fyra *bronsknappar*, hvarandra lika, en afbildad fig. 3, gjutna, ornerade. Hafva varit nitade å läder. Å tre af knapparna lädret qvarsittande mellan knappen och niten. — Största bredd 1,6 cm, höjd 1,5 cm.

18. *Klotformig jernknopp* med ögla, mycket förrostad, öglan nu sönderbruten. Omkring 2 cm i diam.

19. Något böjd *spik af jern* (modern?). Längd 3 cm.

20. *Pilspets af jern*, fig. 4, tunn, bladet bredast vid basen. På tången nertill spår af ändträ. — Längd 13,6 cm, bladets längd 7,9 cm; största bredd 2,3 cm.

21. *Pilspets af jern*, fig. 5, som föregående. Spetsen afbruten. — Längd 11,7 cm, bladets längd 6,7 cm, största bredd 2,7 cm.

22. *Pilspets af jern*, bladet tunnt och något mer lancettformigt. På tången nertill spår af ändträ och bindning. — Längd 13,1 cm, bladets längd 5,1 cm, största bredd 1,9 cm.

4.

5.

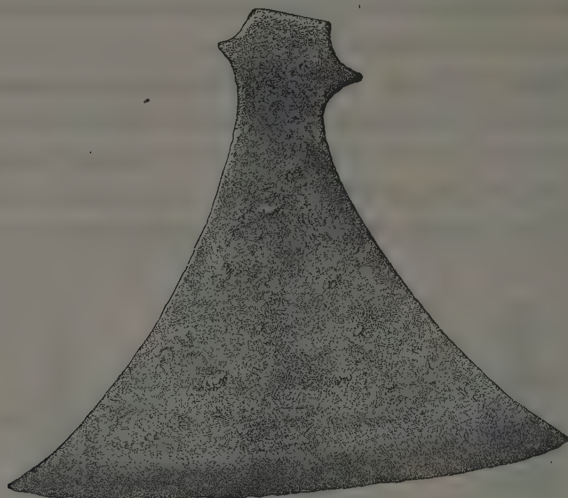

6.

23. *Pilspets af jern*, närmast lik föregående, men tången intill träskaftet fyrsidig. Spår af ändträ med lindning. Spetsen afbruten. — Längd 11,8 cm; bladets största bredd 2 cm.

24. *Pilspets af jern*, fig. 6, bladet bredast nertill och längs midten å båda sidor något tjockare. Tången är strax nedan för bladet utvidgad till en rhombisk platta, som är vinkelrätt ställd mot bladet. Tången under denna platta fyrsidig. Nedre

delen omsluten af ändträ med spår af lindning. — L. 14,6 cm; bladets längd 6,8 cm, största bredd 1,7 cm.

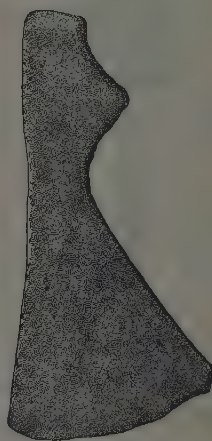
25. *Jernyxa med skafthål*, afbildad fig. 7. I skafthålet qvarsittande träfragment. — Längd 19,5 cm, eggens längd 22,2 cm.

7.

8.

9.

26. *Jernyxa med skafthål*, afbildad fig. 8. Obetydliga trärester qvarsitta i skafthålet. — L. 18 cm, bredd vid eggen 10 cm.

Åtta *jernsprintar*, som varit inslagna i träskaftet för att fästa yxan. — Längd från 2,3 till 5,4 cm.

26 a. *Jernyxa med skafthål*, afbildad fig. 9. L. 17 cm, eggens bredd 8,3 cm.

27. *Eldstål af jern*, afbildadt fig. 10, hufvudsakligen samma form som M. 490, men med endast den ena ändan tillbakaböjd till eldstålets midt och der spirallagd. Den andra ändan är deremot endast obetydligt hopböjd. Den synes ej vara afbruten, hvadan eldstålet har fått en osymmetrisk form. — Längd 8,4 cm. — Vid spiralen ett litet stycke flinta fastrostadt.

28 o. 29. *Två jernringar med en märla* i hvar, lik nr 7 och 8 här ofvan, men båda jernringarne bildade af en fyrkantig ten. Den ena afbildad fig. 11. Å båda märlorna spår af ändträ. Ingendera märlan omböjd för nitning. — Den ena ringens, nr 28, diam. 5,4—5,8 cm, den andra ringens, nr 29, diam. 5,9 cm. Märlans längd å nr 28 6,8 cm och å nr 29 4,7 cm.

30. *Jernknif*, eneggad. Bladet synnerligen slitet, så att eggen ligger innanför skafttenens kontur. — Längd 14,6 cm,

10.

11.

skaftets längd utgör häraf 6,6 cm. På skafttenen qvarsitta trärester.

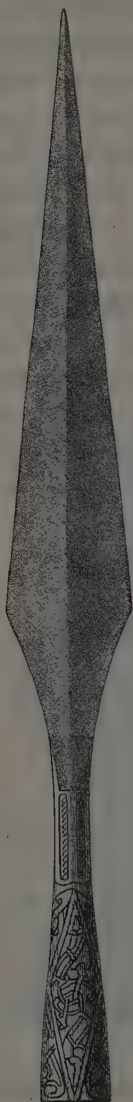
31. *Bryne* af någon skifferartad sten, ganska tunnt, på tvänne ställen något tunnare på grund af användning. — Längd 13,9 cm, största bredd 1,8 cm, största tjocklek 0,6 cm.

32. Rester af en *pilspets af jern*, obestämbar form. Lemning af trä å tången.

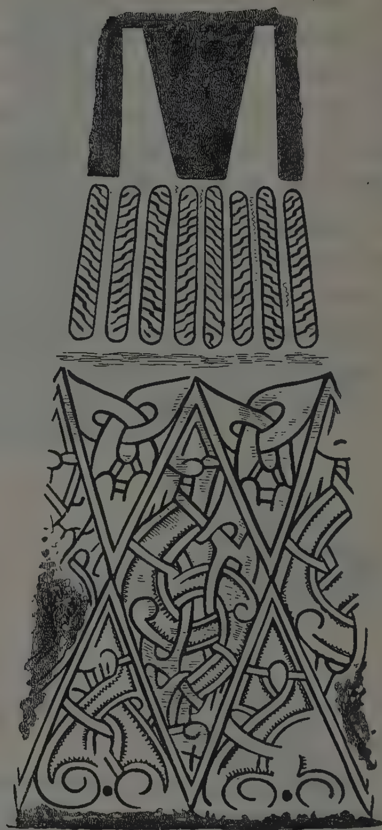
33. *Pilspets af jern*, bladet temligen tunnt, skaftet fyrsidigt, å tången rester af trä. — Längd 14,3 cm, största bredd 1,9 cm.

34. Fyrsidig *jernten*, upptill afbruten, har haft nedre delen insatt i ett tjockt ändträ. Tenen synes afsmalna något

uppåt. Den del som är insatt i ändträt är tillspetsad. — Längd 14,9 cm, den del som varit insatt i trä 2,8 cm.

12.

13.

35. *Föremål af jern*, liknande holken till en spjutspets, men försedd med en skifformig utvidgning, der man väntat

sig finna spjutbladet. Omöjligt att afgöra, om denna »skifva» verkligen blott är resten af spjutbladet eller ej. Föremålet nu brutet i två delar. Inuti holken lemningar af trä. Holkens mynning, utsidan, omlindad. — Längd 6,6 cm, holkens största diameter 1,6 cm.

36. *Snarlik närmast föregående*, men holken utlöpande i en fyrsidig ten, som är afbruten. Holken på ena sidan öppen. Inuti holken rester af trä. — L. 6,3 cm, holkens största diam. 1,9 cm.

37. *Snarlik närmast föregående.* Holkens spets afbruten. Holken öppen. Både inuti och utanpå rester af trä. — Längd 5,2 cm. Holkens största diameter 2,1 cm.

38. Litet *fragment* af ett sådant föremål som *närmast föregående.* — Längd 3,1 cm.

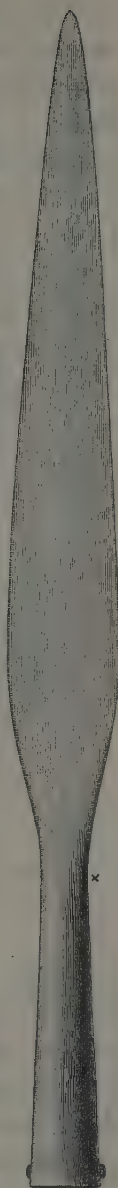
39. Två längre *sprinter af jern*, hvilkas öfre delar blifvit tillplattade. De hafva sutit invid hvarandra uti ändträ. — Längd 6,7—6,8 cm.

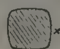
40. Två små *sprintar af jern* med spår af qvarsittande trä (ej ändträ). — Längd 2,9—3 cm.

41. *Sprint af jern.* Sutit i ändträ. Längd 5,4 cm.

42. Liten *jernring.*

43. *Spjutspets af jern*, men holken silfverbeklädd och ornerad med upplösta djurornament m. m. utförda i niello, spjutspetsen i dess helhet afbildad fig. 12 och mönstret å holken, utbredt och i naturlig storlek, fig. 13. Då spjutspetsen anträffades kunde man se, att den legat i ett träfodral, men trät var så förmultnadt, att intet kunde tillvaratagas, blott å yttersta spetsen af spjutbladet qvarsutto lemningar af trä. Inuti holken del af en qvarsittande nit. — Längd 44 cm, största bredd 5 cm.

14.

44. *Spjutspets af jern*, fig. 14, bladet svagt ryggadt, lancettlikt, holken närmast nedanför bladet fyrsidig, småningom nedåt öfvergående till rund. I holken tvänne qvarsittande nitar. — Längd 47 cm, bladets största bredd 4,7 cm, holkens diameter 3,1—3,3 cm.

45. *Diverse jernfragment* till större delen från den under nr 46 här beskrifna jernkitteln.

15.

16.

46. *Liten kittel af jern*, fig. 15, med rörligt bågböjdt handtag af samma metall. Kitteln är till sin form rund, afsmalnande mot botten. Diameter upptill omkring 23,5 cm. Bottnens diameter omkring 11 cm. Kittelns bristfällighet omöjliggör tagandet af exakta mått. Kitteln har i gammal tid blifvit lagad genom pånitning af jernplåt.

Handtaget är bildadt af en fyrsidig ten med rektangulär genomskärning. Ändarne äro smidda till runda tenar, kroklikt

omböjda för att fatta i de båda krokliknande öronen, som äro nitade på kitteln. Handtaget är halfcirkelformigt bågböjdt.

47. Två tunna *vågskålar af brons*, den ena afbildad fig. 16, båda numera ganska söndriga, hvar och en med fyra hål tätt under den något tjockare kanten, der anbragta för skålens upphängande å vågarmen. På utsidan en rad af punkter såsom ornament. — Diameter 6,3 cm.

48 och 49. *Två vigter af jern*, öfverdragna med brons af typ som M. 645. På den ena synes ännu å den ena af de plana ytorna fyra instämplade små kretsar och på den motsatta sidan synes äfven fyra dylika hafva varit instämplade. Den andra vigten har äfvenledes varit märkt på samma sätt. Genom oxidering har jernet söndersprängt bronsskållan å båda vigterna i mer eller mindre grad.

17. 18.

50 och 51. *Två vigter af jern*, öfverdragna med brons, till formen som närmast föregående, men mer söndersprängda af jernet. Märken å de plana ytorna kunna ej iakttagas på grund af jernrost och oxidering.

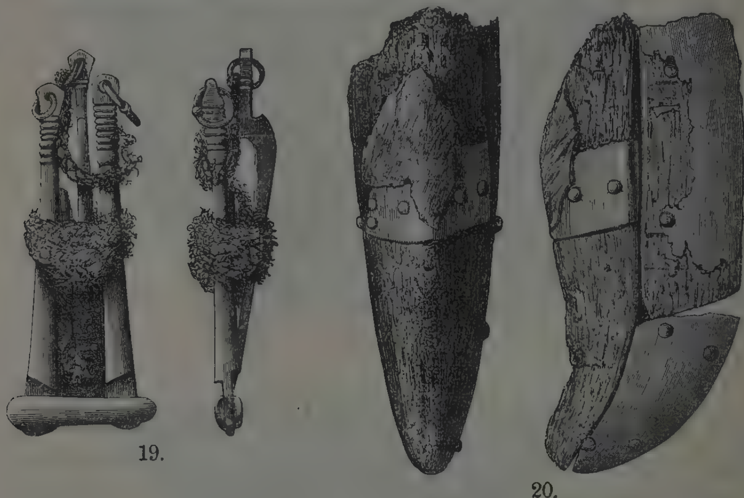
52. *Hängprydnad af brons*, afbildad fig. 17. Öglan sönderbruten. Delvis betäckt af jernrost, emedan den legat med vigterna 48 och 49 i en här nedan under nr 57 omtalad dosa.

53. *Beslag?* af brons, fig. 18, till formen närmast likt ändstycket af ett likarmadt bågspänne. På undre sidan tre uppstående skifvor, hvar och en med ett hål, ordnade så att två af dem stå nära hvarandra som om de voro ämnade till ett charnier, de äro tunnare och försedda med mindre hål än den tredje skifvan, som är nedanför dessa. Orneringen på-

minner äfven om den å sena likarmade bågspännen. — Längd 2,8 cm, bredd 2,2 cm. — Låg tillsammans med hängprydnaden i omnämnda dosa.

54. *Perla af rödt glasfluss*, nästan cylindrisk. — Diam. 1 cm, längd 0,7 cm. — Låg äfvenledes i omnämda dosa.

55. *Vågbalans* med fällbara armar, allt af brons med undantag af balanstungan, som är af jern. Af samma typ som den här ofvan under nr 11 omtalade. Vid upptagandet var den delvis omlindad med trådar, såsom synes å fig. 19. Vid luftens beröring föllo de snart sönder och qvarblef då endast det tjockare snöre, flätadt, ej tvinnadt, som är fastgjordt vid

19. 20.

balansen, och i hvilket således vågen hängde vid användandet. — Vågarmens längd 4,6 cm.

56. *Föremål af trä*, afbildadt fig. 20, som till största delen varit belagdt med tunnt bronsbleck, fästadt med flera bronsstift. Till formen liknar det något ett fogelhufvud. Föremålet är gjordt i minst tvänne delar, som noga passat mot hvarandra. De hafva varit sammanhållna genom ett med bronsstift fäst bronsband. Låg uti en dosa af näfver, hvarför ännu en del näfver qvarsitter å föremålet. Delar af det tunna bronsblecket, jämte en del af näfverdosan.

57. *Bit af näfverdosan(?)* med dervid fastsittande tygrester.

58. *Bitar af en träask(?)*, i hvilken vågskålarne n:r 47 och vågbalansen n:r 55 lågo. Asken eller fodralet har varit omlindadt med näfver.

59. Stycken af *filtartadt tyg*, nu af en brunaktig färg, af samma art som det under n:r 57 omtalade.

60. Liten äggformig, något flattryckt *sten*. Med jernrost på ena sidan. Omöjligt att i följd af fyndomständigheterna säga, om den afsigtligt eller tillfälligtvis medkommit i grafven.

61. *Jernten* (pilspetstånge eller spik?) omgifven af trä på sådant sätt, att det är tydligt, det den varit insatt i ändträ.

62. Flera *obestämbara jernfragment;* vid ett af dessa ett stycke af en gul och röd glasperla fastrostadt; ett annat af dem *möjligen* ett stycke af en hammare med bit af det temligen smala träskaftet.

63. Flera *obestämbara jernfragment.*

64. Två *jernfragment* af okänd användning.

65. *Pilspets af jern*, fyrsidig, med dito tånge och qvarsittande rester af pilskaftet af trä, till formen erinrande om de s. k. »dalpilarne». L. 7,2 cm, största bredd 1 cm.

66. Fragment af en *kittel* lik den här ofvan under n:r 46 beskrifna.

67. *»Hank»* *af jern* till denna kittel, äfven lik den här ofvan beskrifna.

68. Ringformigt hopböjd, platt *jernten* med vidhängande liten märla af jern. Största diam. 3,7 cm, minsta diam. 3,2 cm.

69. Platt *jernten* 4 gånger vinkelböjd, som om den varit lagd om ett föremål med rektangulär genomskärning. Tenens bredd 0,5 cm.

Några obrända ben af människa och hund.

Så som redan förut är framhållet omöjliggjorde den i högen så talrikt förekommande slaggen, att i följd af fyndomständigheterna med säkerhet bestämma, till hvilken af de antagligen tre grafvarna hvarje föremål hörde. Men vid en granskning af de funna sakerna framgår ändock ganska oförtydbart, med hvilken utrustning de döda blifvit försedda. Så finna vi, att tre yxor lågo tätt invid hvarandra, och säkerligen böra dessa fördelas på tvänne individer. Samma individer böra äfven säkerligen mellan sig skifta de båda spjutspetsarna, på så sätt att den, som ägt den med silfver belagda spjutspetsen,

21.

fig. 12, äfven varit ägare till yxan, afbildad fig. 7, emedan denna synes hafva legat lägre än de andra yxorna, liksom ifrågavarande spjutspets låg lägre än spjutspetsen fig. 14. Ägaren till den förra spjutspetsen, fig. 12, synes hafva fått sin hund med sig i grafven, emedan invid den aflidnes sida var byggd en halfcirkelformig, kallmurad »spis» af stenar, fig. 21, på bottnen af hvilken låg ett hundskelett i krum alldeles intill spiselmurens kant. Denna spis har omöjligen kunnat byggas, efter det den döde blifvit höglagd och lika litet har hunden senare kunnat komma dit, ty spisen låg så

tätt intill de anträffade skelettdelarne, att dessa med nödvändighet i så fall måste hafva blifvit rubbade.

Två af de tre hafva förmodligen varit köpmän, emedan tvänne olika vågar, hvardera med två vågskålar, anträffades; det ena vågskålsparet hade legat i en trädosa, hvaraf nu endast återstod ytterst små fragment. Äfven vigter anträffades på tvänne olika ställen. I en liten näfverdosa lågo de båda bronsföremålen, fig. 17 och 18. Näfverdosan synes hafva haft oval form.

Sammanlagdt funnos tre jernkittlar, hvarför med all sannolikhet en hvar haft sin kittel med sig. I öfrigt tyckas de hafva varit försedda med flera pilar, och man kan af pilspetsarna se, att, ehuru de medelst en tånge varit fästade vid pilskaftet, hafva de dock varit försedda med tät lindning. Af bågarna funnos ej det minsta spår. Märkligt är att ingen af dessa tre tyckes hafva haft svärd eller sköld med sig, ehuru de ju i öfrigt voro väl beväpnade; det uppgifves dock, att i en närbelägen hög en sköldbuckla hittats. Dessutom anträffades, såsom af fyndförteckningen framgår, åtskilliga fragment, så att de döde tyckas hafva varit temligen rikt utrustade.

Af intresse är onekligen, att de döde hade blifvit lagda ofvan på kol och slagg, hvaraf framgår, att jernberedning otvifvelaktigt ägt rum på platsen redan före den tid, då de döde höglades. Hvad slutligen tiden beträffar, till hvilken dessa fynd närmast böra hänföras, så tillhöra de 1000-talet och snarare dess senare än dess förra hälft. Fynden bära i museets inventarium n:r 10694.

En del af de föremål, som insändts till museet och som föranledde den ofvan omtalade undersökningen, tillhörde sannolikt den graf, som här betecknats med *a*, men hvilka kunde ej vid besök på platsen utrönas; de öfriga föremålen härröra från en närbelägen grafhög, som under planeringsarbeten blifvit alldeles bortgräfd, innan arbetena blefvo instälda i följd af de påträffade jordfynden. De af arbetarne insända fynden,

som inom museet bära inventarienummer 10483 äro här nedan närmare beskrifna.

1. *Sköldbuckla af jern* med smala brätten och sjelfva bucklan något konisk. Varit fastsatt å skölden medelst 4 nitar med små hufvuden. Diam. 15,6 cm, höjd 7 cm.

2. *Yxa af jern*, afbildad fig. 22. Längd 16,8 cm. Bredd vid eggen 8,9 cm.

3. *Yxa af jern*, närmast lik fig. 483 i Svenska fornsaker, men utan förlängningar å banen. L. 15,8 cm. Eggens bredd 11,3 cm.

I skafthålet qvarsitta ännu flera sprintar, som varit inslagna i träskaftet i och för yxans fästande.

22.

4. *Yxa af jern* af typ som fig. 484 i Svenska fornsaker. L. 16 cm. Eggens bredd 17 cm.

5. *Yxa af jern* af typ som fig. 484 i Svenska fornsaker. L. 14,3 cm. Eggens bredd 14,7 cm.

I skafthålet qvarsitta ännu delar af det bronsbeklädda träskaftet. Af denna bronsbeklädnad finnas flera lösa bitar, som visa att den under gammal tid varit lagad.

7. Obetydliga fragment af en *jernknif* samt af *träskaftet*, som visar sig hafva haft pressade bronsbeslag upptill och nertill. Bronsbeslagen, af hvilka endast få bitar återstå, hafva varit refflade och infälda i skaftet, som varit ovalt i genomskärning.

8. En liten sluten *ring*, bildad af en smal *bronsten*. Ringen 2,6 cm i diameter.

9. En märllikt omböjd *ten*, hvars ändar äro ombildade till plattor, rektangulära. I den märlliknande delen en ring, nu mera afbruten.

Beslagets längd 7 cm; plattans bredd 2 cm.

10. *Beslag af jern* bildadt af tvänne rektangulära plattor, parallelt stälda och sammanhållna genom en nit. Den längsta plattan, afbruten, är nu 8,7 cm lång, den kortaste äfvenledes afbruten, 5,6 cm lång. Afståndet mellan plattorna vid niten 1,4 cm.

11. Två bitar, förmodligen af en »*hank*» till en jernkittel.

12. Flera obestämbara *jernfragment*.

13. Tre *spikar* af jern, respektive 6,5, 7, 7,4 cm långa.

14. Ett mycket smalt *bryne*, fyrsidigt. L. 12,4 cm. Största bredd 1 cm, minsta bredd 0,7 cm.

15. Delar af *kranium* och *skelett*.

Af ofvanstående föremål förtjenar yxan, fig. 22, att särskildt framhållas, emedan det förefaller, som om den aldrig varit använd; den saknar nämligen egg och är i öfrigt gjord utan omsorg, hvarför det nästan ser ut, som om man tyckt, att den, ehuru obrukbar för de lefvande, kunde vara god nog för den döde.

En dylik sed att gifva de döde mindre goda vapen och redskap med i grafven kan man mångenstädes och under skilda tider iakttaga, och understundom blef den så allmän, att man i grafven nedlade för ändamålet särskildt gjorda små miniatyrvapen och verktyg, ofta nog synnerligen vårdslöst tillverkade.

B. S—n.

Statens Historiska Museum och K. Myntkabinettet.

Samlingarnas tillväxt under år 1898.

10,480. *Öland, Resmo sn, Klefva.* En ormhufvudring af guld (Jfr M. 347). Vigt 191,5 gr. — Funnen å golfvet i en sädeslada under tröskning af årets skörd.[1]

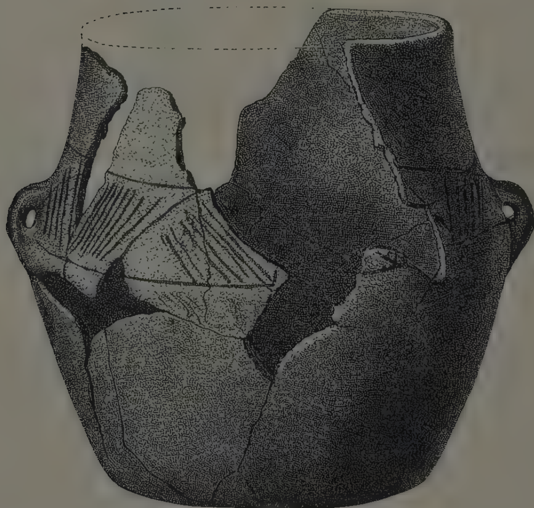
[1] Vigten 191,5 gr. är jemförelsevis låg. En på Gotland funnen ring hörande till samma grupp (nr. 9889) väger 197,7 gr. Fyra andra väga 201,12 199,20 och 199,64 gr. Jfr Månadsbladet 1891, s. 139, och 1895, s. 51. 'Vid pass 200 gr. synes sålunda hafva varit vigtenhet i norden.'

10,481. *Gotland, Björke sn, Norrgårda.* Guldbrakteat af Gotlandstyp, lik inv. 10,231,6, hvilken tillhör samma fynd.

10,482. *Gotland.* Järnspjut (jfr M. 276), 2 bitar af benribbor, ena sidan plan, den andra svagt kullrig och prydd med

23.

24.

insänkta linier, slipad gråstensyxa. — *Dalhems sn.* Parerstång af brons till svärd. — *Grötlingbo sn.* Två bågspännen af förgyld brons med granater, 2 bronsspännen (jfr M. 438), enkelt likarmadt bronsspänne; gjutet bronsbeslag i form af en

sjöfogel, bronsnål med hufvud liknande en dubbelknapp, miniatyryxa af bernsten (fig. 23); 24 perlor af sten och glas, en snäcka *Cypræa melanostoma*(?) med vidfäst bronsring, bitar af en benkam, bit af bronsnyckel, bit af en slät liten bronsring, bit af brons påminnande om bågen på ett hänglås. — *Kräklingbo sn.* Kärl af ljus, tunn lera (fig. 24).

25.

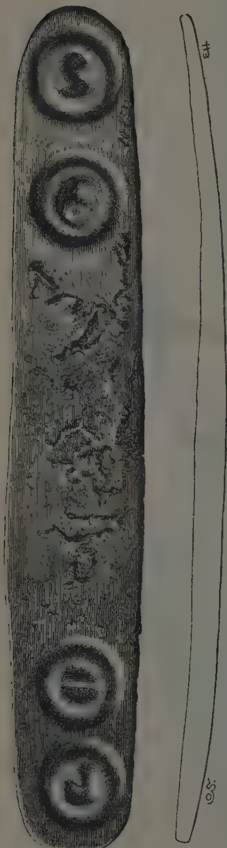
26.

10,483. *Gestrikland*, *Ockelbo sn*, *Fernvi.* Om de här träffade fynden, jfr närmast föregående uppsats.

10,484. *Östergötland*, *Säderköpings stadskyrka.* Ringklocka af malm af år 1474.

10,485. *Småland, Sunnerbo hd, Hinneryds kyrka.* Ljuskrona af malm af år 1586 (fig. 25 och 26).

10,486. *Vestergötland, Gamla Lödöse.* Gjuten smal brakteatmatris af koppar med fyra stämplar, två å hvardera ändan. Den bär tydliga spår af bruk, i det ändarne genom hamringen blifvit uppåtböjda och å baksidan glatta (fig. 27).

27.

10,487. *Öland, Köpings sn, Kolstad.* Itubruten spiralarmring af guld; halt 0,964. — Funnen i en åker.

10,488. En i guld präglad medalj öfver framlidne sjökaptenen P. G. Nylén. *Åts.* DER VEREIN HAMBURGISCHER ASSECURADEURE. Omlindad eklöfskrans täckt af sköld upptill och nedtill, å öfre skölden Hamburgs vapen, i den nedre två korsade ankare. Inom kransen DEM | CAPITAIN | P. G. NYLÉN | D. 20. NOVBR. | 1862. Nedtill öfver en fembladig ros GEBR. NATHAN F (mycket fin stil). *Fråns.* ANERKENNUNG TREUER PFLICHTERFÜLLUNG, nedtill fembladig ros (å upphöjd rand). Skepp i storm vid kust nära klippor. *Deposition.*

10,489. *Uppland, Örbyhus hd, Tierps sn, Mehede.* Två delar af ett modernt värjfäste af messing och en järnknif. — Funna i kanten af en åker nära Dalelfven. — *Gåfva af brukspatron P. G. Tamm på Söderfors.*

10,490. *Uppland, Långhundra hd, Kårsta sn och by.* I. Bit af en lerkruka med rätt stor bottenradie, 2 nitnaglar, en spik samt litet trattformigt föremål af jern. II. Bit af en lerkruka, hvars bottendiameter varit omkring 10 cm. III. Bit af en lerkruka. IV. Bitar af 2 lerkrukor, bit af en rektangulär lerkaka, längs hvars midt går ett rundt hål, vidgadt mot kakans

hela ända. — I alla grafvarne funnos rösen eller stensättningar öfver ett lager svart jord, hvilket var mera eller mindre blandadt med ben och kol. Högarne undersöktes af kandidat O. Janse.

10,491. Svenska mynt präglade år 1897: jubileums-2-krona, 2-krona med vanlig prägel, 1-krona, 25-öre, 10-öre, 5-öre, 2-öre, 1-öre; svenska medaljer präglade år 1897: 3 b, alla i silfver. — *Leverans från k. Myntet.*

10,492. Ett modernt spanskt silfvermynt.

10,493. *Egypten.* Stor, särdeles vackert slagen flintknif, 3 spjutspetsar af flinta, 380 skrapor, sågar, spåner och kärnor af flinta, stenyxa, harpunspets af ben.

Cypern, Pera nära Nicoria. Del af ett stort depotfynd: ett bronssvärd, 25 dolkar, 5 skaftcelter, yxa med skafthål, 3 pincetter, 15 nålar, prylar och mejslar, liten spade, 2 pilspetsar, gaffel, såg, allt detta af brons; 3 stenkulor, bryne, 2 jernyxor.

Italien. Två bronsfibulor. — Jfr bihanget till årgången 1897.

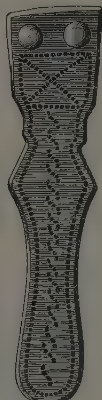
10,494. *Stockholm.* Sex deglar, bit af degel, 3 kakel, glasflaska, glasburk, bit af tallrik, 2 bitar af fajansfat, hufvud till kritpipa med svenska riksvapnet, jernknif med porslinsskaft, skaft af elfenben. — Från Helgeandsholmen.

10,495. *Uppland, Simtuna hd, Norrby sn, Sörbäck.* Två ovala spännbucklor af brons, en enskalig, en dubbelskalig; af jern: ett svärd, sköldbuckla, spjutspets, 5 pilspetsar, 2 knifvar, ett munbett, 2 broddar, bjällra, ett vigtlod, skära, 2 kedjebeslag, $^1/_2$ vriden ring, 4 obestämbara föremål, stor halfklotformig perla, 12 nitar; spelbricka af ben, 4 små bitar bränd lera; 6 bitar af obrända ben.

10,496. *Södermanland, Daga hd, Frustuna kyrka.* Cylindrisk relikask af trä, öfverdraget med nu delvis multnadt svart tyg (höjd 6,3 cm.); inuti ligger en tygbit, i hvilken den ena försvunna reliken varit svept. Funnen i kyrkans altare under pågående reparation. — *Gåfva af grefvinnan von Hallwyl, f. Kempe,* till hvilken relikasken blifvit olagligen såld.

10,497. Medalj i brons öfver F. G. Baby, president i Numismatiska och antiqvariska sällskapet i Montreal. — *Gåfva af nämnda sällskap.*

10,498. *Gotland.* Spjutspets af jern, 10 pilspetsar; bågspänne af brons (jfr M. 445), itubrutet och illa skadadt af eld,

28.

29.

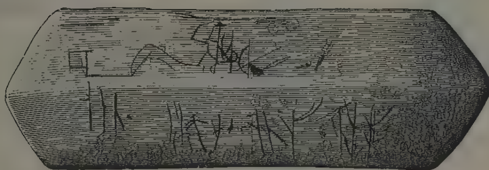
30.

skadad svärdsknopp af brons (jfr *Månadsbladet* 1893, bihang pl. 18 fig. 1), ändbeslag af brons (fig. 28), 2 bronsnålar, bit af bronsnål, bronsstift, spirallagd bronstråd, bit af bronskedja,

liten bronssölja, litet kupigt hängsmycke af brons, fogelformigt beslag (fig. 29), fingerring af brons (jfr M. 619), örslef af brons (jfr M. 227), bit (antagligen) af bronsspänne (jfr M. 527), liten bronsring med vidhängande rembeslag af brons; rund genombruten bronsskifva (fig. 30), 2 små bronsfibulor (jfr *Månadsbladet* 1893, bihang pl. 19 fig. 5), bronsnyckel (jfr M. 498), liten öppen bronsbygel; kort parerstång jämte en half knapp af ben, å parerstången runskrift (fig. 31 och 32). — *Anga sn.* Bågspänne af brons med infattade granater (jfr M. 445). — *Boge sn*, svarfvadt och fernissadt benföremål, antagligen tillhörande

31.

32.

något spel (fig. 33). — *Ganthems sn.* Sköldbuckla af jern (jfr M. 420); bitar af en benkam; nyckelskaft af brons (fig. 34). — *Hangvars sn.* 39 spelbrickor af ben. — *Roma sn.* Sönderbrutet föremål af tenn. — *Vallstena sn.* Spjutspets af jern; rundt bronsspänne (fig. 35).

10,499. *Vestmanland*, *Yttertjurbo hd*, *Björksta sn.* Stenyxa med skafthål. — *Siende hd*, *Badelunda sn.* Jerngryta med inskriften G : LINHVLTA: 1696.

10,500. *Halland*, flintyxa med naturligt skafthål.

10,501. *Norrbotten, Piteå sn, Gråträsk.* Ett större fynd, — prydnader af silfver, brons, tenn och glas från öfvergången mellan heden och kristen tid, — hvilket snart blir utförligt beskrifvet.

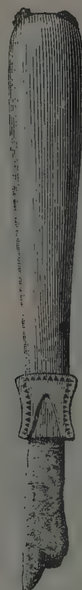
10,502. *Stockholm.* Kanonkula af jern, liten jydepotta. — Från Skånebankens tomt.

10,503. Fyra galvanoplastiska kopior af svenska medaljer. — *Gåfva af kapten A. Odelberg.*

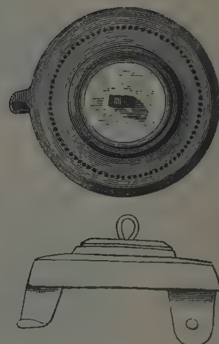
10,504. *Stockholm.* Ljuspipa af messing, stycke af bearbetadt rådjurshorn.

33.

34.

35.

10,505. Stor skaftcelt af brons. — *Depositum från Linköpings elementarläroverk.* Jfr *Månadsbladet.*

10,506. *Vestergötland, Vadsbo hd, Leksborgs sn, Marieholm.* Grafhög 1: jernbrodd, jernring, 2 halfva glasperlor, flintstycke, brända ben, kol, bitar af ett lerkärl. Grafhög 2: bit af jernbrodd, bitar af lerkärl, brända och obrända ben, kol, 2 hästtänder. Grafhög 3: bit af jernspik, brända ben, kol. Graf-

hög 4: bitar af lerkärl, brända ben, kolbit. Grafhög 5: jernbrodd, bronstråd, vigtlod af bronsbeklädt jern, brända ben af menniska och fogel, obränd klöf, bitar af lerkärl, kol. Grafhög 6: bitar af lerkärl, brända ben, kol. Grafhög 7: böjd jernbit, annan jernbit, 2 bitar af en bränd lerkaka, brändt flintstycke, bitar af lerkärl, brända ben, kol. Grafhög 8: bit af bronsbleck, grönhvit glasperla, flintspån, bitar af lerkärl, brända ben, kol. Funnet under en sten: fyrkantig jernten, jernspik, jernslagg. Funnet mellan två stenar: dubbelviket bronsbleck, 2 bitar af bronsplåt, rostiga jernbitar, brända ben, kol. — Gräfningarne utförda af ingeniör A. Friberg.

10,507. *Gotland, Hablingbo sn.* Kufiskt silfvermynt. — *Follingbo sn.* Mecklenburgskt silfvermynt af år 1552.

10,508. *Stockholm.* Bit af grönglaseradt kakel, lerform med englahufvud, lerburk. — Från Skånebankens tomt.

10,509. *Stockholm.* Kakelform, bit af kakel, lerburk, glaseradt fat med upphöjda bokstäfver kring kanten (GOT GESEGNE DIE SPEISE WER MIT ES WER EINE GUT WEIS), kanonkula af jern, öfre delen af en glasmugg, hästsko af jern, träkula. — Från Skånebankens tomt.

10,510. *Stockholm.* Kakelform af lera, bitar af kakel m. m. — Från Skånebankens tomt.

10,511. *Stockholm.* Blyfigur från 1600-talet, långt och smalt bronsföremål, bitar af kakel, stycken af ett gröfre lerkärl, islägg, gjutklump. — Från Skånebankens tomt.

10,512. *Stockholm.* Bit af kakel, 2 grytor af lera, 2 tegelpannor, 2 lerformar till matlagning, ornament af kakel. — Från Skånebankens tomt.

10,513. *Stockholm.* Bit af tunnt brunglaseradt kakel (1500-talet), qvinnohufvud af grönglaserad lera, 3 kakel, oglaserad golfplatta, lergryta, stenkula. — Från Skånebankens tomt.

10,514. *Stockholm.* Del af gråhvitt stenkrus, bit af gulbrunt glaseradt stengodskärl, bit af lerbägare, oglaserad mascaron af lera, kakel, bitar af fat, kakel m. m. — Från Skånebankens tomt.

10,515. *Kalmar län.* Två skafthålsyxor af sten (jfr Müller, *Ordning, stenalderen* fig. 84). — *Sevede och Aspelands hd, Hvena sn, Svingebo.* Ofullbordad skafthålsyxa. — *Stranda hd, Döderhults sn, Hafslät.* Spjutspets af skiffer (jfr M. 52). — *Döderhults sn, Sörevik.* Spjutspets af skiffer (jfr Rygh. 87).

10,516. Svensk riksdaler 1513, 4 Gustaf II Adolfs Erfurtsdukater 1634.

10,517. Svenska riksdalrar 1542, 1543, 1544 (2).

10,518. *Stockholm.* Tre bitar af grönglaseradt kakel med sengotiska ornament, bit af brunt reffladt kärl af stengods, bit af grönglaseradt kärl af stengods, bit af jydepotta, bit af degel, bred hästsko. — Från Skånebankens tomt.

10,519. *Stockholm.* Hörnkakel, bit af kakel och lerkärl, stycken af renhorn. — Från Skånebankens tomt.

10,520. *Blekinge, Östra hd, Ramdala sn, ön Senoren.* Skaftcelt (Montelius, *Tidsbestämning* pl. 2 fig. 18).

10,521. *Stockholm.* Jernyxa, jernnyckel, bitar af kakel och glaserade fat. — Från Skånebankens tomt.

10,522. *Gotland, Etelhems sn.* Flintdolk.

10,523. *Stockholm.* Slät guldring. — Från Helgeandsholmen.

10,524. *Stockholm.* Kakel, bitar af kakel, stengodskärl och fat, bit af holländsk fajans, bit af rhenländskt krus, tegelpannor, lerskifva, formtegel, jernpannor, späcknål af messing, 3 bitar af renhorn. — Från Skånebankens tomt.

10,525. En k. Gustaf III:s medalj i silfver (BEH 46). — Gåfva af onämnd.

10,526. *Gotland, Hejnums sn, Graute.* Spjutspets af jern. (jfr M. 499, dock ej ryggad).

10,527. *Gotland, Vallstena sn, Bjers.* Spjutspets af jern. (jfr Rygh 523).

10,528. *Gotland, Vallstena sn, Bjerga.* Jernyxa (jfr M. 265), 8 skadade spjutspetsar af jern.

10,529. *Gotland, Fardhems sn, Gardarfve.* Sköldbuckla af jern, tveeggadt jernsvärd, 2 spjutspetsar af jern, ett 8 cm.

långt stycke af en spjutholk, bit af ett jernsvärd. — »Funnet på en åker under upptagande af ett stenrör af omkr. 5 famnars bredd. Der hittades en spjutspets och i närheten, något djupare, kalkstensflagor, som befunnos täcka en graf af 1,5 fots djup. I grafven påträffades lemningar af nedre delen af ett menniskoskelett, som låg med fötterna åt söder (ungefär). Vid venstra sidan af skelettet låg ett svärd med fästet i fötternas riktning samt en mindre spjutspets och ungefär midt i grafven ofvanpå skelettet låg en sköldbuckla. Dessutom ett par smärre föremål af jern.»

10,530. *Gotland, Hejde sn, Krämplösa.* Bitar af sköldbuckla, spjutspets, 2 knifblad, nyckel — detta af jern; fibula (5:e per.) pincett, kantbeslag till en sköld, liten kula, detta af brons; — bit af tunnt lerkärl, lerkärl (jfr M. 395), bakdelen af djurskalle med horn.

10,531. *Gotland, Gammalgarns sn, Högstens.* Tre stenyxor utan skafthål, jernyxa (M. 268).

10,532. *Gotland, Rute sn, Koparfve.* Stenyxa med skafthål, stenmejsel.

10,533. *Gotland, Gothems sn, Suderbys.* Spjutspets af jern.

10,534. *Gotland, Ganthems sn, Tule.* Liten guldring, 2 jernknifvar, två jerntenar, sölja af jern. — Funnet vid harfning efter potatisupptagning i en åker. Vid plöjning år 1897 anträffades på samma ställe tre menniskoskelett liggande utsträckta, utan stensättning eller annat märke af graf.

10,535. *Gotland, Atlingbo sn, Rundarfve.* Djurhufvudformad spännbuckla af brons (jfr M. 535). — Funnen i Stenbergsåkern.

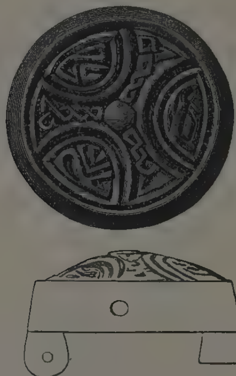
10,536. *Gotland, Visby landsförsamling, Lilla Hästnäs.* Litet rundt bronsspänne (fig. 36), 58 glasperlor. — Funnet i en hage vid skogshuggning. Vid borttagandet af en rot träffades ett utsträckt skelett och derinvid det ofvan nämnda. Bredvid skelettet hittades en stensatt graf af gråsten, hvilken syntes hafva varit förut rubbad, men sakerna funnos utanför grafven.

10,537. *Gotland, Stånga kyrkogård.* Djurhufvudformad spännbuckla af brons (jfr M. 535). — Hittad i en gammal graf.

10,538. *Gotland, Hejdeby sn, Råby.* Djurhufvudformad spännbuckla af brons (jfr M. 536); modernt bronsspänne. — Funna vid potatisplockning i en åker.

10,539. *Gotland, Tofta sn, Fänings.* Metallbit till en ljusstake (jfr Hefner-Alteneck, *Trachten* del 5 s. 297 fig. c.) — Funnen vid dikesgräfning i en åker.

10,540. *Gotland, Dalhems sn, Dune.* Ring af metall med på hvarandra diametralt motsatta pålödda ornament, som äro dåligt bibehållna men likna vädurhufvud.

36.

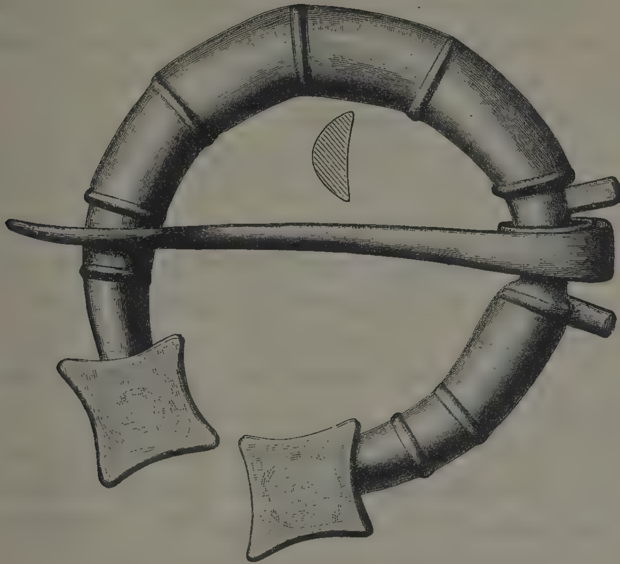
10,541. *Gotland, Bara sn, Nybjers.* Sluten ringsölja af brons. — Funnen vid sönderhuggning af ett askträd, i hvars rot ringsöljan satt fästad. — *Bara sn, Anderse.* Gotländsk silfverpenning af 1554.

10,542. *Gotland, Källunge sn.* Stenyxa, gjutform af sandsten. — *Träkumla sn.* Pincett af brons, föremål af jern.

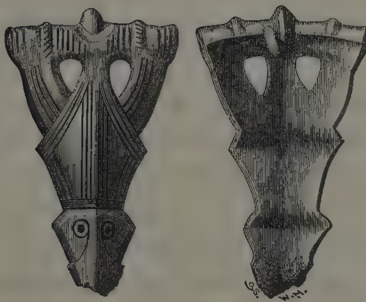
10,543. *Skåne, Ingelstads hd, Stora Köpinge sn, Tosterup.* En half båtformig stenyxa.

10,544. *Vestergötland, Vilske hd, Floby sn, Tåbolet.* Stenyxa med skafthål. — *Sörby sn, Vesmestorp.* Tillknackad oslipad flintyxa.

10,545. *Stockholm.* Bit af kakel, tegelpannor och deglar, 6 bitar af glaserade fat, benskaft, böjd benplatta. — Från tomten Fredsgatan 17.

37. 1/1.

38. 1/1.

10,546. *Gotland.* Tveeggadt jernsvärd, 2 eneggade jernsvärd, jernspjut, jernbetsel, jernnyckel (M. 498), bit af dito (jfr M. 497 eller 498), bit af en fin bronskedja, ovalt ring-

spänne, remsölja, litet beslag till läderrem, stort ringspänne, bågspänne med infattade granater, två söljor (den ena fig. 37), spänne med djurhufvud (fig. 38), liten nål, allt af brons, sönderbruten, något fragmentarisk brakteat af silfver, sländtrissa af ben. — *Bro sn.* Två eneggade jernsvärd, jernyxa, lerkärl (jfr M. 395). — *Martebo myr.* Flintspjut. — *Vallstena sn.* Litet lerkärl, ringformigt bronsspänne.

10,547. *Småland.* Del af ett bronsbetsel (äldre jernåldern). Afbildadt M. 297.

10,548. *Kalmar län, Sevede hd, Vimmerby sn, Qvillehult.* Stenyxa med ofullbordadt skafthål, borradt från två sidor.

10,549. Liten rund kopparskifva (gjuten) med de upphöjda bokstäfverna CAROS.

10,550. *Kalmar län, Aspelands hd, Målilla sn, Hägelåkra.* Två stenyxor.

10,551. *Stockholm.* Gjutform af lera med bild af en engel, som håller en sköld, kakel och bitar af kakel, bitar af degel och stengodskrus, glaserad golfplatta, bit af oglaserad golfplatta, bitar af tegelpannor, hanen till en kran m. m. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,552. *Blekinge, Listers hd, Listershufvud.* Tunn stenyxa med skafthål.

Kalmar län, Oskarshamn. Tveeggad stenyxa med skafthål.

10,553. *Stockholm.* Bitar af kakel och jydepotter, half lerkruka, 2 lerburkar, selkrok af horn, bit af trätallrik, rektangulär, tunn och platt skifva af trä med fyrsidigt hål i midten, stycke af ett renhorn, 2 kritpipor, sandsten med djupa ränder, kam af metall. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,554. *Kalmar län, Stranda hd, Döderhults sn, Rostorp.* Stenyxa, som varit ämnad att förses med borrhål.

10,555. *Kalmar län, Tunaläns hd, Kristdala sn.* Stenyxa med skafthål.

10,556. *Stockholm.* Skål på fot, af glaserad lera, söndrigt kärl af oglaserad lera, inuti glaserad jydepotte, trattformig

pip till kärl af oglaserad lera, bitar af grönglaserade, sengotiska kakel. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,557. *Kalmar län, Stranda hd, Döderhults sn, i en mosse vid Saltvik.* Grönstensyxa med påbörjadt skafthål. — *Tunaläns hd, Kristdala sn.* Stenyxa med skafthål, afbruten öfver ett tidigare skafthål.

10,558. En Erik XIV:s mark af 1564, en Karl IX:s riksdaler af 1603.

10,559. *Kalmar län, Stranda hd, Oskarshamn.* Stenyxa, vidgad mot båda ändar, ytan vittrad, borrning började från två sidor. — *Aspelands hd, Målilla sn, Entsebo.* Liten skadad stenyxa, ringformigt borrhål, börjadt från ena sidan.

10,560. *Stockholm.* Miniatyrkrus af stengods, 2 bitar af stengods, form till listkakel, listkakel, bottnen af en oglaserad sparbössa, hörnkakel, bitar af kakel, mindre skrufstäd af jern. Från tomten 17 Fredsgatan.

10,561. *Stockholm.* Fem mörkbrunt glaserade hörnkakel. Från tomt i hörnet af Birgerjarls- och Riddargatorna.

10,562. *Stockholm.* Stort grönglaseradt kakel med bild af den hel. Kristofer, små bitar af renässanskakel, bit af kakel med en krona i sköld (gotisk tid), bitar af stengodskärl, brunglaserad qvadratisk golfplatta, listkakel, gulbrun glaserad något kupig lerskifva med kort pip på kanten. Från tomten 17 Fredsgatan.

10,563. *Gotland, Butle sn, Butlegårda.* Ringspänne af brons (Jfr M. 588), bottnen till en djurhufvudformad spännbuckla af brons, sländtrissa af sten, liten, högt kullrig sten med ena sidan platt.

10,564. *Stockholm.* Hörnkakel, listkakel, bitar af kakel. Från hörnet af Birgerjarls- och Riddargatorna.

10,565. *Stockholm.* Bitar af kakel och jydepotter, liten invändigt glaserad burk, litet grönglaseradt ansigte, 2 små bitar af en fajansburk. Från tomten 17 Fredsgatan.

10,566. *Östergötland, Aska hd, Hagebyhöga kyrka.* Två snidade sidostycken till en kyrkstol, en bild af den korsfäste

Kristus, en snidad bild af den hel. Anna, kyrkkista af trä med jernbeslag, bräde med snidade ornament, pliktpallar.

10,567. *Nerike, Kumla sn, Kumla by.* Oval eldsten. — *Yxhult.* Gråstensyxa. — *Örsta.* Nedre delen af ett tunt flintspjut med tvär och aftunnad begränsning nedtill (Jfr M. 49), tjock flintspån. — *Sköllersta sn, Käfvesta.* Gråstensyxa. *Södermanland, Oppunda hd, Julita sn, Lagärde.* Stenyxa. — *V. Rekarne hd, Västermo sn, Löfåsen.* Stenyxa. *Vestergötland, Vadsbo hd, Björkängs sn, Moserud.* Stenyxa med skafthål.

10,568. *Stockholm.* Skadad form till kakel, skadade grönglaserade kakel, gjorda i denna eller liknande form, bit af brunglaseradt kakel med en manlig bröstbild inom en lagerkrans, gulbrunt glaseradt listkakel, tunt svartglaseradt kakel med bilden af en engel, bottenstycke af en lustigkopp, bit af en mycket kupig tegelpanna, 3 fyrkantiga golfplattor med grönaktig glasyr, rund invändigt brunglaserad låg stekpanna med handtag, dylik nästan rektangulär utan handtag, bit af en rund pip med trekantig mynning, kupigt oglaseradt lock af lera, liten form af lera till ett qvinnoansigte, tvänne bitar af kakel och stengodskärl, båtshake af jern. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,569. *Stockholm.* Åtta svenska kopparmynt från 1600- och 1700-talen. — Från Helgeandsholmen.

10,570. *Stockholm.* Två kanonkulor af jern. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,571. *Vestmanland, Åkerbo hd, Björkskogs sn.* Selkrok af horn.

10,572. Erik XIV:s 8-öre klipping af år 1568.

10,573. *Södermanland, Ö. Rekarne hd, Ärla sn, Rinkesta.* Grönstensyxa med skafthål.

10,574. *Stockholm.* Två skadade jydepotter, skålformigt oglaseradt kakel, grönglaseradt kakel, hörnkakel med grön glasyr, ornerade såsom murverk, bit af grönglaseradt kakel. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,575. *Stockholm.* Två kakel, bit af kakel, skadad jydepotte, bitar af lerpottor, skadad lermugg, bit af en lerburk, bitar af en liten rund, kupig sparbössa eller lustigkopp, litet lågt skadadt fat af oglaserad lera. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,576. *Öland, Glömminge sn.* Grönstensyxa, ena storsidan plan, den andra kullrig, med skafthål. — *N. Mökleby sn, Bläsinge.* Hålmejsel af skiffer. — *Långlöts sn.* Liten skiffermejsel. — *Stenåsa sn.* Bit af en bronsfibula (äldre jernålder). — *Torslunda sn.* Trind gråstensyxa.

10,577. *Stockholm.* Skadadt grönglaseradt kakel med en gotisk bladranka, del af ett kakel med en indian, som i högra handen håller ett brinnande hjerta, lustigkopp af oglaserad lera, tornformade föremål af oglaserad lera, 2 jydepotter, bit af svartglaseradt kakel, bitar af ett stort stengodskrus, bit af ett glaseradt fat, bottenstycke af ett skålformigt mörkglaseradt kakel, glasbotten. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,578. *Stockholm.* Bit af kakel med menniskofigur m. m., bit af listkakel med brun glasyr och en dubbelörn, bit af dylikt, bit af kakel med imitation af murverk, bit af en stor lerkruka, dosformigt föremål af oglaserad lera, bitar af fat och kakel. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,579. *Vestergötland, Vedens hd, Fristads sn, Komlösa.* Signet af koppar (nedtill skadadt) med bilden af den hel. Olof och omskrift (i majuskler) *s' convivii sc* [i Ola] *vi in köpung.*

10,580 A. *Gotland, Visby.* Jernbeslag till större kista eller dörr. — Funnet uppe på Klinten ofvanför domkyrkan.

10,580 B. *Gotland, Visby.* Fyra kisthandtag af jern. — Funna vid gräfning å norra delen af kyrkogården kring Mariakyrkan.

10,581. *Gotland, Kräklingbo sn, Gurpe.* Stigbygel af jern.

10,582. Galvaniska kopior af 8 silfverbeslag, funna i Nydams mosse, Danmark. — *Gåfva af amanuensen F. Martin.*

10,583. *Vestergötland, Askims hd, Kållereds sn, Hultet.* Åtta bitar af lerkrukor och 3 bronsbitar.

10,584. *Stockholm.* Ljusstake af kopparbleck. — Från Helgeandsholmen.

10,585. *Stockholm.* Ett helt kakel, 8 bitar af kakel. — Från tomten hörnet af Grefture- och Riddargatorna.

10,586. Två polletter från Vattholma, en från Forsmarks bruk i Uppland.

10,587. *Stockholm.* Stor form af lera, inuti gulglaserad, oglaseradt kakel, invändigt grönglaserad jydepotte, bitar af kakel, bit af en mycket stor lerkruka. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,588. *Stockholm.* Bitar af kakel och tallrikar, platta af oglaserad lera, svicka till kran. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,589. *Stockholm.* Söndrigt barockornament af glaserad lera. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,590. *Helsingland, Mo hd och sn.* Stenyxa med skafthål.

10,591. *Kalmar län, Kristdala sn, Malghult.* Båtformig stenyxa, 2 bitar af flintdolkar.

10,592. *Östergötland, Kinda hd, Hycklinge sn, Ekhult.* Stor grönstensyxa med skafthål. — Funnen i en åker.

10,593. Aftryck af sigill å handlingar, förvarade i Uppsala domkapitels källare. — Inlemnade af kandidat O. V. Wennersten.

10,594. *Stockholm.* Miniatyrkrus af stengods utan glasyr, bit af grönglaseradt kakel med qvinnofigur, bit af grönglaseradt kakel med en bröstbild inom en lagerkrans, bitar af tegelpannor, golfplattor, kakel och stengodskrus, nyckel och hästsko af jern. — Från tomten 17 Fredsgatan.

10,595. *Gotland.* Remsölja, rund skifva, fogelliknande beslag, hög remsölja, afbruten armring, annan armring, beslag till knifskaft, bit af remändbeslag, ett 30-tal småbitar af bleck, båge till en la-Tène-fibula, allt af brons, jernnit med bronshufvud, jernbit, 38 glasperlor.

Småland. Två jernspjut.

10,596. *Gotland.* Bronsnål stor (M. 577), bronsnål (jfr *Månadsbladet* 1893. *Bihang* pl. 13, fig. 5), öppen, mot ändarne

smalnande slät armbygel af brons (*Akademiens Handlingar* del 30, pl. 1, fig. 13), hälften af en halsring af brons. *Uppland, Långhundra hd, Össebygarns sn, Brollsta.* Stenyxa med skafthål.

10,597. Dörr och nyckel, hvilka enligt sägen tillhört Saxholms slott i Vermland. — *Öfverlemnade från Ölme kyrka.*

10,598. *Blekinge, Medelstads hd, Listerby sn, Kuggaboda.* Flintaffall.

10,599. *Stockholm.* En Utrechts dukat af år 1802. — Funnen å tomten 42 Folkungagatan.

10,600. *Stockholm.* Obetydliga bitar af kakel, tegelpannor, lerfat och stengodskrus. — Från tomten 17 Fredsgatan.

39. 1/1.

10,601. *Småland, Vestbo hd, Refteleds sn, Vä Östergård.* En oval spännbuckla af brons, en glasperla. — Funna i en åker, hvarest förut funnits grafhögar.

10,602. Ett stort lås af jern.

10,603. *Småland, Östra hd, Näfvelsjö kyrka.* Två emaljerade processionskors af förgyld brons. — Om dem lemnas i det följande vidare upplysningar. Messhake.

10,604. *Uppland, Erlinghundra hd, St Olofs sn, mellan Venngarn och Sigtuna stad*(?). Två stenyxor, en flintdolk.

10,605. Maskin för tillverkning af fönsterbly, med årtalet 1643. — Uppgifves vara från Leckö slott.

10,606. *Stockholm.* Form af tegel med runda medaljonger, större och mindre bitar af svartglaseradt kakel, smärre bitar af gul- blå- och hvitglaseradt fajansfat, bitar af stengodskärl. — Från hörnet af Birgerjarls- och Riddargatorna.

10,607. *Gotland, Etelhems sn, Vestringe.* Ormhufvudring af guld. Vigt 226,85 gr.

10,608. *Öland, Mörbylånga sn, Norra Borgby.* Sliten slät guldring. Vigt: 16,17 gr.

10,609. *Vesterbotten, Säfvars sn och by.* 91 myntplåtar från åren 1676—1753.

10,610. *Gotland.* Stenyxa utan skafthål, bronsbrakteat med ögla (jfr *Teckningar* h. 3, pl. 4, fig. *l*), förgyldt bågspänne af brons med granater på knappen (fig. 39); bronsfibula (jfr M. 458); djurhufvudformad spännbuckla af brons (jfr M. 533); ringsölja af brons (jfr M. 592); smal, ovalt ringformigt böjd, rundadt fyrkantig bronstråd med streckade sidor; armring af tunt bronsbleck (jfr *Teckningar* h. 3, pl. 4, fig. *q*); sländtrissa af sten; fingerring af guld (jfr *Teckningar* h. 2, pl. 6, fig. *f.*); fingerring af förgyldt silfver (jfr. *Teckningar* h. 2, pl. 10, fig. *s*). — *Ekeby sn.* Fibula af brons (jfr Almgren pl. III. fig. 60), genombrutet rundt bronsspänne med jernnål, vriden armring af brons, jernnyckel med tredeladt ax; en bit fyrkantig bronstråd.

10,611. *Öland, Hulterstads sn, Skärlöf.* Stenyxa (grönsten med större fältspatsfläckar) med skafthål.

10,612. *Stockholm.* Bit af en i sandsten huggen byggnadsdel. — Från hörnet af Birgerjarls- och Riddargatorna.

10,613. *Gotland.* Barbarisk kopia af en kejsar Honorius' guldsolidus.

10,614. *Stockholm.* Tre bitar af lerkärlsfat. — Från hörnet af Birgerjarls- och Riddargatorna.

10,615. *Dalarne, Lima sn, Ytternäs.* Mycket liten hålcelt af brons. — Funnen NV om Risätra folkskola i backen vid Vester-Dalelfven.

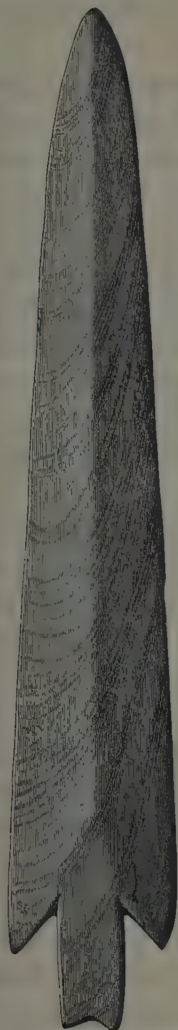
10,616. *Östergötland, Hammarkinds hd, Gryts sn, Kettilö.* Spjutspets af skiffer (fig. 40).

10,617. Medalj i guld öfver konungen af Siam. — *Öfverlemnad af k. Utrikesdepartementet.*

10,618. *Gotland. Eista sn, Dynisser.* Guldhalsring med ögla och knopp (jfr M. 343), vigt 99,365 gr., halt 0,97. — Funnen vid nyodling i en äng under en större gråsten.

10,619. *Södermanland, lägenheten Brokind nära Södertelge.* En liten guldten, vigt 11,6 gr. halt 0,747.

10,620. *Gotland, Dalhems sn, Hallfoser.* Eneggadt jernsvärd, jernspjut; bit af bronsbleck; stenyxa utan skafthål; en mängd mindre bitar af lerkärl.

40. 1/2.

41. 1/1.

10,621. *Gotland, Boge sn, Tjelders.* Stenyxa med skafthål.

10,622. *Gotland, Boge sn, Sles.* Jernnyckel, hög remsölja af brons med hål för fyra kedjor, bronskedja af 40 länkar, rundt

högt genombrutet bronsspänne med hål för 8 kedjor (i ett hål qvarsitter en kedjestump). — Funnet i en 'stenvast' i närheten af bostaden; intet spår af ben eller graf.

10,623. *Gotland, Ala sn, Botvatte.* Bronsbeslag med rik djurornamentik (fig. 41).

10,624. *Gotland, Träkumla sn, Engvards.* Enskalig oval spännbuckla af brons, tre bronsnålar med ringkorsformigt hufvud, del af en bronsnål till en rund spännbuckla, genombrutet nålhufvud af brons, spets af en bronsnål, krökt fin bronsnål. — Funnet i en åker.

10,625. *Gotland, Endre sn, Endregårda.* Lerkärl med öra. — F. i brandgrop med brända ben under en stor kalkhäll.

10,626. *Gotland, Källunge sn, Suderbys.* Stenyxa med skafthål (finländsk typ), fyrsidig, bred hålmejsel af svart stenart.

10,627. *Gotland, Fole sn, Ryftes.* Yxa utan skafthål af grå- och gulfläckig stenart.

10,628. *Gotland, Lojsta sn, Båtels.* Spiralring af smal guldtråd, rund spännbuckla af brons (jfr *Teckningar*, häfte 3, pl. 3, fig. d). »Funna under plöjning i en åker bredvid en kämpagraf.»

10,629. *Gotland, Fardhems sn, Stenstugu.* Djurhufvudformad spännbuckla af brons (jfr M. 535).

10,630. *Gotland, Boge sn, Pilgårds.* Två ringsöljor af brons (jfr M. 592), 3 ringsöljor af brons, half ringsölja af brons, ringsölja af tenn(?), två ringar af bronstråd, rembeslag och remsölja af brons, röd glasperla, benkam (jfr M. 526), tre benskifvor. — Funna i en åker.

10,631. *Gotland. Mästerby sn, Myre.* Fragment af ett bronsföremål (trol. modernt), smal bronsring, aflång, något kantig, sluten ring af brons. — Funna i en åker.

10,632. *Gotland, Stenkyrka sn, Lickershamn.* Djurhufvudformad spännbuckla af brons (jfr *Teckningar*, häfte 3, pl. 5, fig. h.).

10,633. *Gotland, Guldrupe sn, Bondarfve.* Ringsölja af brons.

10,634. *Gotland, Guldrupe sn, Bjers.* Bronsbeslag.

10,635. *Gotland, Guldrupe sn, Hallbjens.* Ringsölja af brons.

10,636. *Gotland, Tofta sn, Blåhälls fiskläge.* Hög bronssölja med genombrutet rembeslag.

10,637. *Gotland, Silte sn.* Omkring 350 halfperlor af brons (jfr *Teckningar*, häfte 3, pl. 1, fig. g), — »Hittade å en boplats i närheten af kyrkan. Perlorna anträffades vid borttagandet af en större sten, liggande i hafstång under hufvudet på ett der anträffadt menniskoskelett.»

10,638. *Gotland, Tofta sn, Ansarfve.* Bronsnål.

10,639. *Gotland, Mästerby sn, Karls.* Silfverarmring, på hvilken hänga 9 mindre silfverringar och ett arabiskt mynt (jfr M. 638), liten silfverarmring.

10,640. *Gotland, Norrlanda sn, Bringes.* Nyckel af jern och messing.

10,641. *Gotland, Etelhems sn, Tänglings.* Guldsolidus, präglad för Anastasius.

10,642. *Östergötland, Norrköping.* Amulett med ögla, af försilfrad messing eller silfverliknande komposition. Funnen vid gräfningsarbete.

10,643. *Småland, Sevede hd, Södra Vi sn, Sund, Kolmorör.* Amulett med ögla, af försilfrad messing eller silfverliknande komposition. Lik inv. 10,642, men arbetet af äldre datum.

10,644. *Öland, Glömminge sn, Isgärde nr 2.* Ungersk dukat, präglad för Mathias Corvinus.

10,645. *Stockholm.* Diverse fragment af svartglaserade kakel, fragment af lerplatta. Från tomten i hörnet af Birgerjarls- och Riddargatorna.

10,646. *Öland.* Stenredskap, bronsspänne.

10,647. *Vestergötland, Viste härad, Tengene sn.* Tunnnackad flintyxa. — *Åse härad, Särestads sn.* Flintyxa. —

Skånings härad, Vånga sn. Stenyxa med skafthål. — *Åse härad, Friels sn.* Bearbetad sandsten. — *Håle sn.* Lång rätmejsel af flinta. — *Viste härad, Flakebergs sn.* Spjutspets af flinta (jfr M. 49). — *Kållands härad, Lavads sn.* Liten bred rätmejsel af flinta (jfr M. 23). — *Åse härad, Tuns sn.* Klotformad sten med djup ränna. — *Vermland, Fryksdals*

42, 1/4.

härad, Lysviks sn. Två flintdolkar. — *Vestergötland, Vartofta härad, Kymbo sn.* Skaftcelt af brons (jfr Montelius: *Tidsbestämning*, pl. 2, fig. 18). — *Åse härad, Friels sn.* Hålcelt af brons. — *Skånings och Laske härad, Tråvads sn.* Dubbelskalig oval spännbuckla, bitar af en enskalig oval spännbuckla (jfr *M. Bl.* 1877, fig. 30), rundt bronsspänne med djurornamentik (jfr M. 665). — *Vartofta härad, Slöta sn.* Liten

rektangulär gjutform af skiffer. — *Gotland.* Bottnen till en rund spännbuckla (jfr M. 543). — *Dalarne, Malungs sn.* Två pilspetsar af jern. — *Vestergötland, Gäsene härad, Broddarps sn.* Krucifix af jern (fig. 42). — *Kållands härad, Lavads sn.* Sked af bronslegering. — *Stockholm.* Fyrsidigt, glaseradt kakel. — *Helgeandsholmen.* Rund jernplåt med fastnitad plåt af gul metall.

10,648. *Stockholm.* Hjullåsmekanism till gevär. Helgeandsholmen.

10,649. *Finland, Satakunta, Kiukkais sn.* Skifferyxa med rektangulär genomskärning (jfr *Vorgesch. Altertümer aus Finland*, pl. 6, fig. 12), hålmejsel af skiffer (jfr *V. A. a. F.*, pl. 4, fig. 10), hålmejsel af gröngrå skiffer (?) (jfr *V. A. a. F.*, pl. 3, fig. 10), pilspets af mörkgrön skiffer (jfr *V. A. a. F.*, pl. 13, fig. 3), spjutspets af svart skiffer (jfr *V. A. a. F.*, pl. 13, fig. 16), rätmejsel af gröngrå stenart (jfr *V. A. a. F.*, pl. 5, fig. 2), yxa af mörkgrön stenart (jfr *V. A. a. F.*, pl. 8, fig. 1), stenyxa, lik föregående, stenyxa, båtformig skafthålsyxa (jfr *V. A. a. F.*, pl. 22, fig. 7), stenyxa utan skafthål (jfr *V. A. a. F.*, pl. 8, fig. 14), oval eldslagningssten (jfr *V. A. a. F*,, pl. 35, fig. 7).

10,650. *Stockholm.* Piphufvud af krita. Helgeandsholmen.

10,651. En Gustaf I:s Rdr 1544.

10,652. *Södermanland, Oppunda hd, Vrena sn, Binklinge.* 2 öre från Gustaf I, 1545 (jfr Oldenburg nr 383).

10,653. 23 guldmynt, 461 silfvermynt och 25 kopparmynt, inropade å auktion efter framlidne kontorschefen J. F. H. Oldenburg.

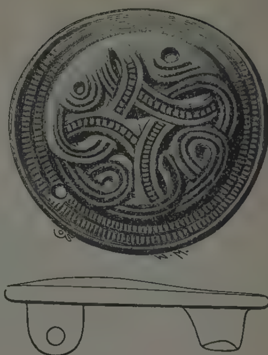
10,654. *Gotland, Boge sn, Pilgårds.* Dosformig spännbuckla af brons, rikt prydd med guld och silfver (jfr *M. Bl.* 1879, figg. 52—55). Funnen i en åker.

10,655. *Skåne, Vemmenhögs hd, Svenstorps sn, nr 10 Lindby.* Bronssvärd med skafttunga (jfr M. 154, Müller 175), tre små trinda bronstenar. — F. vid torfupptagning i en liten torfmosshåla. Svärdet låg ungefär 2 alnar djupt i torf-

jorden; omkring detsamma voro spridda en del förmultnade ben af större fyrfotadjur.

43. $^{2}/_{3}$.

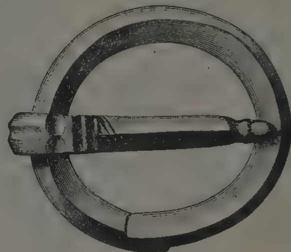

44. $^{1}/_{1}$.

10,656. *Skåne, Oxie hd, Glostorps sn, Käglinge.* Två hängkärl af brons (jfr M. 248). — Funna i ett grustag vid anläggningen af den nya jernvägen mellan Malmö och Trelleborg.

45. $^{1}/_{1}$.

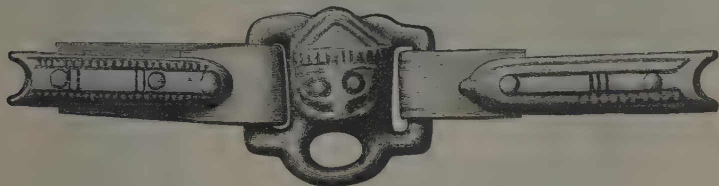

46. $^{1}/_{1}$.

10,657. *Skåne, Herrestads hd, Bjeresjö sn, Ruuthsbo.* Guldarmring (jfr M. 126), bronssvärd med tånge (jfr. M. 108), spiralskifvorna af ett bronsspänne (jfr Müller 70—71), dubbelknapp af brons (jfr M. 199), fragment af en bronsknif med

konvex rygg. — F. i en öfverplöjd grafhög, allt liggande tillsammans. Inga ben iakttogos. — Skaftdelen af en grå flintdolk.

10,658. *Gotland.* Två flintdolkar. — *Stånga sn.* Spjutspets af brons (jfr M. 101). — *Lau sn.* Armring af brons

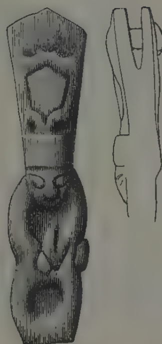

47. 1/1.

(jfr M. 238). — *Lokrume sn.* Qvinnohufvud af brons, dåligt romerskt arbete (fig. 43). — *Utan angifven fyndort.* Bågspänne af brons (jfr M. 438). — *Vallstena sn.* Bågspänne af brons med granater (jfr *M. Bl.* 1878, fig. 38), litet rundt

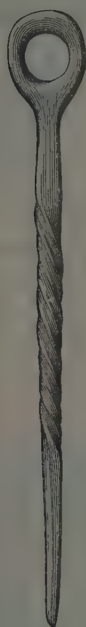
48. 2/3.

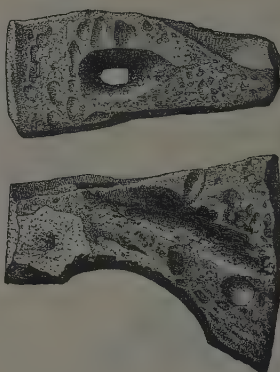
49. 1/1.

bronsspänne, rundt bronsspänne orneradt med bandslingor (fig. 44). — *Utan angifven fyndort.* Litet bronsspänne (fig. 45). — *Visby.* Liten djurhufvudformad spännbuckla. Funnen under gräfning vid Strandgatan. — *Vallstena sn.* Ringspänne af brons från äldre jernåldern (fig. 46). — *Bunge sn.* Ring-

spänne (jfr Aspelin 1973). — *Grötlingbo sn.* Två rembeslag, fästa i ett midtstycke, alla tre af brons (fig. 47). — *Trakten öster om Visby.* Bronsnål (fig. 48). Funnen i en åker. — *Utan angifven fyndort.* Remsölja af brons (vikingatid), två bronsbeslag, remändbeslag (fig. 49), rembeslag, nål (fig. 50), pincett, örslef (jfr M. 527), nyckel (jfr M. 498), platt, hjulformigt föremål, tre nålar (jfr *M. Bl.* 1878, fig. 42), liten

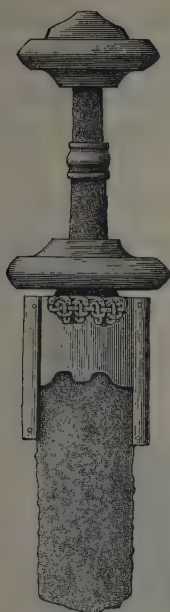

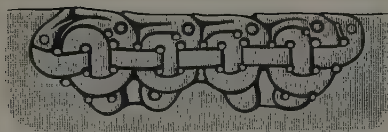
50. 1/1.

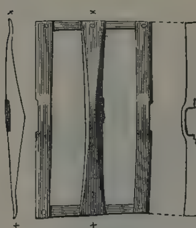
51. 1/1.

hängprydnad (jfr *M. Bl.* 1878, fig. 51), liten hängprydnad, stycke af en armring, ring med rembeslag, ring med märla, 2 beslag, ögla, fragment af remhållare, 1 öppen och 2 slutna ringar, alltsammans af brons, miniatyryxa af bernsten med skafthål (fig. 51), 41 perlor af sten och glas, en spelbricka af ben, en björnklo, ett petrifikat. Jernsvärd med bronsbeslag till fäste och skida (figg. 52, 53, 54), spjutspets af jern (jfr M. 503), tre jernyxor (jfr M. 484 och Rygh 559), två

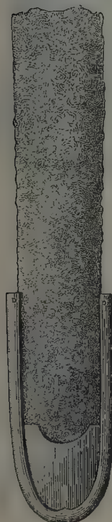

53. 1/1.

54. 1/4.

52. 1/4.

55. 1/2.

hornkammar (jfr *M. Bl.* 1878, fig. 41 och M. 526), liten dubbe. kam af horn. — *Grötlingbo sn.* Gulbrun glasbägare (fig. 55).

— *Mästerby sn.* Lerkärl (jfr M. 395). — *Tingstäde sn.* Doppsko af brons till staf (jfr inv. 8,744: 1) (fig. 56). — *Visby.* Bronsföremål. Funnet under gräfning vid Strandgatan. — 2 bronsföremål ocb en synål af brons. Funna under gräfning i Studentallén.

10,659. *Östergötland, Hanekinds och Valkebo hd, Slaka sn, Åby.* Yxa af grönsten (jfr M. 20 och 21). — *Aska hd, Hvarfs sn, Östergården.* Yxa af grönsten. — *Gullbergs hd,*

56. 1/1.

57. 2/3.

Vreta klosters sn, Midsommargården. Eggpartiet af en båtformig stenyxa. — *Knifvinge.* Dolk af flinta. — *Vreta klosters sn.* Dolk af flinta. — *Finspånga läns hd, Vånga sn.* Grönstensyxa (jfr M. 15), flintknif, eldslagningssten af qvartsit (jfr M. 269).

10,660. *Malmö.* 81 hela och 75 bitar af hanseatiska silfvermynt från Hamburg, Lübeck, Wismar, Rostock, Stralsund och Kiel. Funna å tomten nr XXIII B.

10,661. *Östergötland, Dals hd, Örberga kyrka.* Furuskåp med målningar (jfr Hildebrand: *Sveriges Medeltid,* III, fig. 191).

10,662. *Skåne, Simrishamnstrakten.* Flintspån (jfr M. 2). — *Jerrestads hd, Nöbbelöfs sn, Gislöf.* Bronsdolk (jfr M. 153).

10,663. *Skåne, Herrestads hd, Bjeresjö sn, Ruuthsbo.* Hälften af en bronshalsring (jfr M. 229).

10,664. *Stockholm.* Två bläckhorn af elghorn (?) (fig. 57), knif af horn. — Fynd från tomten Stora Vattugatan 9.

10,665. *Kalmar län, Aspelands hd, Mörlunda sn, Åby.* Båtformig skafthålsyxa, grönstensyxa med skafthål. — *Stranda hd, Ålems sn, Strömserum (?).* Liten skafthålsyxa af grönsten. — *Tunaläns hd, Misterhults sn, Köksmåla.* Oval eldslagningssten.

10,666. *Uppland, Singö kyrka.* Kyrkklocka från senare delen af medeltiden (jfr Hildebrand: *Sveriges Medeltid*). Inskriften (fig. 58).

10,667. *Elfsborgs län, Bjerke hd, Magra sn, Borrås by.* 3 skafthålsyxor af grönsten (jfr M. 33), grönstensyxa utan skafthål, slipad flintyxa. — *Mörlanda by.* Skafthålsyxa af grönsten. — *Erska sn, Torp.* Två skafthålsyxor af grönsten, bred slipad flintyxa, spjutspets af flinta. — *Mjölsered.* Två grönstensyxor (jfr M. 13.) — *Erska by.* Två skafthålsyxor af grönsten (jfr M. 33), tre grönstensyxor utan skafthål. — *St. Mellby sn, Bjerlanda.* Båtformig skafthålsyxa. — *Lagmansereds sn.* Hålmejsel af flinta, oval eldslagningssten.

10,668. *Herjeådalen, Hede ting, Tännäs sn, Flon.* Sex pilspetsar af jern (jfr Rygh 538 och

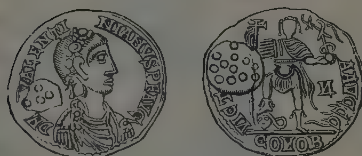
58.

539). Funna i en grafhög. — *Hamravallen å Hamrafjälle.* Pilspets af jern (jfr Rygh 539), fyrsidig jernten. Funna i en grafhög. — *Hedningsgärde.* Märla, beslag och söm af jern. Funna å en gammal tomtplats (jfr P. Olsson: *Minnen från Herjeådalens forntid* i *Sv. Fornminnesföreningens tidskrift* X: 3).

10,669. *Skåne, Löderups kyrka.* Predikstolstak med Karl XI:s namnchiffer.

10,670. *Bohuslän, V. Hisings härad, Säfve sn, Svensby by.* Bitar af ett lerkärl, brända menniskoben.

10,671. *Uppland, Stockholms län, Seminghundra hd, Frösunda sn, Berg, Bergshyddan.* Lerkärlsbitar (jfr M. 655),

59. 1/1.

60. 1/3.

brända ben, kol och aska. — »Funnet vid gräfning i jorden omkring en half fot under jordytan. Fyndplatsen höjer sig obetydligt öfver den öfriga marken och är belägen i en bergbacke öster om den bredare dalsänkning, som från Stolp-Ekebysjön sträcker sig bortåt sjön Hederviken i Närtuna sn. I närheten finnas rätt många kullar, större och mindre.»

10,672. *Irland, Count Antrim.* Skrapa af flinta (för pilskaft). — *Gåfva af hr G. Coffey.*

10,673. *Halland, Årstads hd, Skrea sn, Herting.* Spjutspets af jern med hålk. Funnen i ett sandtag.

10,674. *Öland, Åkerbo hd, Högby sn, Sandby nr 10.* Guldsolidus från Valentinianus III (fig. 59).

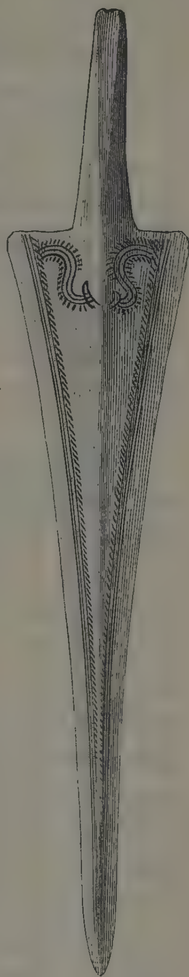
10,675. *Halland, Faurås hd, Stafsinge sn.* Jernyxa. — »Funnen vid röjning af en låg kulle jemte förrostade spikar, som ej tillvaratogos.» *Vessige sn, Lilla Bjerrome.* Årderjern. Funnet å en nyodling.

10,676. *Uppland.* Hålcelt af brons (fig. 60).

10,677. *Södermanland, Oppunda hd, Österåkers sn.* Stenyxa utan skafthål (jfr M. 21), stenyxa med skafthål (jfr M. 40). — *V. Vingåkers sn.* Stenyxa utan skafthål. — *Länna bruk (?).* Stenyxa med skafthål. — *Obekant fyndort.* Stenyxa utan skafthål.

10,678. *Skåne, Luggude hd, Allerums sn, Myrarp nr 1.* Thaler från 1583, präglad för städerna Deventer, Campen och Zwolle.

10,679. *Skåne, Skytts hd, V. Alstads kyrka.* Lerkärl från medeltiden (fig. 61).

61. 1/5.

62. 1/2.

— Funnet jemte en mängd andra dylika lerkärl i väggarne till det nu nedtagna koret. — *Deposition från Lunds Universitets Historiska Museum.*

10,680. *Vestergötland, Gudhems kyrka.* Skulpterad grafhäll (jfr Hildebrand, *Sveriges medeltid* III, fig. 325), vigvattenskärl af kalksten (afbildn. i *Antiqvarisk Tidskrift* III, sid. 123, fig. 5), två kragstenar.

10,681. *Kalmar län, Tunaläns hd, Tuna sn.* Bronsdolk (per. 5) (fig. 62).

10,682. *Vestergötland, Skaraborgs län, Falköpings landsförsamling, Ranten.* Genomborrad hörntand af hund, bitar af bennålar, bernstenssmula, rostartade klumpar, obrända menniskoben, brända eller svedda ben, obrända djurben, några små kolsmulor, diverse ben och tänder. Funnet af docenten O. Almgren vid undersökning af en förut rubbad hällkista.

10,683. *Utan känd fyndort.* Skafthålsyxa af grönsten med runinskrift. — *Gåfva af urmakaren C. Gjörcke i Stockholm.*

10,684. *Gotland, Burs kyrkogård.* Två bitar af ylletyg från undersidan af en oval spännbuckla. *Gåfva af kyrkoherden O. A. Jacobsson i Grötlingbo.*

10,685. *Skåne, Harjagers hd, Harrie sn.* Yxa af brunaktig flinta. — *Karaby.* Yxa af ljus flinta. — *Onsjö hd, Skräflinge sn. Gissleberga.* Flintyxa. — *Harjagers hd, Höj sn.* Flintyxa. — *Utan angifven fyndort (troligen Skåne).* 26 flintyxor, 18 breda rätmejslar af flinta, 3 breda hålmejslar, 9 spjutspetsar af flinta, 5 dolkar af flinta, 3 sågar af flinta, 5 råämnen till flintyxor, ett ämne till flintsåg, 3 flintkärnor, en båtformig stenyxa (jfr M. 96), stenyxa (jfr M. 37), 5 smala rätmejslar af flinta, två flintskrapor, 7 spjutspetsar af flinta, 2 flintborrar, diverse flintföremål, lerkärl (jfr M. 259), burkliknande lerkärl. — *Skåne.* Dolkklinga af brons, hålcelt af brons. — *Qvidinge sn.* Bronsknif (jfr M. 189), miniatyrknif af brons (jfr 188). — *Småland.* Hålcelt af brons. — *Italien.* Spjutspets, dolkklinga och skaftcelt af brons. — *Utan angifven fyndort.* Pincett af brons (jfr M. 200), knapp af brons (jfr M. 195), 2 bronstutuli, harpixkaka, bronshandtag till ämbar, äggformig sten med rännformig fördjupning, lerkärl (jfr M. 261).

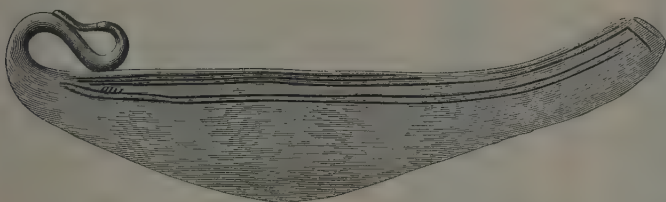
— Inköpt på auktion efter framlidne öfverhofstallmästaren grefve H. G. A. F. W. von Essen å Vik.

10,686. 5 medaljer, slagna öfver Gustaf II Adolf.

10,687. *Södermanland, Oppunda hd, Julita sn, Pålstorp.* 3 st. Fredrik I:s plåtmynt. Funna vid anläggandet af en gurklist.

10,688. Silfvermedalj präglad för Sigismund III, silfvermedalj präglad för Fredrik I.

10,689. Diverse mynt: Gustaf I, Rdr 1544, Rdr 1545 (2 var. ex.), 2-mark 1543, 1/2-mark 1545. Erik XIV, Rdr 1561 (2 var. ex.). Karl IX, 4-mark 1604, 1605, 1611, 2-mark 1604 (2 ex.), 1-mark 1606, 1607, 1/2-mark 1609. Gustaf II Adolf, 1-kreutzer 1632. Karl X, witten 1655.

63. 1/1.

10,690. Tre medaljer i galvanoplastisk afgjutning. — *Gåfva af kapten C. A. Odelberg.*

10,691. *Gotland.* Två bronsfibulor (jfr M. 438).

10,692. *Skåne.* Bronsknif (jfr *Tidsbestämning*, pl. 5, fig. 79) (fig. 63).

10,693. *Dalsland. Nordals hd. Örs sn, Sköttevatten.* Oval eldslagningssten af qvartsit. — *Gåfva af C. J. Jansson.*

10,694. *Gestrikland, Ockelbo sn, Fornvi.* Jfr doktor B. Salins uppsats i denna årgång.

10,695. *Uppland, Frösunda sn, Berg.* Doktor Hj. Stolpes nndersökning. Jfr inv. 10,671

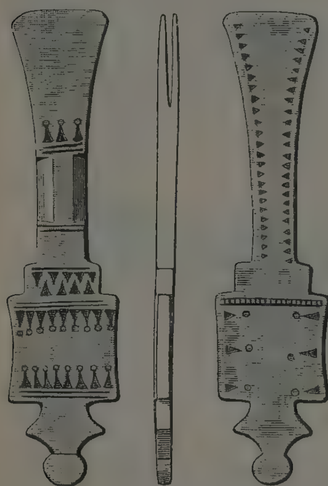
10,696. *Gotland, Björke sn, Norrgårda.* 15 bitar af arabiska mynt. *Gåfva af kandidat O. V. Wennersten.*

10,697. *Öland, Vestra landborgen, Repplinge sn, Strandtorp.* Hjulformigt spänne af brons, obrända ben af två barnskelett (?). — Riksantiqvarien Hildebrands undersökning.

10,698. Två Linnémedaljer, en i silfver och en i koppar. (*Numism. meddel.* II: 14.)

10,699. *Gotland, Mästerby sn, Salmunds.* Fingerring af silfver. (Medeltid.)

10,700. *Gotland, Halla sn, Unsarfve.* Remändbeslag af brons (fig. 64).

64. 2/3

10,701. *Gotland, Tingstäde sn, Furubjers.* Dosformig spännbuckla af brons.

10,702. *Gotland, Atlingbo sn, Källgårds.* 7 hela och 4 brutna arabiska mynt samt 2 bronsfragment; halsring af smal bronsten.

10,703. *Stockholm.* Oglaserad, kvadratisk golfplatta af bränd lera. — Från tomten Fredsgatan 17.

10,704. *Gotland, Mästerby sn, Ejmunds.* 14 romerska denarer (Antoninus Pius, Faustina d. ä., M. Aurelius och Commodus). — »Anträffade jemte 64 andra denarer ett par tum under jordytan vid flyttning af en stengärdesgård i en åker.»

Samlingarnes tillväxt under år 1899.

10,705. *Uppland, Öfvergrans kyrka.* En silfverkalk, 4 målade fönster, en stor St Olofs bild i ett skåp, en liten dödskalle med knota af trä (från ett epitafium).

10,706. *Skåne, Åsbo hd, Qvidinge sn, Sånna hed.* Spiralring af guld. Vikt 18,095 gr.; halt 0,85.

10,707. *Skåne, Åsbo hd, V. Sönnarslöfs sn, Hafgård.* Skaftcelt af brons (jfr *Tidsbestämning*, fig. 18).

10,708. *Halland, Höks hd, Renneslöfs sn, Värestorp.* Flintyxa, oslipad (jfr M. 19), stycke af en slipad flintyxa. — Funna tillsammans under gräfning. — Spjutspets af flinta.

10,709. *Stockholm.* Stycke af ringbrynja. — Funnet å tomten i hörnet af Birgerjarls- och Jakobsbergsgatorna.

10,710. *Gotland.* Jernyxa (jfr M. 263), hålkyxa af jern (jfr Rygh 151).

10,711. *Gotland, Vallstena sn, Gudings.* Stenyxa utan skafthål (jfr Rygh 8).

10,712. *Gotland, Ala sn, Gurfiles.* Bronsklubba.

10,713. *Gotland, Boge sn, Pilgårds.* Rund dosformig spännbuckla af brons med guld- och silfverbeläggningar.

10,714. *Gotland, Boge sn, Pilgårds.* Ringspänne af brons, rund spännbuckla af brons.

10,715. *Gotland, Fröjels sn, Gustafs.* Smal armring af fyrkantig silfverten.

10,716. *Gotland, Martebo sn, Martebo prestgård.* Öppen, ringformig bronssölja, remsölja af brons, låsdel af brons.

10,717. *Gotland, Ekeby sn, Qvie.* Tyskt silfvermynt, prägladt för biskop Eberhard i Augsburg (jfr Dannenberg nr 1,029).

10,718. *Stockholm.* Degel. — Funnen vid muddring vid Helgeandsholmen.

10,719. *Stockholm.* Två deglar.

10,720. Galvanoplastisk afbildning af ett rundt spänne från Gotland. *Gåfva af hr James Curle, Skottland.*

10,721. 9 mynt, 53 medaljer, präglade 1898. — *Öfverlemnade från k. Myntet.*

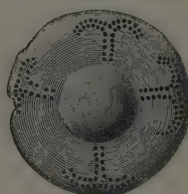
10,722. Tre ryska och ett finskt mynt. — *Gåfva af amanuensen F. R. Martin.*

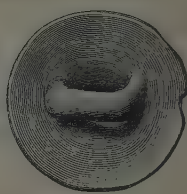
10,723. 8 svenska mynt, inköpta från J. F. H. Oldenburgs myntsamling.

10,724. *Gotland, Vamblingbo sn, Anderse.* Spirallagd guldten, två ändstycken, troligen till densamma, 2 smärre spirallagda guldtenar, femryggad fingerring af guld (fig. 65). Vigt: tillsammans 210,21 gr.

65. 1/1.

66. 2/3.

10,725. *Gotland.* Flintknif, rätyxa af sten, bronsskifva med ögla (Hallstadt) (fig. 66), bältehake af brons (la Tène) (fig. 67), remändbeslag af brons, remsölja af brons, dito af jern, två bronsfragment till beslag, två parerstänger af brons (Vendeltid), förgylld silfverbrakteat (jfr fig. 44 i *M. Bl.* 1879, möjligen från Norrgårda i Björke sn), sluten armring af brons, 2 ringspännen af brons, bronskedja, 1 bronsperla, 3 bernstensperlor, 6 glasperlor, en bronshålk, bronsbeslag med två ringar, två bronsnålar (jfr *M. Bl.* 1878, fig. 42), örslef af brons. — *Hejnums sn.* Bågspänne af förgylld brons med inlagda granater (fig. 68). — *Lärbro sn.* Armbygel af silfver (jfr M. 597), bronsnyckel (jfr M. 498). — *Halla sn.* Snodd armring af silfver (jfr M. 615). — *Hafdhems sn.* Flätad armring af brons. — *Fole sn* Djurhufvudliknande spännbuckla af brons (jfr M. 534). — *Hogräns sn.* Ringspänne af brons (M. 592). — *Hellvi sn.* Bronsnyckel. — *Grötlingbo sn.* Ett volga-bulgariskt

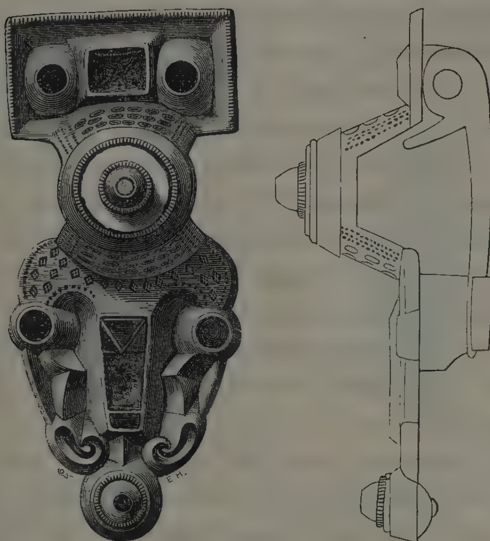
67. 1/1.

mynt. — *Björke sn.* 8 arabiska mynt. — *Linde sn.* Tobakspipa af brons.

10,726. *Medelpad.* Lektor Adlerz' gräfningar. Jfr dennes uppsats i detta häfte.

10,727. *Medelpad, Selångers ting, Sättna sn.* Eggdelen af en skafthålsyxa af sten. — *Ö. Kofland.* Stenyxa utan skafthål.

10,728. *Medelpad, Hässjö sn, Norrvik.* Spjutspets af flinta.

68. 1/1.

10,729. *Östergötland, Söderköping.* Bronsnål med öga. — Funnen i ett trädgårdsland.

10,730. *Skåne.* Oslipad flintyxa (jfr M. 10), två oslipade flintyxor (jfr M. 12), 5 oslipade flintyxor (jfr M. 13), 13 oslipade flintyxor (jfr M. 19), 18 slipade flintyxor (jfr M. 20), 7 slipade flintyxor (jfr M. 21), 14 oslipade flintyxor (jfr *M. Bl.* 1893, pl. 5, fig. 2), 19 något slipade flintyxor (jfr *M. Bl.* 1893, pl. 5, fig. 2), 46 slipade flintyxor (jfr *M. Bl.* 1893, pl. 5, fig. 2), en oslipad flintyxa (jfr M. 23), 6 slipade flintyxor (jfr M. 23),

3 oslipade hålmejslar af flinta (jfr M. 27), 28 slipade hålmejslar af flinta (jfr M. 28), en smal hålmejsel af flinta (jfr M. 31), 3 smala rätmejslar af flinta (jfr M. 30), ett dolkskaft af flinta, 4 dolkar af flinta, 30 spjutspetsar af flinta, 5 flintdolkar (jfr M. 57), 5 trekantiga pilspetsar af flinta, pilspets af flinta (jfr M. 59), 14 halfmånformiga sågar af flinta, 17 flintspåner, 4 flintstycken, två flintyxor (jfr M. 10), en slipsten af flinta (?), 14 skafthålsyxor af sten, en båtformig skafthålsyxa, 3 stenyxor med skaftränna, 7 stenyxor utan skafthål, en skiffermejsel, en yxformig skifferbit, 11 diverse stenredskap, 7 sländtrissor af sten och en af bränd lera, dubbelknapp af brons (jfr *Tidsbestämning*, pl. 2, fig. 4), 13 perlor af glas, bernsten m. m., ett petrifikat, en ljuspipa af brons, en skål af kalksten. — De flesta flintsakerna lära vara samlade i *trakten af Trelleborg och Malmö*, en oslipad flintyxa lik M. 19 är funnen i *Färs härad*, *Vesterstads sn*, en väl slipad hålmejsel i *Herrestads härad*, *Herrestads sn*, en flintspån i *Onsjö härad*, *Billinge sn*, *Gunnaröd*, en stenyxa utan skafthål i *Frosta härad*, *Gudmundtorps sn*, *Marianelund*. Kalkstensskålen är funnen vid *Fotevik*. — *Danmark*. Två flintyxor. — *Nyborg*, *Teglværket*. Flintyxa (jfr M. 19).

10,731. *Bohuslän*, *Vette hd*, *Skee sn*, *Skee prestgård*. Rätmejsel af brun flinta (jfr M. 23). — *Madar*, *Lihult torp*. Halfmånformig flintsåg, slipad stenyxa, 9 bitar af slipstenar af sandsten, en obetydligt bearbetad stenyxa. — *Hemmen*. Två skafthålsyxor af sten, en sländtrissa af tälgsten. — *Remne*. Slipstensfragment. — *Röd*. Slipsten af rödbrun sandsten. — *Slön*. Gjutform af sten. — *Madar*. Oval eldslagningssten. — *V. Hisings hd*, *Öckerö sn*, *Öckerön*. Vattensvalladt flintstycke, långsträckt, af trekantig genomskärning. — Funnet i snäckmärgel 8 fot under elfven på glacialleran. — *Torslanda sn*. Flintdolk. — *Säfve sn*, *Trollerud*. Flintdolk, stenyxa med skafthål. — *Tanums hd*, *Lurs sn*, *Hästum*. Yxa utan skafthål. — *Stångenäs hd*, *Brastads sn*, *Immestad*. Flintspån. — *Vermland*, *Grums hd*, *Segerstads sn*,

Buskhage. Stenyxa med skafthål, slipsten. — *Segerstads sn.* Två hästskor af jern. — *Ölme hd, Ölme sn, Kummelön.* En half och två hela hästskor samt en yxa af jern. — Funna i en damm. — *Jösse hd.* Oval eldslagningssten. — *Vestergötland, Kållands hd, Slädene sn.* Yxa af grå flinta (jfr M. 20). — *Åse hd, Tuns sn, Såtenäs.* Rätmejsel af sten. — *Vätle hd, Angereds sn.* Slipsten af qvartsit. — Funnen i en dalgång under tjock matjord å Angered fjell. — *Vestergötland.* Ämne af flinta till rätmejsel, skedformig flintskrapa (jfr M. 70). — *Skåne.* Hjorthornshacka. — Funnen i trakten af Lund. — *Uppland.* Gjutform af glaseradt lergods. — Funnen i Fyrisån i närheten af Uppsala. — *Dalarne.* Rund sten med hål. — *Norge, Smaalenenes amt.* Smal mejsel af flinta, skafthålsyxa af sten. — *Ödemarks pgld, Örje.* Nedre delen af en skafthålsyxa af sten. — *Onsens pgld, Solberg.* Stenklubba med skafthål. — *Rokke pgld, Torse.* Slipsten. — *Bohuslän, Lane hd, Dragsmarks sn.* Nedre delen af en dopfunt af norsk typ. — Funnen i Dragsmarks klosterruin. — En sländtrissa af lera, en pilspets af brons och tre grekiska bronsmynt. — *Funna i fenikiska grafvar.*

69. $^1/_1$.

10,732. Spelpenning af silfver.

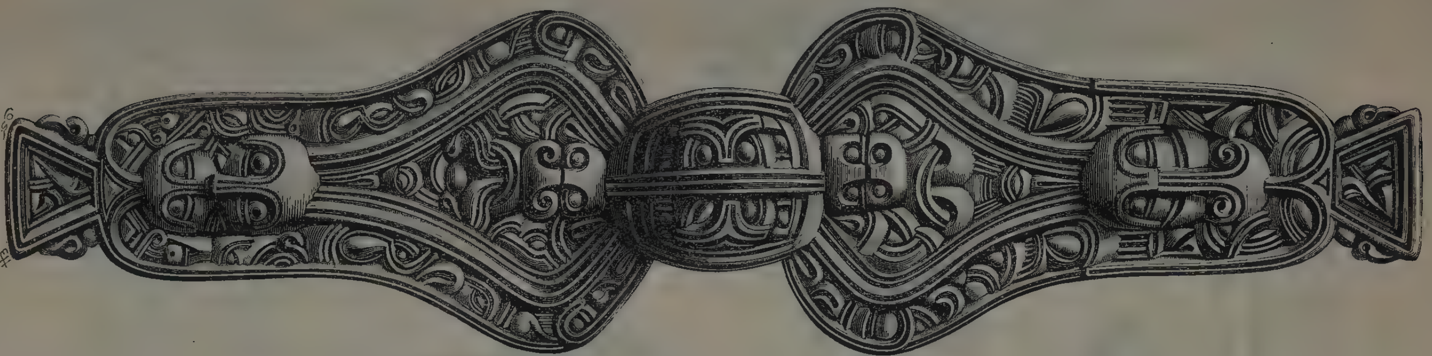
10,733. Galvanoplastiska afgjutningar af en medaljong öfver Linné och två medaljer öfver Gustaf IV Adolf. — *Gåfva af kapten C. A. Odelberg.*

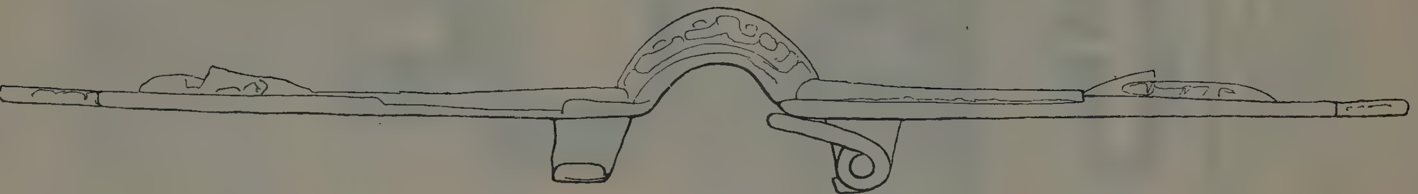
10,734. *Stockholm.* Slät fingerring af guld. — Funnen å Helgeandsholmen å platsen för gamla badinrättningen.

10,735. *Gotland, Björke sn, Norrgårda.* 7 bitar af kufiska mynt.

10,736. *Gotland.* Ett Etelredsmynt, kantbit af silfvermynt med ögla, två bitar af silfvermynt, bronsspänne (jfr M. 438), två små likarmade bågspännen, (det ena fig. 69) bitar

af ett bågspänne som M. 445, hög ringsölja af brons (jfr *M. Bl.* 1878, fig. 39), bitar af 3 bronsbrakteater (jfr *M. Bl.* 1878, fig. 48), fiskhufvudformad hängprydnad, tvåtungad hängprydnad af brons, stycke af ringspänne af brons, torn och rembeslag till bronssölja, två bronsbeslag, ett djurhufvudliknande bronsbeslag, remändbeslag, 2 rembeslag, beslag, diverse fragment, 5 nålar (jfr M. 545 och *M. Bl.* 1878, fig. 42), bitar af en armbygel, 5 bitar af mynningsbeslag till dryckeshorn, sköldrandbeslag, skaftända till jernföremål, 2 doppskor till knifslidor, ögla med jernspår, hylsa, 5 ringar, diverse skållor och nithufvuden m. m., allt af brons; rund jernskifva, nithufvud af jern, sköldbuckla, 16 pilspetsar, bitar af en annan sköldbuckla af jern, stor eneggad knif, bladet af en spjutspets, 5 vanliga jernknifvar, tången af en sjette jernknif, del af jernknif med bronshålk, bitar af 2 jernnycklar (jfr M. 498), 2 rörformiga nålhus af jern med tygrester, jernhammare, 4 ringar och 3 tenar af jern, ett par obestämda föremål samt fragment af jern, omkring 42 mestadels försmälta glasperlor, kantbit af en blå glasbägare, bitar af ett mindre lerkärl, bitar af hartstätning, brynsten af skiffer, bitar af 2 eller 3 benkammar, stycke af en underkäk af menniska. — *Grötlingbo sn* (enligt uppgift; troligen ett slutet fynd): bronssölja ornerad med djurbilder, dubbelt bronsbeslag med läderrester, bit af träskaft till knif, med bronsögla, jernknif, två långsträckta benkammar. — *När sn. Preståker vid Maldes.* Bronsspänne (jfr M. 438). — *Siglefs.* Djurhufvudformad spännbuckla (jfr M. 537, ehuru tidigare typ). — *Hafdhems kyrkogård.* Djurhufvudformad spännbuckla (jfr M. 537). — *När sn, Pilgårds.* Pincettliknande rembeslag af brons. — *Fole sn, Bondarfve.* Bronsföremål. — *Burs sn, Amunde.* Jernyxa (jfr M. 483). — *Burs sn.* Ett angelsaksiskt silfvermynt. — *När sn, Pilgårds.* 6 tyska, 1 angelsaksiskt och 1 gotländskt silfvermynt. *Öndarfve.* Silfvermynt (Lüneburg). — *Hejnums sn, Kyrkebys.* Rostockwitten. — *Utan angifven fyndort:* 12 tyska mynt från den tidigare medeltiden.

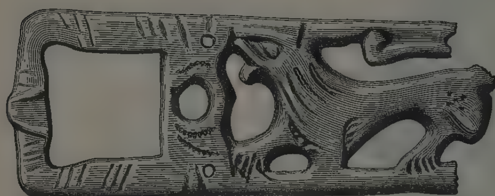

70. $^1/_1$.

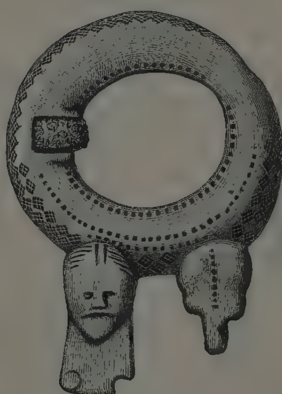
10,737. *Östergötland, Vifolka hd, Hargs sn.* Båtformig stenyxa. — *Memmings hd, Kullerstads sn.* Stort likarmadt bågspänne af brons med förgylld öfversida (fig. 70). Funnet vid sjösänkningsarbete på 6 fots djup.

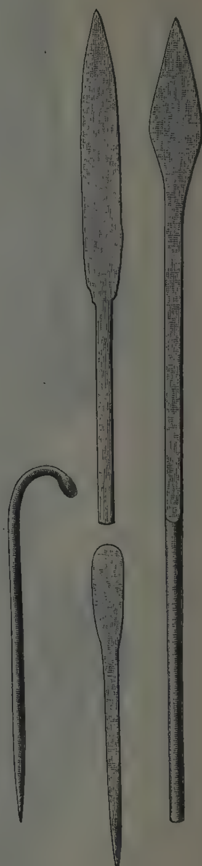
71. 2/3.

72. 1/1.

77. 1/1.

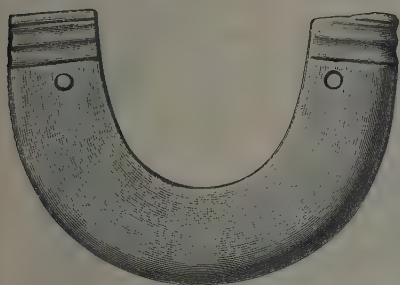

73—76. 1/1.

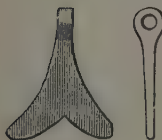
10,738. *Vestergötland, Skaraborgs län, Vilske hd, Klefva sn.* Tutulus af brons. — *Gudhems hd, Friggeråkers sn, Rännagården.* Nål (jfr M. 215), ring (fig. 71), hälften af en såg (jfr M. 182), syl (jfr M. 204), pilspets, allt af brons. Föremålen funna på olika ställen af ett vidsträckt gärde. — *Samma fyndort.* Remsölja af brons. — *Torbjörntorps sn.* Sölja af

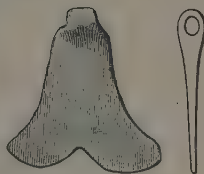
brons. — *Ranten.* Remsölja af brons (fig. 72). — *Gudhems eller Friggeråkers sn, Jättened by. Skinnaregården.* 4 miniatyrredskap af brons, föreställande en spjutspets, en lans, en syl och en nål (fig. 73—76). Funna under en stor sten vid gräfning. — *Vartofta hd, Åsled sn.* Två jernyxor. Funna i en mosse. — *Karleby sn.* Jernyxa.

10,739. *Gotland.* Ring af rund silfverten; *af brons:* bågspänne med granater (jfr inv. 10,725), dito (jfr *M. Bl.* 1878, fig. 38), ringsölja (fig. 77), ringspänne, bottnen till en djur-

78. 1/1.

79. 1/1.

80. 1/1.

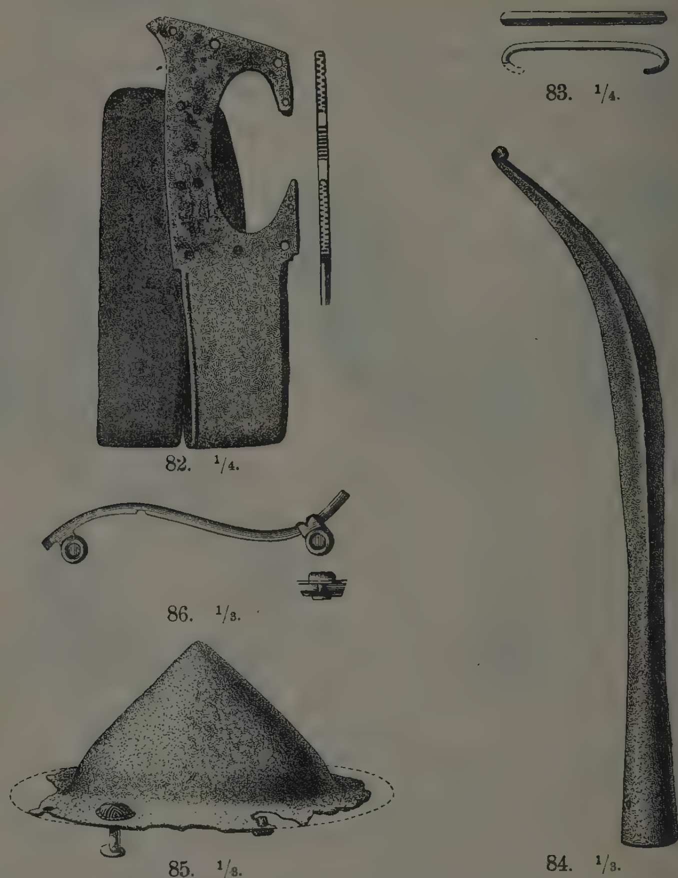

81. 1/1.

hufvudliknande spännbuckla med runinskrift (afbildad i *M. Bl.* 1900), U-formig doppsko till svärdslida (fig. 78), brakteat (fig. 79), sex platta, tvåtungade hängprydnader (fig. 80 och 81); *af jern:* nyckel med bronsbeläggning på skaftet (jfr M. 497), 2 eneggade svärd, 4 spjutspetsar, 1 knif, 4 yxor, 2 ryttarhammare.

10,740. *Medelpad, Sköns tg, Timrå sn.* Bronskittel (jfr Rygh 353 a), ornerad och utan hankfästen. Funnen i en grafhög vid Timrå kyrka. Då kärlet uppgräfdes, uppgifves

det ha varit täckt af en flat sten och haft innehåll af kol, aska och brända ben.

10,741. *Gotland, Stånga sn.* Jernknif, träskaft till knif, 2 bronsbeslag till knifslida, ringspänne, nålhus och hängsmycke af brons. Funna å kyrkogården.

82. 1/4. 83. 1/4. 84. 1/3. 85. 1/3. 86. 1/3.

10,742. *Uppland, Närdinghundra hd, Edsbro sn, Åsby.* Två dubbelskaliga ovala spännbucklor.

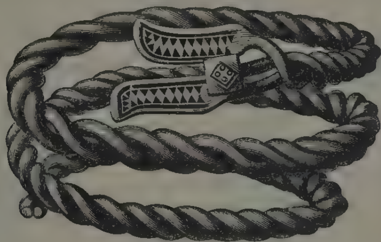
10,743. *Uppland, Närdinghundra hd, Edsbro sn, Åsby.* Eneggadt svärd (fig. 82 och 83), spjutspets (fig. 84), sköldbuckla (fig. 85), 5 kantbeslag till svärdsslida eller sköld (fig. 86), allt af jern.

10,744. *Stockholm.* 5-kopek af år 1757. — F. vid grundgräfning å Bondeska palatsets tomt.

10,745. *Stockholm.* Romerskt bronsmynt. — Från tomten Nybrogatan 33.

10,746. *Nerike, Grimstens hd, Viby sn, Sandstubbetorp.* Ämne till skafthålsyxa. — *Askers hd, Lännes sn, Långsäter.* Skafthålsyxa af sten. — *Kumla hd, Kumla sn.* Två stenyxor utan skafthål. — *Vestergötland, Vadsbo hd, Elgarås sn, Bålerud.* Liten stenyxa utan skafthål. — *Lyrestads sn, Solberga.* Plankonvex skafthålsyxa. — *Vilske hd, Ulleneds sn.* Båtformig skafthålsyxa af sten.

10,747. *Gotland, Stånga sn, Botvalde.* Armbygel (jfr M. 597), armring (fig. 87), 8 spirallagda, fyrkantiga tenar, 407 hela

87. 2/3.

och 502 bitar af arabiska mynt, 1 hel myntplants och 5 bitar af dylika, allt af silfver. Vikt 2,89 kg. Bit af en lerkruka, i hvilken föremålen vid anträffandet voro förvarade.

10,748. Silfvermedalj, slagen öfver Karl XII. Beskrifven i B. E. Hildebrand: *Minnespenningar*, nr 105.

10,749. Tre guldmynt och 35 silfvermynt från Gustaf I, Gustaf II Adolf och dr. Kristina.

10,750. *Skåne, Luggude hd, Jonstorp och Brunnby snr, Kullaberg.* Nio flintspån, öfre delen af en skafthålsyxa, sex snäckor. — Flintspånen och stenyxan funna under torfven på ett rullstenslager i närheten af bostäder vid foten af Kullaberg. Snäckorna från stora snäckhögar utanför bostäderna. — *Gåfva af fyringeniören E. F. A. Karlson.*

10,751. *Medelpad, Selångers sn, Näfsta.* Guldring. Funnen vid utjemnandet af en grafhög. — *Gåfva af guldsmeden C. W. Edvall, Sundsvall.*

10,752. *Uppland, Lyhundra hd, Söderbykarls sn, Broby.* Hängprydnad af sten från yngre jernåldern.

10,753. *Södermanland, Öknebo hd, Östertelge sn, Igelsta.* Skafthålsyxa af grönsten.

10,754. *Skåne.* Krus med handtag, af oglaserad lera. Troligen funnet i Lund. — *Gåfva af grefve Fr. Reventlow.*

10,755. *Öland, Åkerbo hd, Högby sn, Sandby nr 9.* Fingerring af guld. F. i en åker under potatisupptagning.

10,756. *Skåne, Skytts hd, Maglarps sn.* En smal, rund guldten, en dito med oval genomskärning, en guldklump, 2 guldringar. Vikt 237,04 gr. Funna i ett grustag å Maglarps egor vid stranden af Östersjön. Jfr inv. 10,829.

10,757. Gipsafgjutning af en ljusstake af lera i form af kyrka. — *Gåfva från Lunds Universitets Historiska Museum.*

10,758. Silfvermedalj, Karl XII, variant af B. E. Hildebrand 210.

10,759. *Skåne, Rönnebergs hd, Herslöf sn.* Rätmejsel af flinta. — *Örja sn.* Rätmejsel af flinta, stenhammare. — *Skytts hd, Tommarps sn.* Rätmejsel af svart sten. — *Frosta hd, Hör sn.* Skafthålsyxa af sten. — *Villands och Gärds hd, Åhus sn.* Rätmejsel af flinta, två pilspetsar af flinta. — *Gärds hd, Norra Åsum sn.* Flintyxa. — *Bjäre hd, Västra Karups sn.* Spjutspets af flinta. — *Hofs sn.* Skafthålsyxa af sten. — *Jerrestads hd, Tomarps sn, Tågarps by.* Rätmejsel af flinta (jfr M. 25), fem stenyxor utan skafthål. — *Östra Nöbbelöfs sn.* Flintyxa, flintspån, 3 bearbetade flintstycken. — *Småland, Sunnerbo hd, Markaryds sn.* Flintyxa (jfr M. 21). — *Hallaryds sn.* Skafthålsyxa af sten. — *Vista hd, Skärstads sn.* Rätmejsel af flinta. — *Vestbo hd, Färgaryds sn.* Rätmejsel och spjutspets af flinta. — *Refteleds sn.* Flintsåg. — *Vestra hd, Vallsjö sn.* Hålmejsel af flinta. — *Hjelmeryds sn.* Nedre delen af en skafthålsyxa af sten. — *Öland, Gräsgårds hd, Kastlösa sn.* Båt-

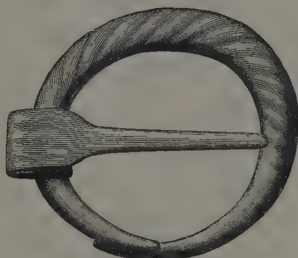
formig skafthålsyxa. — *Skåne, Frosta hd, Hör sn.* Bronssignet (fig. 88). — *Bjäre hd, Båstads sn.* Fyra bitar af en smältdegel. — *Vestergötland.* Hålcelt af brons. — *Åse hd, Tuns sn(?)* Hålcelt af brons (jfr *Tidsbest.* pl. 4, fig. 71). — *Friels sn.* Ringsölja af brons (fig. 89). — *Kållands hd, Örslösa sn.* Hålcelt af brons (jfr *Tidsbest.* pl. 4, fig. 71). — *Småland, Vestbo hd, Refteleds sn.* Gjutform af sten. — *Öland, Gräsgårds hd, Kastlösa sn.* Jernknif med bronsskaft (1600-talet).

10,760. Silfvermedalj för Johan III, guldmedalj för dr. Kristina, guldbrakteat.

10,761. *Skåne.* Skafthålsyxa af sten. Funnen i Båstadstrakten omedelbart intill Hallandsås. — *Halland, Höks hd, Voxtorps sn.* Två flintdolkar.

88. 1/1.

89. 1/1.

10,762. Bronsmedalj, slagen med anledning af konung Oscar II:s 70-årsdag. — *Gåfva af Tenn- och Metallförädlings-Aktiebolaget i Stockholm.*

10,763. *Skåne, Falsterbo.* Flintstycke.

10,764. *Uppland, Sjuhundra hd, Rimbo sn, Kundby.* Bitar af ett tunt bronskärl. — »Anträffades vid gräfning i trädgårdstäppan på ett hemman, tillhörigt A. Nerén. Ofvan marken var ett mindre stenröse, i hvilket syntes bitar af kol; därunder i ask- och sotblandad mylla stod ett bronskärl, innehållande brända ben, så skört, att det för spaden föll sönder.» — *Gåfva af godsegaren W. Schürer von Waldheim.*

10,765. *Södermanland, Österrekarne hd, Husby sn, Rossvik.* Båtformig skafthålsyxa af sten. — *Stenqvista sn, Kälbro.* Stenyxa med påbörjadt skafthål (jfr M. 33). — *Stora Nyby.* Stenyxa (jfr M. 34).

10,766. *Halland, Höks hd, Laholms sn, Trulstorp.* Två rätmejslar af flinta. — *Restad.* Bred hålmejsel af flinta. — *Köpinge.* Skafthålsyxa af sten. — *Renneslöfs sn, Ålstorp.* Rätmejsel af sten. — *Voxtorps sn, Vallen.* Dolk af flinta. *Ysby sn.* Stenyxa utan skafthål. — *Renneslöfs sn, Ålstorp.* Sländtrissa af bränd lera (jfr Rygh 170).

90. ²/₃.

10,767. *Stockholm.* Kanonkula af jern. — Från tomten i hörnet af Klara norra kyrkogata och Klarabergsgatan.

10,768. *Skåne, N. Åsbo hd, Riseberga sn, Bonarp.* 6 större och 19 mindre silfvermynt.

10,769. *Skåne, N. Åsbo hd, Gråmanstorps sn. Graf 1:* Jernknif af bronsåldersform (fig. 90), 2 rakknifvar af brons (jfr M. 192), en tveeggad bronsknif, bronspincett (jfr M. 201), två bronssylar (jfr M. 204), bitar af ett stort lerkärl, brända ben. — Benen och metallföremålen lågo i urnan. — *Graf 2:* Lerkärl. — Båda urnorna med innehåll anträffades vid ras under källossningen i kanten af ett grustag i en grusbacke kallad *Norbjer.* De stodo omgifna af flata stenar och på hvar sin häll i små jordkullar, uppkastade på grusbacken.

10,770. *Skåne, Albo hd, Andrarums sn, Andrarum.* 3 danska och 6 tyska silfvermynt från tiden omkring 1600.

10,771. *Öland, Sandby sn, Vället.* En Majorianus guldsolidus.

10,772. Silfvermedalj. — *Gåfva af skånska fältridtklubben.*

10,773. *Uppland, Vaksala hd, Danmarks sn, Nedre Säfja. Från graffältet med stensättningar, Graf I:* sex glasperlor, rester af ett träämbar med jern- och bronsbeslag, jernknif, kistspikar, rester af kistan, skelettdelar af qvinna. — *Graf II:*

tre jernspikar, kolsmulor, mansskelett. — *Graf III:* sju jernspikar, qvinnoskelett, kolsmulor. — Skeletten från grafvarna I—III deponerade i Uppsala anatomiska museum. — *Från graffältet med rösen. Graf a:* Rännformig jernbit, bitar af lerkärl (jfr M. 655—656), rester af ett förmultnadt trälager, brända ben, obrända djurben. *Graf b:* Bitar af en benkam, bitar af lerkärl, brända benbitar.

10,774. *Gotland, Barlingbo sn, Norrbys.* Guldsolidus (Leo).

10,775. *Vestergötland, Åse hd, Friels sn.* Tre flintsågar (jfr M. 71 och 73). — *Karaby sn.* Spjutspets af flinta (jfr M. 51). — *Kållands hd, Örslösa sn.* Flintsåg. — *Hjerpås sn.* Flintsåg. — *Skåne, Rönnebergs hd, Säby sn.* Flintdolk (jfr M. 58), flintredskap. — *Gärds hd, Vidtsköfle sn.* Spjutspets af flinta. — *Vestergötland, Viste hd, Flakebergs sn, Stommen.* Skaftcelt af tennfattig brons. — *Skåne, Villands hd, Fjelkestads sn, Råbelöf.* Kort svärdsklinga af brons med triangelformig tånge. — *Bjäre hd, V. Karups sn, Påarp.* — Bronslur (jfr M. 178) (fig. 91). Funnen omkring 2 alnar djupt i Bara mosse.

10,776. *Gotland, Levide sn, Magnuse.* Två armbyglar af silfver (jfr M. 597), två fyrkantiga silfvertenar, en snodd silfverring, 7 arabiska mynt. Vikt 224,25 gr.

10,777. *Gotland, Lärbro sn, Sudervange.* Snodd fingerring af guld (jfr M. 621).

10,778. *Gotland, Bro sn, Suderbys.* Ringsölja af brons, messingsjetton.

10,779. *Stockholm.* Form till kakel af lera, oglaseradt kakel, 2 fragment af kakel, fragment af ett s. k. bonddanskrus. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,780. *Stockholm.* 4 jydepotter, fragment af ler, kakel och glas. — Från Bondeska palatsets tomt.

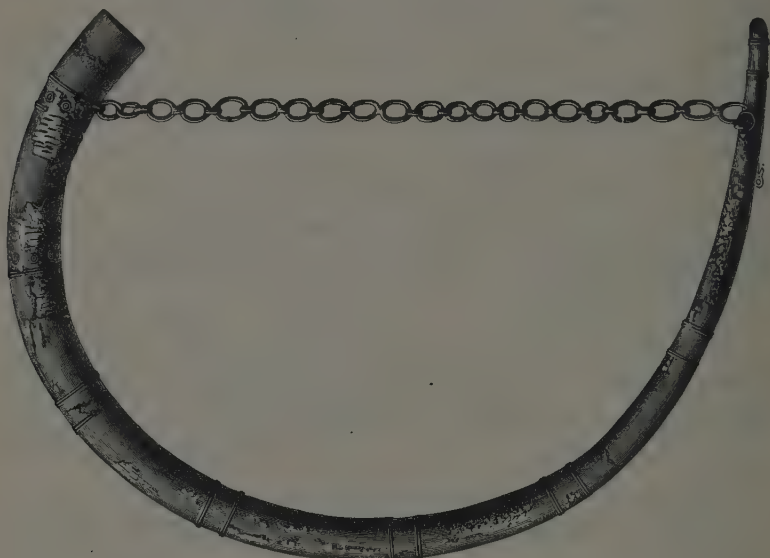
10,781. *Stockholm.* Urnyckel af guld och jern. — Från Helgeandsholmen.

10,782. *Stockholm.* Fragment af grönglaseradt kakel, hacka af jern. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,783. *Stockholm.* Fragment af lergryta, fajansfat, kakel, ler- och glaskärl, ett evangelistkakel, en brynsten. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,784. *Stockholm.* Två jydepotter, fragment af två dylika, fragment af lerkärl och kakel, öfverdelen af en ljusarm af brons (medeltid), hästsko af jern, en svinbete. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,785. *Stockholm.* Söndrig stenbild (qvinnofigur), fragment af lergods och kakel, gjutform af tegel, kakelform, 2 skosulor af läder. — Från Bondeska palatsets tomt.

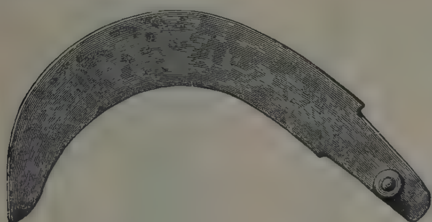
91. 1/8.

10,786. *Gotland.* 16 smärre bronsrör, 2 bronsstift, deraf ett med rödaktigt glas i hufvudet, en aflång, fyrsidig bronsskifva, en triangulär bronsplåt med vidhängande bronskedja, 4 perlor af spiralvriden bronstråd, 4 streckade bronsperlor, 26 glasperlor, en spelbricka af ben.

10,787. *Stockholm.* Klacken af ett medeltidstaktegel, fragment af taktegel och lerkärl, piphufvud af krita. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,788. *Stockholm.* Bitar af lerkärl, glasfragment af remmare, diverse bitar af lergods och kakel, bitar af taktegel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,789. *Stockholm.* Två grythandtag af lera, bitar af lerkärl, tegelstensbitar, flaskhals af grönt glas. — Från Bondeska palatsets tomt.

92. 1/2.

93. 1/2.

94. 1/3.

95. 1/2.

10,790. *Stockholm.* Skedblad af tenn, burk af lera, föremål af ljusgrönt glas, fragment af en ring af bränd lera, brynsten, bockhorn. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,791. *Uppland, Färentuna hd, Adelsö sn, Björkö.* Två sländtrissor, en benpryl, 8 glas- och karneolperlor.

10,792. *Stockholm.* Aflång sten med midtränna, tvenne medeltidstegel, tegelfragment, fragment af lerkärl och jyde-

potter, bottnen till ett glaseradt lerfat, stor jernspik, två benbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

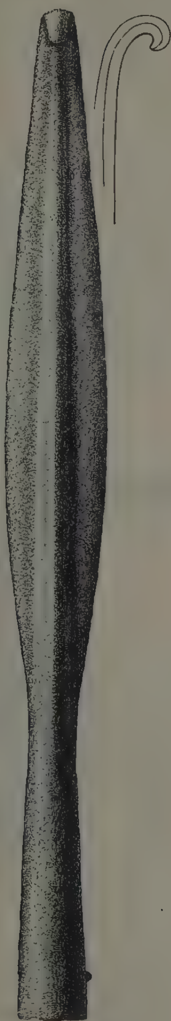
10,793. *Stockholm.* Liten jydepotte, fragment af fajansfat och af tyskt stengods-krus, litet piphufvud af krita, jernnyckel, bitar af lerkärl. — Från Bondeska palatsets tomt.

96. 1/1.

10,794. *Uppland, Närdinghundra hd, Edsbro sn, Åsby. Graf I.* Lerkärl. — *Graf II.* Brända ben, skära (fig. 92), pryl, krumknif (fig. 93), ring och beslag af jern. — *Graf III.* Brända ben, lerkärlsbitar. — *Graf IV.* Brända ben, bitar af lerkärl. — *Graf V.* Brända ben. — *Graf VI.* Brända ben. — *Graf VII.* Brända ben, bitar af lerkärl. — *Graf VIII.* Brända

ben, bitar af lerkärl. — *Graf IX.* Brända ben. — *Graf X.* Brända ben. — *Graf XI.* Utan fynd. — *Graf XII.* Bitar af lerkärl. — *Graf XIII.* Brända ben, kolstycken. — *Graf XIV.*

97. 1/1.

98. 1/1.

Brända ben, bitar af lerkärl. — *Graf XV.* Brända ben, hartstätning till träkärl. — *Graf XVI.* Brända ben, skära (fig. 94), pryl (fig. 95) och synål af jern. — *Graf XVII.* Brända ben. —

Graf XVIII. Brända ben. — *Graf XIX.* Fragment af menniskotänder. — *Graf XX.* Brända ben, hästtänder. — *Graf XXI.* Afbruten bensked (fig. 96). — *Graf XXII.* Brända ben. — *Graf XXIII.* Brända ben. — *Graf XXIV.* Brända ben. — *Graf XXV.* Brända ben, bitar af lerkärl. — *Graf XXVI.* Brända ben, klump af jernslagg. — *Graf XXVII.* Brända ben, bitar af lerkärl. — *Graf XXVIII.* Brända ben, lerkärl. — *Graf XXIX.* Brända ben. — *Graf XXX.* Bitar af lerkärl. — *Graf XXXI.* Brända ben. — *Graf XXXII.* Brända ben, bitar af lerkärl. — *Graf XXXIII.* Brända ben, kol, två spjutspetsar (fig. 97 och 98). — Vidare brända ben, lerkärlsbitar, svinbete, bitar af kol, hartsbit samt rostigt jernbleck, jernknif, spjutspets af jern, 2 »alnmått» af jern. Undersökning af dr B. Salin.

99. $^1/_1$.

10,795. *Gotland.* Tre bronsbrakteater (jfr *Teckningar* h. 3, pl. 4, fig. g—l), hög bronssölja med genombrutet rembeslag (jfr M. 528), dito, rund genombruten bronsskifva (jfr Lindenschmidt, Heft I, Tafel 7), bronsbeslag i form af en fogel.

10,796. *Gotland, Halla sn, Broa. Från graf a:* Svärdfäste af brons med litet stycke af jernklingan (jfr M. 508), betsel af jern och brons (fig. 99), 21 förgyllda bronsbeslag till remtyg (fig. 100—106), kupig rund bronsskifva (fig. 107), två remsöljor af brons (fig. 109), två cirkelrunda, tunna bronsplåtar, ett föremål af bernsten, troligen stall till ett stränginstrument (fig. 108). — Funnet tillsammans med skelettdelar af man och häst på något mer än 1 meters djup. — *Från graf b:* Stort ringspänne af brons (jfr M. 592), stort ringspänne af brons, rembeslag af brons till sölja, tregrenadt rembeslag af brons,

eneggad jerndolk med hornfäste och bronsbeslag till skidan, liten jernknif med tånge, remsölja med beslag af jern, tre långsträckta triangulära jernbeslag, fragment af ett jernbeslag, två bitar af betsel af jern. Funnet tillsammans med skelettdelar af man och hästar. — *Follingbro sn. Lill-Vede.* Trindyxa af grönsten.

100. 1/1.

101. 1/1.

102. 1/1.

103. 1/1.

10,797. *Vestergötland, Vartofta hd, Åsleds sn, Fårdala.* Skaftcelt af brons (jfr *Tidsbestämning* fig. 2). — *Gudhems hd. Högstena sn.* Pincett af brons (jfr *Tidsbestämning* 111).

10,798. *Vestergötland, Redvägs hd, Timmelheds sn, Hukekulla.* Tre ringsöljor af silfver (jfr *Teckningar*, serien 6, pl. 10,

fig. m), ornerad fingerring, sked med cirkelrundt blad och kort skaft, söndrig sölja, 6 hela och några söndriga sferiska, ihåliga perlor, allt af silfver, 44 hela och en del söndriga 2-sidigt präglade silfvermynt för Magnus Eriksson, 8 engelska mynt för Edvard I och Edvard II, en facetterad, genomskinlig glasperla. — Funnet i ett stenröse. Jfr inv. 10,836.

10,799. *Dalsland.* Processionskors af ek, på framsidan beslaget med förgyldt kopparbleck. — Från Ödskölds kyrka.

104. 1/1.

105. 1/1.

106. 1/1.

10,800. *Herjedalen, Svegs sn, Ytterberg.* Båtformig stenyxa af glimmerskiffer. (Afbildad i *Sv. Fornminnesföreningens tidskrift* X, sid. 214, fig. 3). — *Gåfva af skogvaktaren John Svensson i Sveg.*

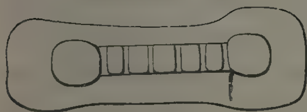
10,801. *Uppland, Sigtuna.* Stenyxa utan skafthål (jfr Müller, *Stenalderen* 51), flintknif. — Funna vid Lilla Sjudaregården å Sigtuna stads område. Yxan låg på en stor sten, öfvervuxen med mossa; flintknifven funnen i ängsmark.

10,802. *Stockholm.* Bottnen af ett fajansfat, handtag af lergods, bitar af lergods. — Från tomten Hornsgatan 29.

10,803. *Stockholm.* Lerkärls- och fajansbitar, glasstämpel. — Från tomten Hornsgatan 29.

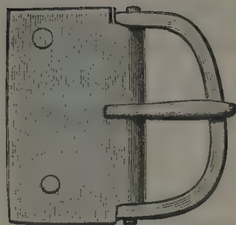

107. 1/1

108. 1/1.

109. 1/1.

10,804. *Vestergötland, Gudhems hd, Segerstad.* Tveeggad knif af sten. — *Rännagården.* Liten stenyxa med hål genom bredsidan. — *Utan närmare angifven fyndort.* Stenföremål med egg.

10,805. *Stockholm.* Diverse stycken af kakel från 1600- och 1700-talen, bottnen af fajanskärl signerad: *Stockholm K*,

tvänne piphufvuden af krita. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,806. *Stockholm.* Ett stycke af glaseradt renässanskakel, bit af orneradt listkakel, bitar af oglaserade golfplattor af lera, delar af jydepotter, skålar m. m., fragment af träöskar. Öskaret låg i ett gammalt fartyg, omkring 1 m. under vattenytan. Fällkam af horn. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,807. *Gotland, Visby.* Trindyxa af grönsten, liten fyrsidig yxa af grönsten. Funna i en åker vid Skrubbstomt (Skrubbshage) å Visby stads område, 1/4-mil SV. om staden. — *Halla sn, Broa.* Bronssölja med genombrutet rembeslag. — *Roma sn, Timans.* Grönbrun, klotformig glasperla. — *Björke sn, Norrgårda.* 2 hela och 4 bitar af arabiska silfvermynt. — Funna på samma ställe som inv. 10,353 (Jakobssons egor). — 1 helt och 1 halft arabiskt silfvermynt. — Funna på samma ställe som inv. 10,231 (Norrbys egor).

10,808. *Gotland, Näs sn, Gullrum under Rangsarfve.* Omkring 100 lerkärlsbitar, 1 stycke grönsten med spår af slipning, 33 små flintskärfvor, 3 qvartsbitar, 1 genomborradt petrifikat, flere andra fossil, 3 fragment af benkrokar, 3 delar af harpunspetsar, 2 pryluddar, 1 genomborrad hörntand af säl, diverse obearbetade djurben, eggdelen af en fyrsidig sandstensyxa, vittrad flintknöl, flintskärfva. — Från en stenåldersboplats. — *Grötlingbo sn, Barshaldersbacke.* 3 bitar af ett tveeggadt jernsvärd. Funna invid ett nyligen förstördt grafröse vid sandtaget (jfr inv. 10,939).

10,809. *Stockholm.* Försilfrad kopparskål, 2 knifvar, benflöjt, hammare. — Funna vid grundgräfning för Riksarkivet.

10,810. *Stockholm.* Ett helt och flera fragmentariska kakel, bitar af lergodskrus, jernbit. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,811. *Stockholm.* 5 bitar af spanten af en gammal båt. Denna var af furu. Blott sjelfva bottnen i behåll. Låg omkr. 4 m. under gatan. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,812. *Stockholm.* Bottenparti af tyskt stengodskärl, del af fajansfat, hufvud till kritpipa.

10,813. *Stockholm.* En del hela och fragmentariska kakel, flera bitar af fajansfat, nedre delen af en oglaserad kruka, låsskylt af jernbleck, hästsko af jern. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,814. *Stockholm.* Fragment af kakel, burk af lera, stor jernkrampa med 8 nitar, anträffad fäst i en båt. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,815. *Stockholm.* Glasstämpel med inskriften: $\frac{2}{3}$ Stop. BIÖRKNÄS, facetterad hvit glasbit, hela och fragmentariska kakel (renässans och senare), bitar af lerkärl. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,816. *Stockholm.* Diverse kakel och lerkärlsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,817. *Stockholm.* 3 listkakel samt diverse andra kakelfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,818. *Stockholm.* Bit af ett fajansfat, kritpipa, diverse kakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,819. 1-öre S. M. för Gustaf II Adolf 1628.

10,820. *Stockholm.* Vriden kolonnett af grönglaserad lera, samt bitar af dylik, bottenparti till fat af stengods, diverse kakel- och fajansbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,821. *Östergötland*, *Bobergs hd*, *Skeppsås sn*, *Rimstad*, *Vallen.* Sigillstamp af kristall, framställande manlig bröstbild.

10,822. *Stockholm.* Diverse bitar af kakel och lergods, fragment af vriden kolonnett. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,823. Jemför inv. 10,855, der hela fyndet finnes förtecknadt.

10,824. *Stockholm.* Diverse bitar af lergods och kakel, piphufvud af lera. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,825. *Stockholm.* Diverse kakelfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,826. *Stockholm.* Diverse kakelfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,827. *Stockholm.* Balustradkolonnett m. m.

10,828. *Vestergötland.* Tre par tennljusstakar. Hafva tillhört Grönahögs kyrka.

10,829. *Skåne, Skytts hd, Maglarps sn, Maglarp.* Hopböjd halsring af guld. Vigt 97,7 gr. — Funnen vid stranden af Östersjön tillsammans med de inv. 10,756 omnämnda föremålen.

10,830. *Uppland, Torstuna hd, Österunda sn, Sonkarby.* Spirallagd guldring. Vigt 43,815 gr.

10,831. *Vestergötland, Bollebygds hd, Bollebygds kyrka.* Ringklocka med runinskrift. (Afbildad i *Vestergötlands Fornminnesförenings Tidskrift: Vestergötlands runinskrifter*, fjerde samlingen. Sthlm 1893).

10,832. *Stockholm.* Diverse bitar af kakel, delar af porslinsfat. Från Bondeska palatsets tomt.

10,833. *Stockholm.* Prydnad af pressad messingsplåt, diverse kakel- och fajansfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,834. *Bohuslän, Orusts vestra hd, Tegneby sn, Haga.* 12 svenska silfvermynt från 1600- och 1700-talen.

10,835. *Skåne, Bjäre hd, Förslöfs sn, V. Ljungby.* 23 hela silfvermynt samt 3 delar af sådana. (Danska och tyska mynt från 1500- och 1600-talen.)

10,836. *Vestergötland, Redvägs hd, Timmelheds sn, Hukekulla.* 3 par häktor och 2 hakar, 3 perlor och 1 spänne, 49 mynt och myntdelar, allt af silfver, en kristall- och en stenperla. Funnet på samma ställe som inv. 10,798.

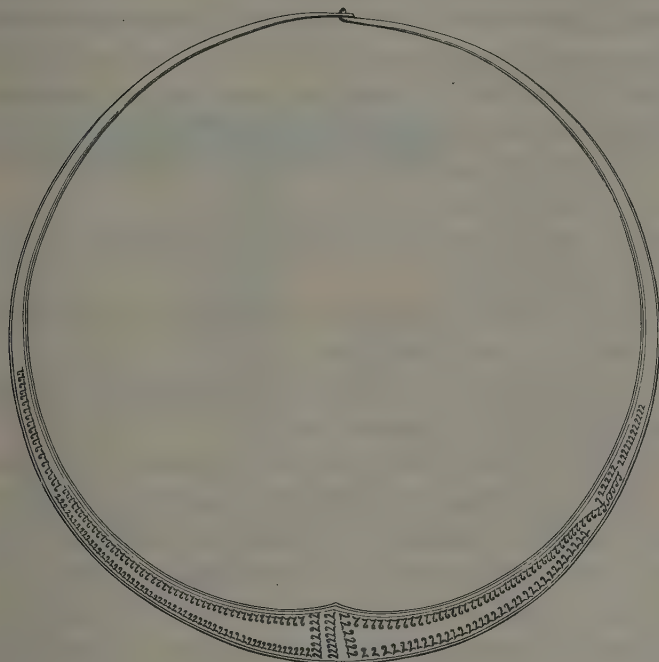
10,837. *Gotland, Hogräns sn, Prostarfve.* Silfverkedja med vidhängande byzantinskt silfvermynt för Johannes I Zimisces (969—976).

10,838. *Gotland, Väte sn, Timans.* Ett arabiskt silfvermynt.

10,839. *Gotland, Visby.* Österrikiskt guldmynt för Ferdinand III 1651. Funnet vid gräfning å Strandgatan utanför Gotlands fornsal.

10,840. *Gotland, Tofta sn, Bjers.* Flintdolk (jfr Müller: *Stenalderen*, 164).

10,841. *Stockholm.* Diverse bitar af kakel och lerkärl. — Från Bondeska palatsets tomt.

110. 1/2.

10,842. *Dalarne, Rättviks sn, Backa by.* Delar af menniskoskelett, jernspikar till träkista, knif och yxa af jern vid skelettets hufvud och fötter, en trilobit.

10,843. *Gotland, Vamblingbo sn, Rofinds.* Skaftcelt af brons (jfr *Tidsbestämning*, pl. 2, fig. 18).

10,844. *Gotland, Hejdeby sn, Norrbys.* Plankonvex skafthålsyxa af sten.

10,845. *Gotland, Träkumla sn, Tjengdarfve.* Plankonvex skafthålsyxa.

10,846. *Gotland, Levide sn, Burge.* Halsring af brons (fig. 110).

10,847. *Gotland, Tingstäde sn, Vestres.* Rund spännbuckla af brons med djurfigurer (jfr *Teckningar*, häftet 3, pl. 3, fig. 1.)

10,848. *Stockholm.* Diverse kakel och lerkärlsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,849. *Stockholm.* Kakelform samt diverse fragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,850. *Stockholm.* Kakelform samt diverse fragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,851. *Stockholm.* Kakel samt diverse fragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,852. *Stockholm.* Två kakel samt listdelar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,853. *Gotland, Vesterhejde sn, Gåshagen.* Tre hela samt flera sönderbrutna arabiska mynt.

10,854. *Stockholm.* Delar af evangelistkakel, fajansfat, bartmännchenkrus, jydepotte m. m.

10,855. *Uppland, Stockholms län, Sjuhundra hd, Skederids sn, Ulfriset.* Omkring 60 större och mindre bitar af ett eneggadt jernsvärd, halsring af brons, litet platt rundt bronsföremål, liten sten af nästan cirkelrund form, kolbitar. — Föremålen äro funna i ett stengryt på gränsen mellan Skederids och Lyhundra socknar. Äfven en jernholk lär ha legat i grytet men återfanns ej. Jfr inv. 10,823.

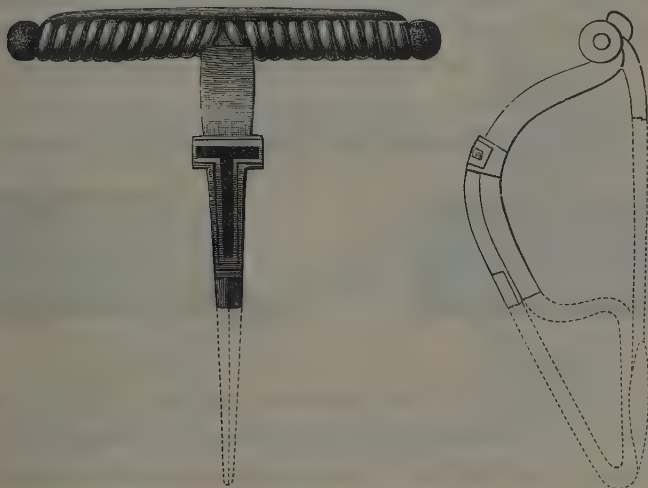
10,856. 18 guldmedaljer och 2 förgyllda silfvermedaljer, som tilldelats A. E. Nordenskiöld. — *Gåfva af grosshandlaren E. Cederlund i Stockholm.*

10,857. *Stockholm.* Diverse bitar af fajansfat och kakel samt ornerad kritpipa. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,858. *Vestergötland, Kinne hd, Klefva sn, Klefva Gumsegården.* Ett angelsaksiskt silfvermynt prägladt för Etelred II, ramen till en sluten bronssölja. — *Kinnefjärdings hd, Säfva-*

reds sn, Filsbäck. Massiv öppen bronsring, ornerad med tvär-åsar.

10,859. *Vestergötland, Venersborg.* Dolk af gråbrun flinta. — *Nerike, Kumla hd, Kumla sn, Via.* Grå flintspån. — *Ekeby.* Grönstensyxa utan skafthål. — *Surklef.* Skafthålsyxa af grönsten. — *Askers hd, Askers sn, Menigasker.* Nedre delen af en yxa af grönsten utan skafthål. — *Askers hd.* Bandelen af en grönstensyxa utan skafthål. — *Lännäs sn, »Stora Näset».* Liten grönstensmejsel. — *Sköllersta hd, Sköllersta sn, Sköllersta by.* Skafthålsyxa af grönsten. — *Hardemo hd, Hardemo sn,*

111. 1/1.

Äspsäter. Skafthålsyxa af grönsten. — *Södermanland, Öster-rekarne hd, Näshulta sn.* Trindyxa af grönsten. — *Löfhult.* Liten trindyxa af grönsten, eggdelen af en skafthålsyxa af grönsten.

10,860. *Vestergötland, Kinne hd, Klefva sn, Klefva Gumse-gården. Från graf 1:* fragment af två bronsfibulor af la-Tène-typ (fig. 111), fingerring af brons, flera rektangulära bältebe-slag af jern med beläggning af orneradt bronsbleck (fig. 112 och 113), flera bronsbeslag, jernfragment, bottnen af ett ler-

kärl, förkoladt korn af »naket korn», brända ben; — från en brandgrop. Jernbrodd, jernfragment, två jernspikar, flintbit, litet skifferbryne, flera lerkärlsbitar, brända ben, kolbitar; — från den vestra brandgropen. Nålhus af horn, synål af jern, liten jernkrampa, talrika lerkärlsbitar, stor mängd brända benbitar, kolbitar; — från det stora brandlagret. — *Från graf 2:* jernfragment, bitar af 2 eller flera lerkärl, brända ben, kolbitar. — *Från graf 3, a:* bitar af två lerkärl, flintskärfva, brända benbitar, *b:* brända benbitar, kolsmulor, *c:* bronsnyckel af vikingatidsform, liten jernkrampa, två jernfragment, lerkärlsbitar, brända ben, kolbitar. — *Från graf 4:* en bit af en liten jernspik, lerkärlsbitar, brända ben, kolbitar. — *Från graf 5:* litet bronsrör, fragment af bronsbleck, en mängd jernfragment, hälften af en grön glasperla (jfr M. 574), bitar af en hornkam, hartsbit, lerkärlsbitar, brända benbitar, kol-

112. 1/1.

113. 1/1.

bitar. — *Från graf 6:* la-Tène-fibula af jern (fig. 114), brända benbitar. (Jfr Oscar Almgren: *Nyfunna brandgropar från la-Tène-tiden i Vestergötland. Svenska Fornminnesföreningens Tidskrift*, XI bandet).

10,861. *Öland.* Bronsnål, bronsnyckel (jfr Hildebrand: *Sveriges medeltid*, del 1, fig. 56). — *Gotland.* Rund svärdsknapp af brons.

10,862. *Stockholm.* Skulpteradt stenfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,863. *Stockholm.* Del af skulpterad marmorfris, stycken af kakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

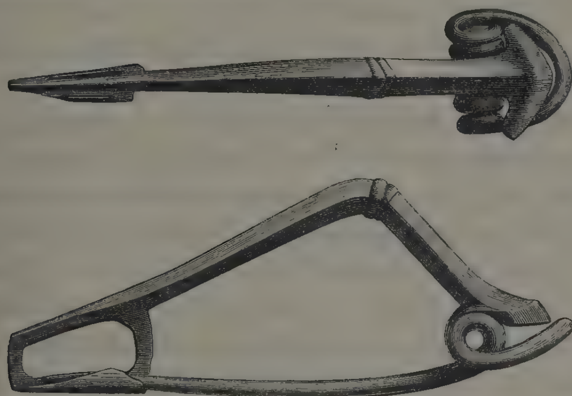
10,864. *Stockholm.* Barockvolut af sandsten, bitar af lerkrus, kakel, glasflaska, diverse lergods och fajanser, en sporre af jern. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,865. *Halland, Laholm.* Halfmånformig skrapa af ljus flinta, fint slagen flintspets (jfr M. 49), trekantig naggad pilspets af flinta, del af en flintdolk. — *Höks hd, Laholms landsförsamling, Mellby.* Slipad flintyxa. — *Hallandsås.* Trindyxa af sten, ämne till skafthålsyxa af sten.

10,866. *Stockholm.* Gjutform, stycke af tyskt stengodskrus, degel af lera, diverse bitar af fajans och annat lergods. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,867. *Stockholm.* Fyrkantigt kakel med bild af Martin Luther. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,868. *Stockholm.* Hörnkakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

114. 1/1.

10,869. *Skåne, Bjäre hd, V. Karup sn.* Ovalt flintredskap (jfr *M. Bl.* 1893, pl. 1), halfmånformigt flintredskap, ämne till fyrsidig flintyxa. Funna i ett stenröse vid hafskusten. — *Grefvie sn.* Halfmånformig flintsåg. — *Skytts hd, Trelleborg.* Flintyxa (jfr M. 19). — *Trelleborgs sn.* Halfmånformig flintsåg. — *Utan närmare angifven fyndort.* Halfmånformig flintsåg. — *Blekinge, Bräkne hd, Asarums sn.* Nedre delen af en flintyxa. — *Medelstads hd, Listerby sn.* Spjutspets af flinta, 9 trindyxor af sten, 3 slipade stenyxor utan skafthål, en rätmejsel af sten, en stenyxa med skafthål, stycke af slipsten

långt fyrkantigt bryne, 2 sländtrissor af sten. — *Kartorp.* Spjutspets af flinta. — *Stenaby.* Trindyxa af sten. — *Yxnarums by.* Lång, smal och rund sten, möjligen använd som hacka, fyrkantig slipad sten, oval eldslagningssten, ena hälften af ett bronsknäppe till bälte (modern tid). — *Förkärla sn.* Två stenyxor med skafthål. — *Almö.* Föremål af brons och jern, bernstensknapp med jernögla. — *Listers hd, vid sjön Vesan.* Trekantig pilspets af flinta, sländtrissa af täljsten. — *Utan närmare angifven fyndort.* Oslipad flintyxa (jfr M. 19), två spjutspetsar af flinta, flintknif (jfr *Aarb. f. N. Oldk.* 1896, fig. 35 och 36). — *Halland, Fjäre hd, Fjärås sn.* Slipad flintyxa (jfr M. 20). — *Bohuslän, Inlands n. hd, Norums sn, Stenungssund.* Slipad flintyxa (jfr M. 20), 2 slipade flintyxor (jfr *M. Bl.* 1893, pl. 5, fig. 2), 2 hålmejslar af flinta, en flintdolk, 3 skafthålsyxor af sten. — *Tunge hd, Svarteborgs sn.* En hel och 3 fragmentariska spjutspetsar af flinta, trindyxa af sten, 2 stenyxor utan skafthål, öfre delen af en båtformig skafthålsyxa af sten, en hel och 2 fragmentariska skafthålsyxor af sten, konisk sten. — *Stångenäs hd, Bro sn.* Skafthålsyxa af sten. — *Utan säker fyndort.* En konisk sten med fördjupad, rundtom löpande ränna. — *Småland, Östbo hd, Vernamo sn.* 4 trindyxor af sten, en stenyxa utan skafthål med smalsidor. — *Hångers sn i närheten af sjön Vidöstern.* Naturformad(?) sten. — *Vernamo.* Oval eldslagningssten, menniskobild i sten, funnen å Vernamo kyrkogård. — *Vestergötland, utan närmare fyndort.* Del af en slipad flintyxa (jfr M. 20), flintyxa, en hel samt 2 fragmentariska spjutspetsar af flinta, halfmånformig såg samt spån af flinta. — *Elfsborgs län, Kinds hd.* Rätmejsel af flinta. — *Borås med omnejd.* Hålmejsel af flinta, två skafthålsyxor af sten, den ena funnen vid grundgräfning för hus. — *Kullings hd, Herrljunga sn.* Eggdelen af en slipad flintyxa, flintdolk, stenyxa af sandsten, ofullbordad skafthålsyxa af sten, sländtrissa af röd sten. — *Tarsleds sn.* Sländtrissa af tälgsten. — *Vedens hd, Tämta sn, vid Säfvesjön.* Flintdolk. — *Torpa sn.* Skafthålsyxa af sten, spjutspets af jern. — *Ås hd, Espe-*

reds sn. Flintdolk, halfmånformig såg af flinta, skafthålsyxa af sten. — *Gingrid sn.* Skaft till flintdolk, eggdelen af en skafthålsyxa af sten. — *Toarps sn.* Skafthålsyxa af sten. — *Gäsene hd, Eriksbergs sn.* Ofullbordad skafthålsyxa af sten, skifferbryne. — *Redvägs hd.* Skafthålsyxa af sten. — *Kinds och Ås hd, Tvärreds sn.* Yxblad af jern, pilspets af mörkgrå sten, troligen amerikansk. — *Skaraborgs län, Laske hd, Larfs sn.* Flintyxa (jfr *M. Bl.* 1893, pl. 5, fig. 2), 2 små flintyxor, 5 flintdolkar, 3 spjutspetsar af flinta, halfmånformig såg af flinta, 4 skafthålsyxor af sten, en gjutform af hvit sten. — *Bitterna sn.* Stenyxa, skafthålsyxa af sten. — *Gudhems hd, Håkantorps sn.* Öfre delen af en slipad flintyxa. — *Broddetorps sn.* Liten flintyxa. — *Frökinds hd, Vårkumla sn.* Smal hålmejsel af flinta. — *Vilske hd, Sörby sn.* Halfmånformig såg af flinta. — *Åse hd, Tängs sn.* Halfmånformig såg af flinta. — *Kållands hd, Mellby sn.* Skafthålsyxa af sten. — *Osäker fyndort (Foglavik?)* Liten flintyxa. — *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn.* Flintdolk, smalmejsel, två halfmånformiga sågar af flinta. — *Grinstads sn.* Skafthålsyxa af sten. — *Nordals hd, Ör sn.* Skafthålsyxa af sten. — *Vedbo hd, Rölanda sn.* Skafthålsyxa af sten, stenyxa med utsvängd egg. — *Södermanland.* Flintyxa (jfr *M. Bl.* 1893, pl. 5, fig. 2), fragment af en slipad flintyxa, halfmånformig flintsåg, 3 trindyxor af sten, 2 skafthålsyxor af sten. — *Uppland.* Skafthålsyxa af svart stenart. — *Obekant fyndort.* Flintyxa, rätmejsel, 2 dolkar, 2 spjutspetsar, 2 trekantiga pilspetsar, en halfmånformig såg, 2 spåner, allt af flinta, 2 trindyxor, en stenyxa utan skafthål, 7 skafthålsyxor af sten, en oval eldslagningssten, ett tresidigt bryne, en flat stenskifva, en cylindrisk sten, en större sten med borrhål, en jernyxa. — *Blekinge, Medelstads hd, Förkärla sn, Hjortahammar.* 11 bitar af stenålderskrukor, ornerade med punkter och linier. Funna nära jordytan i en mosse. — *Gåfva af musikdirektör J. A. Holmberg.*

10,870. *Öland, Egby sn, Egby.* En guldsolidus (Valentinianus).

10,871. *Vestergötland, Vadsbo hd, Björkängs sn, Månserudssjön.* Kanot urhålkad ur en furustam, 3,45 m. lång.

10,872. *Öland, Repplinge sn, Äpplerum.* 3 stora glasögonformiga bronsspännen (jfr *M. Bl.* 1893, pl. 11, fig. 3). — Funna tillsammans vid plöjning.

10,873. *Uppland, Hagunda hd, Ramsta sn, Lund.* Sporre af jern, fyrkantig pilspets af jern. — Den senare funnen djupt i lera under bottnen af en å vid brobyggnad.

10,874. *Södermanland.* Tvåkload, hopfällbar jerngaffel. — *Österrekarne hd, Ärila sn, Rinkesta.* Liten plankonvex skafthålsyxa af sten.

10,875. *Stockholm.* 3 små deglar af lera, stycke af porslinsfat i rococo, bitar af porslinsfat, 4 piphufvuden, diverse fragment af kakel, fajans och porslin. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,876. *Uppland, Danderyds skplg, Ö. Ryds sn, Rydboholm.* Solvisare af jern från 1716.

10,877. *Stockholm.* Listkakel, grönglaseradt kakel, stycke af glasremmare, diverse kakel- ler- och porslinsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,878. *Stockholm.* Diverse kakel- och porslinsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,879. *Uppland, Lagunda hd, Nysätra sn, Resta.* Skafthålsyxa af grönsten. Funnen vid ombyggande af grundvalen för ett hus, föga djupt i jorden.

10,880. *Halland, Faurås hd, Ullareds sn, Ytter-Hjertared.* Jernyxa från medeltiden. Funnen vid nyodling under en gammal björkstubbe.

10,881. *Stockholm.* Diverse kakel- och lerkärlsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,882. *Halland, Årstads hd och sn, nr 3 Blixtorp.* Spjutspets af grå flinta, smulor af träkol (eller svartmultnadt trä). Funnet vid undersökning af en 2,10 m. lång hällkista, orienterad i Ö—V och anlagd inom en rund upphöjning af 26 m. diam. och 80 cm:s höjd.

10,883. *Gotland, Mästerby sn.* Trindyxa af sten, stenyxa utan skafthål. — *Ardre sn, Gyllaren.* Skafthålsyxa af sten. — *Nära kyrkogården.* 2 bitar af bronskärl. — *Mullvalds.* Kopparhandtag till gryta, långt remändbeslag af brons, tunn ornerad benskifva, bultlås af jern.

10,884. *Stockholm.* Bitar af kakel, lerkärl och porslin. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,885. *Stockholm.* Smalt listkakel, diverse bitar af kakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,886. *Stockholm.* Bitar af Mariebergskakel, kakel från 1500-talet samt diverse andra, piphufvud af lera, liten glaserad lerburk, diverse stycken af lergods, porslin och kakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,887. *Södermanland, Österrekarne hd, Näshulta sn, Rotarbo.* Skafthålsyxa af sten. — *Nerike, Kumla hd och sn.* Stenyxa utan skafthål.

10,888. *Stockholm.* Stenkrusbit, gjutform m. m. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,889. *Jönköpings län, S. Vedbo hd, Flisby sn, Orreda.* Båtformig yxa af grönsten. Funnen i en grusgrop, ungefär 1 m. djupt.

10,890. *Stockholm.* Kakelfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,891. *Stockholm.* Ett Karl X Gustafs plåtmynt å 1 daler, prägladt år 1657. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,892. *Stockholm.* Kakelfragment m. m. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,893. *Stockholm.* Bit af kakel med Kristusbild, gjutform af tegel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,894. *Stockholm.* Kakelfragment m. m. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,895. Andrées s. k. nordpolsboj. — *Deposition.*

10,896. *Stockholm.* Kakelfragment m. m. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,897. Andrées boj nr 7 med skrifvelse; 4 skrifvelser från polarfararen Björling, funna år 1893 på Carey Island. — *Deposition.*

10,898. 101 st. med sigillaftryck försedda valsedlar till val af stadscapellan i Visby 1770. — *Deposition från Visby Domkapitels arkiv.*

10,899. *Stockholm.* Halfkolonnett till kakel, piphufvud af krita, diverse bitar af lergods och kakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,900. *Stockholm.* Diverse bitar af lergods och kakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,901. *Stockholm.* Oglaseradt, fyrkantigt kakel med kvinnofigur, kakel med manlig figur, diverse kakel och kakelfragment (listkakel m. m.), dosformigt lerkärl, kakel med rund botten, jydepotter, fragment af lerfat och lerplattor, ihåligt föremål af lera. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,902. *Södermanland, Åkers hd, Länna sn, Länna bruk.* Fyrsidig yxa af grönsten utan skafthål.

10,903. *Stockholm.* Kakel och lerkärlsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,904. *Stockholm.* Bitar af kakel, lerkärl och stenkrus. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,905. *Helsingland, Jämtlands län, Ytterhogdals sn, Ängersjö by.* Spjutspets af rödbrun skiffer (jfr *M. Bl.* 1874, sid. 148, fig. 57). Funnen vid odlingsarbete å den s. k. »Fukkbrännan» invid Ängersjön. På samma ställe hittades en pilspets af blå skifferart, hvilken förstördes. På platsen syntes en mindre stensamling såsom efter någon tomtning eller möjligen eldstad.

10,906. *Vestergötland, Vadsbo hd, Säters sn, Lagmansboda.* Bronsdolk med sexkantig tånge. Funnen i ett stenrör, kalladt »Garparör».

10,907. *Stockholm.* Lerkärls- och kakelbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,908. 13 medeltidsmynt, inropade å auktion efter framlidne ingeniören A. F. Westerlund.

10,909. *Stockholm.* Kakel- och lerkärlsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,910. *Uppland, Olands hd, Dannemora sn, Dannemora prestgård,* 15 Johan III:s mynt.

10,911. *Stockholm.* Kakel- och lerkärlsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,912. *Stockholm.* Bit af golfplatta, kakelfragment m. m. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,913. *Stockholm.* Kakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,914. *Stockholm.* Kakel- och lerkärlsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,915. *Stockholm.* Tre kakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,916. *Stockholm.* Kakel- och porslinsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,917. *Stockholm.* Kakel- och porslinsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,918. *Stockholm.* Kakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,919. Silfvermedalj, slagen med anledning af representationsförändringen. — *Gåfva af kapten C. A. Odelberg.*

10,920. Lackaftryck af sigillstamp med Nådendals klosters sigill. — *Gåfva af professor Chr. Aurivillius.*

10,921. *Stockholm.* Kakel. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,922. *Stockholm.* Kakel och lerkärlsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,923. *Stockholm.* Porslinsfragment m. m. — Från Bondeska palatsets tomt.

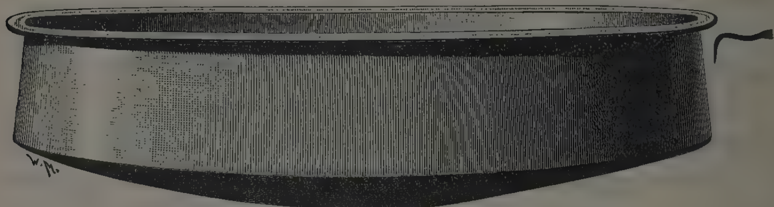
10,924. *Stockholm.* Kakel- och porslinsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,925. *Uppland, Danderyds skplg, Ö. Ryds sn, Rydboholm, Björkby.* Jernyxa från medeltiden.

10,926. En samling fornsaker, mestadels från Vestergötland.

10,927. *Stockholm.* Form till hörnkakel med Vasavapnet, bit af hörnkakel med Vasavapnet, andra kakel och kakelbitar, del af en skifva af bränd lera, glaseradt lock, bitar af ler- och stengodskärl m. m. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,928. *Gotland, Hemse sn.* Fyrsidig grönstensyxa, skafthålsyxa af grönsten. — *Utan säker fyndort* (*Grötlingbo eller Hablingbo sn*). Delar af en stor mörkblå glasbägare med strutformiga prydnader. — *Grötlingbo sn.* Fingerring af silfverblandadt guld, liten rektangulär bronssölja, två hela och två fragmentariska bronsbeslag, bronsring med två vidhängande beslag, bronsring utan beslag, bronsfot till träkärl (jfr *M. Bl.* 1896, fig. 31). Troligen ett slutet fynd. — Rundt bronsspänne, variant af hufvudtypen M. 437, medeltida stafdoppsko

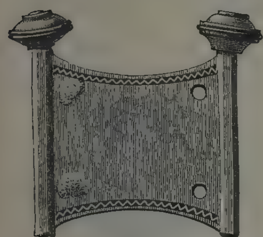

115. 1/5.

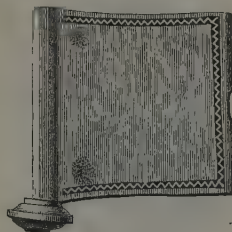
af brons, spjutspets af jern. — *Dalhems sn.* Två perlor af glasmosaik. — *Anga sn.* Glasperla. — *Linde sn.* Liten sluten hästsko af jern. — *Hangvar sn.* Dubbelkonvex lins af bergkristall. — *Okänd fyndort.* Rundt bronsspänne af hufvudtyp M. 437, hornkam (jfr *M. Bl.* 1878, s. 736, fig. 41).

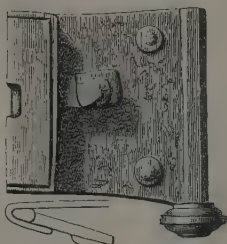
10,929. *Gotland, Silte sn(?).* Skaftcelt af brons. — *Alfva sn, Svie.* Stort bronsfat (fig. 115), 5 bältebeslag, dels af brons, dels af jern med bronsblecksbeläggning (fig. 116—119), bronsring (fig. 120), 7 lösa massiva bronsknoppar, lika dem å beslagen, 5 massiva bronsknoppar (fig. 121), halfklotformig bronsknopp fäst på en jernten (fig. 122), bronsknopp på vinkelböjdt skaft (fig. 123), remändbeslag af brons (fig. 124), sluten bronsring med knoppar (fig. 125), stycke af ett bronsbetsel (fig. 126), stycke af andra betthalfvan samt en half

ring, 4 stycken af en trind bronsten, smälta bronsstycken, stycke af ett mindre, eneggadt jernsvärd (fig. 127), stycke af en jernring. — »Fyndet anträffades vid röjning af en gammal åker. Bronskärlet stod i jordbrynet med inneliggande brons-

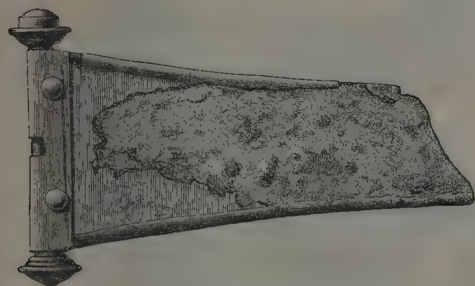

116. 1/2.

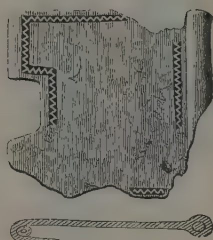

117. 1/2.

118. 1/2.

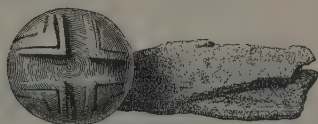

119. 1/2.

120. 2/3.

121. 1/1.

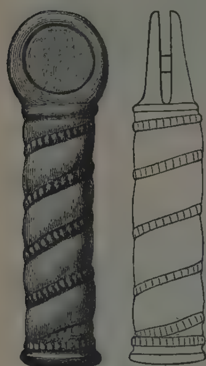
122. 1/1.

rester, öfvertäckt af huller om buller kastade större och mindre stenar, företrädesvis af granit, blandade med grus och svartaktig jord. Intet antydde nu några afsigtligt ordnade stensättningar.»

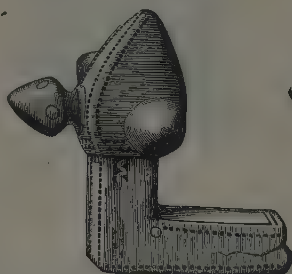
10,930. 55 svenska mynt från Gustaf I, Erik XIV, Johan III, Karl IX, Gustaf II Adolf, Karl X Gustaf, Karl XI.

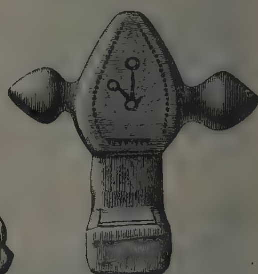
10,931. Silfvermedalj, präglad för Skånska Fältridtklubben. — *Gåfva af densamma.*

10,932. *Stockholm.* Kakel och lerkärlsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

124. 1/1.

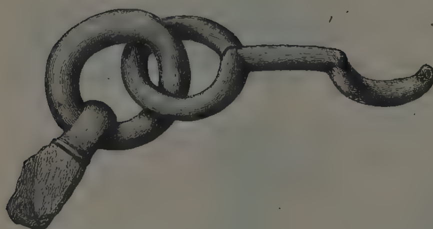

123. 1/1.

125. 1/1.

126. 1/2.

127. 2/3.

10,933. *Stockholm.* Kakelform, kakel- och porslinsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,934. *Stockholm.* Sländtrissa, kakelbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,935. *Stockholm.* Kakel- och lerkärlsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,936. *Stockholm.* Kakel- och lerkärlsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

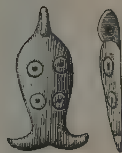
10,937. *Stockholm.* Kakel- och lerkärlsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,938. *Gotland, Burs sn, Amunde.* Eggdelen af en skafthålsyxa af grönsten, rund spännbuckla af brons. — *Öja sn, Unghanse.* Öppen massiv bronsarmring (jfr Aspelin 2171).

10,939. *Gotland, Burs sn, Heffride.* 2 bronsbeslag, knif och grof spik af jern, funna med obrända ben i hällkista. — *Amunde.* 2 fingerringar af sammanböjd guldten, 2 fibulor, variantformer af M. 328—330, 1 sölja, 1 fingerring, 1 nyckel,

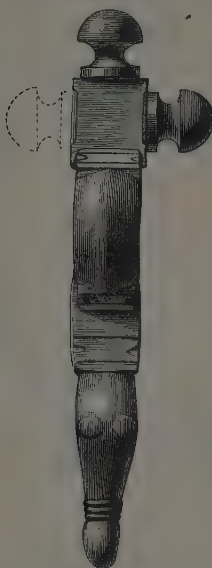
128. 1/2.

129. 1/1.

bitar af låsbeslag till skrin, bitar af kittel samt några fragment, allt af brons; 1 sölja, 1 knif samt några fragment af jern; bitar af 6 lerkärl som M. 391, ett orneradt lerkärl utan öra (fig. 128), ett oorneradt lerkärl samt bitar af ett dylikt, smälta bitar af ett glaskärl, 2 glasperlor, 1 hel och bitar af flera låga spelbrickor af ben, bitar af två benkammar, ett obrändt hundskelett; allt från Montelius' period V och funnet jemte brända menniskoben i 12 grafvar. — *Grötlingbo sn, Barshaldersbacke.* 2 bågspännen som M. 445, ehuru mindre, samt toppskifvan till ett dylikt, 5 bågspännen som M. 438 och 1 som M. 439, 2 runda spännen af ovanligare typ, men skadade, 1 hög sölja, 5 nålar, fragment af 3 brakteater, 14 små »fisk-

hufvudformade» hängprydnader, 2 hängprydnader som fig. 129, 2 andra hängprydnader, 1 spiralvriden armring, fragment af 2 nycklar som M. 498, bitar af en kittel (möjl. af två) samt diverse fragment, allt af brons; 2 tveeggade och 3 eneggade svärd samt fragment af ett dylikt, 2 spjutspetsar, 2 pilspetsar med hålk, 3 sköldbucklor och 2 sköldhandtag, 16 knifvar samt bitar af 3 dylika, 3 söljor, 1 betsel, 1 kärlhank,

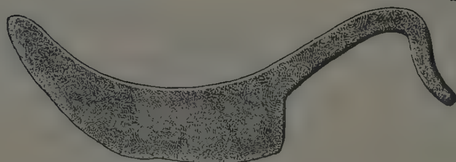

130. 1/1.

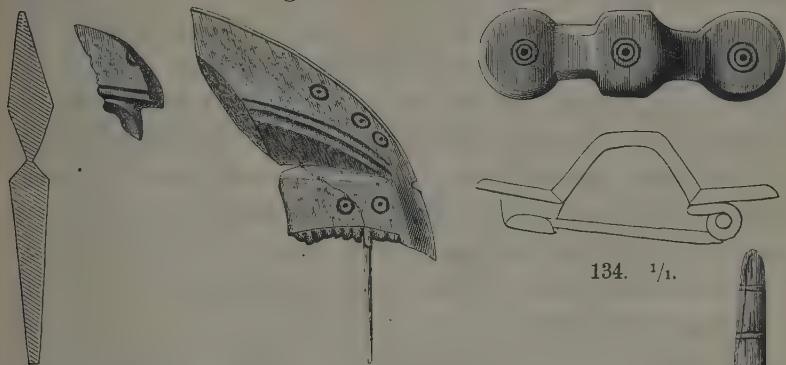
131. 1/1.

132. 1/1.

bitar af 2 nycklar som M. 498 samt möjligen 2 skaft till dylika, diverse nitar, de flesta troligen till sköldar, 1 liten spik m. m. af jern; 11 cylindriska och 6 klotrunda perlor af kalksten, 11 aflånga och 119 någorlunda hela runda perlor af glasfluss samt en stor mängd smältklumpar af dylika; några smälta bitar troligen af ett glaskärl; bitar af 5 lerkärl; delar af svärdfäste, 12 hela och bitar af flere låga spelbrickor, bitar af 13 kammar

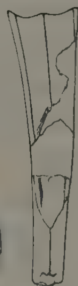
samt en half sländtrissa, allt af ben; bitar af ett bryne, ett petrifikat samt åtskilliga brända klor (af björn?); allt från Montelius' period VII och funnet jemte brända ben vid undersökning af 49 små grafhögar. — 1 pilspets som M. 501 och en fyrkantig dylik, båda af jern, funna löst i åkern vid samma ställe. — Undersökningarna utförda af fil. kand. Harald Laurin.

134. 1/1.

133. 1/1.

136. 1/1.

135. 1/1.

10,940. *Medelpad.* Lektor G. Adlerz' gräfningar. Offentliggjorda i *Månadsbladet* 1900. Här afbildas bronsspänne (fig. 130) från *Rude* nr 1, benpil (fig. 131) från *Rude* nr 2, jernknif (fig. 132) och fragment af benkam (fig. 133) från *Vattjom*

nr 6 (det i denna graf funna bronsspännet är af typ som Almgren, *Nordeuropäische Fibelformen* fig. 49, 50), likarmadt bronsspänne (fig. 134) och bennål (fig. 135) från *Vattjom* nr 16 samt benkam (fig. 136) från *Vattjom* nr 21.

10.941. *Stockholm.* Kakel- och lerkärlsbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,942. *Gotland, Hörsne sn, Bunna.* Bronsbuckla med ögla och smal kant (liknar närmast fig. 66). — *Atlingbo sn, Kallarfve.* Ringspänne af brons med facetterade ändknoppar (jfr Aspelin 1,579). — *Viklau sn, Vikarfve.* Bottnen till djurhufvudformad spännbuckla. — *Norrlanda sn, Bringes.* Stycke af ett litet bronskärl. — *Norrlanda sn, Hammars.* Stycke af en trefotad ställning af brons.

10,943. *Stockholm.* Kakel- och lerkärlsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,944. *Gotland, Fardhems sn, Gardarfve.* Bitar af lerkärl (jfr M. 395).

10,945. *Stockholm.* Bit af kakel samt diverse fragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,946. *Stockholm.* Kakelfragment m. m. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,947. *Nerike, Hardemo hd och sn, Äspsäter.* Trindyxa af sten. — *Grimstens hd, Viby sn, Sörby.* Öfre delen af en skafthålsyxa af sten. — *Sköllersta hd, Ekeby sn, Näfvesta.* Skafthålsyxa af sten. — *Sköllersta sn.* Trindyxa af sten. — *Kumla hd och sn, Via.* Liten rätmejsel af flinta. — *Södermanland, Oppunda hd, Floda sn, Bie.* Rätmejsel af dioritporfyr. — *Torsebo.* Stenyxa utan skafthål. — *Släterhult(?)* Stenyxa utan skafthål. — *Västra Vingåkers sn, Läppe.* Liten skafthålsyxa af sten. — *Villåttinge hd, Lilla Mellösa sn, Vik.* Skafthålsyxa af sten.

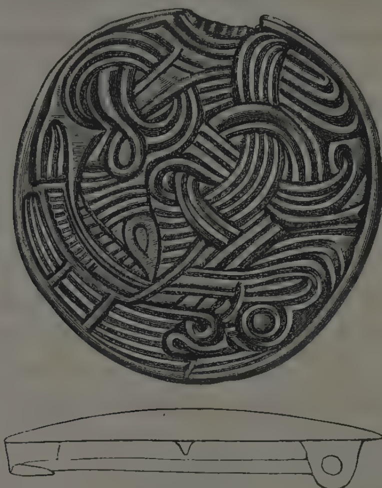
10,948. *Stockholm.* Ett drottning Kristinas 1-öre i koppar af år 1646. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,949. *Halland, Höks hd, Tjerby sn.* Bred rätmejsel af flinta (jfr M. 25), flintyxa (jfr M. 20). — *Skummeslöfs sn,*

Gamla Skottorp. Flintyxa med plana smalsidor, oslipad. — — *Tjerby sn, Genevads station.* Spjutspets af flinta. — *Veinge sn, Mörkhult.* Spjutspets af flinta. — *Renneslöfs sn.* Två pilspetsar af flinta. — *Laholms slott.* Stenyxa med påbörjadt skafthål. — *I Lagan.* Plankonvex skafthålsyxa af sten. — *Skåne, Bjäre hd, Grefvie sn.* Rätmejsel, pilspets, spjutspets, samtliga af flinta.

10,950. *Gotland, Gustafsvik 1/4 mil norr om Visby.* Fynd från 33 skelettgrafvar från vikingatiden, ej eller föga synliga ofvan jord; skelettens öfversta delar träffades i de flesta grafvarna vid 30—50 cm:s djup, i fyra högre upp (intill 18 cm.), i tio djupare (intill 68 cm.). Orienteringen mycket skiftande; det härnedan för hvarje graf angifna väderstrecket anger hufvudändans riktning. Läget på rygg, där ej annorlunda angifves. De nedan uppräknade fornsakerna äro af brons, när ej annat nämnes. Knifvarna dock naturligtvis af jern, ofta med träspår på tången. *Graf 1* (SSV): ringspänne med platta rombiska knoppar (vid högra låret), dylikt med upprullade ändar (vid högra axeln), remsölja med rembeslag (under h. öfverarmen), knif (vid h. höften), jernmärla, troligen till knifskaftet. *Graf 2* (SV, på venstra sidan): ringspänne med upprullade ändar (vid h. höften). *Graf 3* (SO): knif (under bäckenet). *Graf 4* (Ö, storvuxen individ): stort ringspänne med facetterade ändknoppar utan hals (vid h. låret), mindre dylikt med upprullade ändar (vid h. axeln), knif (under bäckenet). *Graf 5* (SSV, finbyggd individ, på högra sidan): nål lik M. 546 (vid h. axeln), jernnål med bronshufvud likt föregåendes (vid v. axeln), rektangulärt jernbeslag (vid midjan). *Graf 6* (NO): knif. *Graf 7* (V): ringspänne med upprullade ändar och med rester af jerntorn (på h. axeln), dylikt ringspänne af *jern* (vid h. höften), knif (under bäckenet), lösa trärester (af knifskaftet?). *Graf 8* (NV): inga fornsaker. *Graf 9* (SV): ringspänne likt det större i graf 4 (vid h. axeln), remsölja med långt rembeslag (under v. låret), ring med två vidhängande rembeslag, ornerade liksom föregående med rader af små enpunkterade

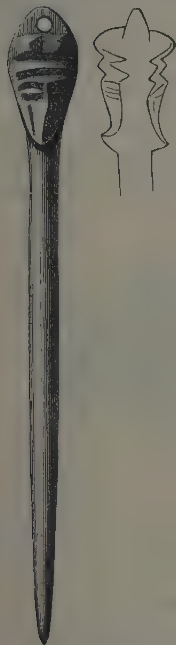
trianglar (vid v. höften), pincettliknande rembeslag (vid h. höften), trärester (af kista ?, längs h. sidan). *Graf 10* (S): knif. *Graf 11* (V): inga fornsaker. *Graf 12* (S, på v. sidan): nål snarlik M. 546 (vid halsen), 13 perlor af glas och glasfluss, 1 af bernsten, 1 af kalksten (vid bröstet). *Graf 13* (V): stort ringspänne med fyrsidiga, upptill platta knoppar samt orneradt med flätmönster, tornen af jern (vid h. höften), ringspänne med facetterade knoppar utan hals (på v. axeln), kort jernspik med stort hufvud (nedanför fötterna). *Graf 14* (S): rundt platt förgyldt bronsspänne af fastlandstyp (fig. 137), nål

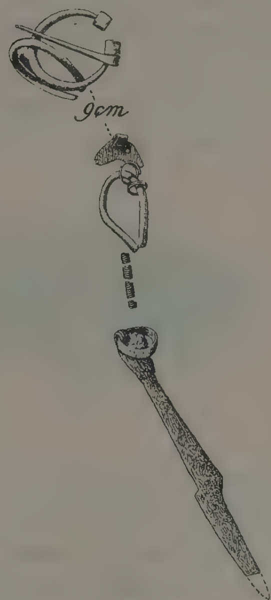
137. 1/1.

snarlik M. 546, 16 perlor, näml. en blåglaserad, snedt kannelerad, tre af glasmosaik, åtta af enfärgadt glas eller glasfluss, en af bernsten och tre af kritartadt ämne (alla dessa föremål vid halsen), 2 djurhufvudformade spännbucklor närmast af typen *AT* IV, fig. 178 (på hvar sin sida af bröstet), bitar af en långsträckt benkam (intill högra spännbucklan), rester af en knif med träskaft och af bronsbeslag och doppsko till dess slida (vid h. sidan), en långsträckt, kantig karneolperla (vid h. handleden), åtskilliga trärester omkring skelettet (kistsidor?). *Graf 15* (VSV): ringspänne med upprullade ändar, bronssölja

med jerntorn, knif med rester af benskaft och i dess ända en jernlänk, en 3,2 cm. lång bronsten (alla föremålen i närheten af h. höften, bronstenen intill knifskaftet). *Graf 16* (V, på h. sidan): två nålar snarlika M. 546 (vid halsen och v. axeln). *Graf 17* (ONO, på högra sidan): knif (vid v. axeln). *Graf 18* (VSV): liten kolsmula. *Graf 19* (Ö): inga fornsaker. *Graf 20* (V): inga fornsaker. *Graf 21* (SSV, på v. sidan): djurhufvudformad spännbuckla, lik dem i graf 14 (vid halsen). *Graf 22*

138. 1/1.

139. 1/3.

(ONO): rund spännbuckla lik M. 538, men än mer degenererad (midt på bröstet), två djurhufvudformade spännbucklor, af samma hufvudtyp som de i graf 14 (en på hvardera sidan af bröstet), nål som M. 546, nål med tämligen stort kubiskt hufvud, hvars hörn äro affasade (båda nålarna vid halsen); hög ringsölja med platta till kedjefäste, prydd med degenererad djurornamentik, tornen af jern; stycken af bronskedjor, trekantiga, bildade af S-formiga länkar, det största stycket lindadt kring en ytterst

förrostad jernnyckel; knif med rester af träskaft samt af doppsko och andra bronsbeslag till slida; delar af en långsträckt benkam (söljan låg invid den venstra djurhufvudformade bucklan och de öfriga sakerna i en klunga mellan denna och ryggraden nedåt midjan); en del trärester; liten tvåskäftad tygbit på ett roststycke, tre- eller fyrskäftad tygbit, genomträngd af rötter. *Graf 23* (VNV): pincettformigt rembeslag af brons (vid h. sidan), knif (öfver midjan), liten jernmärla till knifskaftet. *Graf 24* (SO): inga fornsaker. *Graf 25* (SV): rund spännbuckla som M. 538, med lagadt nålfäste (vid h. höften!), bronsnål med hufvud (fig. 138) (vid halsen), knif (vid h. höften). *Graf 26:* två skelett, det ena på det andra, båda med hufvudena åt S., det undre delvis rubbadt; till det öfre skelettet ha säkerligen hört följande föremål, som lågo

140. 1/1.

längs dess venstra arm: 3 smärre ringspännen, det nedersta (vid handleden) med trinda, upptill urgröpta knoppar, det dernäst följande med upprullade ändar, det tredje (vid armbågen) med flata, fyrsidiga knoppar, samt med en påfäst oval bronsögla, dernäst följde (se fig. 139) åtskilliga små bronsföremål, en liten hake, en annan ögla, 4 små spiraler och ett par ringar, hvilka tydligen tillhört ett slags kedja eller gehäng, hvari den dernäst (uppåt axeln) liggande jernknifven hängt; — till det undre skelettet hafva deremot troligen hört: ett större ringspänne med upprullade ändar, som nu låg bland undanskjutna ben vid grafvens fotända, en armbygel af jern (vid armben) samt en knif (vid hufvudena). Dessutom funnos några djurben. *Graf 27* (NO): likarmadt bågspänne, förgyldt (fig. 140),

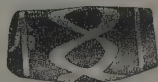
(vid v. axeln), perla af glasmosaik (vid spännet), bernstensperla (på bröstet). I sanden ofvan skelettet fanns något kol. *Graf 28* (V, på h. sidan): knif vid fötterna. *Graf 29* (VSV): ringspänne med höga, fyrsidiga, upptill platta knoppar (vid h. axeln), knif (vid h. sidan). *Graf 30* (SO): inga fornsaker. *Graf 31* (VNV): ringspänne med upprullade ändar (vid h. axeln), knif (på midjan). *Graf 32* (SSV): armring af trind bronsten, ändarne lindade om hvarandra (kring h. handleden), spiralarmring af jern (kring v. handleden), två nålar som M. 546 (på bröstet), tre glasperlor (under hufvudet), knif (under bäckenet t. v.). *Graf 33* (Ö, på h. sidan): ringspänne med

141. 1/1.

142. 1/1.

143. 1/1.

runda, upptill urgröpta knoppar (nedanför fötterna), mindre bronsring, sluten (midt under bäckenet), knif (vid h. sidan). — *Follingbo sn, Norrbys.* Obrända menniskoben och ett par obetydliga lerkärlsbitar från en hällkista i hög; delar af ett obrändt barnskelett, två enkla bronsnålar (fig. 141), en liten bronsring, som satt kring ett fingerben, två mosaikperlor (fig. 142 och 143) och ett orneradt lerkärl, allt detta funnet i en liten hällkista i en åker; obrända menniskoben, öfver 100 halfperlor af brons som M. 362 samt en gul och tre blåa glasperlor, funna under en kalkhäll. — *Visby landsförsamling, f. d. Svensonska hagen.* Jord- och kolprof från en större båtformig

hällkista i hög; se särskild uppsats nedan. — *Alskogs sn, graffältet å Gålrum.* Diverse ben från en rund stensättning. *Sjonhems sn, Sojvide.* Ett helt litet lerkärl. — *Lokrume sn, Haltarfve.* En perla af bernsten och tre af glasfluss, hvaraf två med mosaikinläggningar. — *Björke kyrka.* Fragment af medeltida fönsterglasmålningar, 95 + 9 silfver- och kopparmynt (de flesta visbybrakteater), myntliknande silfverskålla fastsittande vid tyg, fragmentariskt, tunnt beslag, 3:ne små knäppen till psalmböcker m. m. — Allt funnet vid undersökningar af kand. O. V. Wennersten eller förvärfvadt genom honom.

10,951. *Stockholm.* Stilettklinga, kakel- och lerkärlsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,952. *Stockholm.* Kakelbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,953. *Stockholm.* Kakelbitar. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,954. *Stockholm.* Mindre kakel- och lerkärlsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,955. *Gotland, Follingbo sn, Skrubbstomt.* En Henrik II:s sterling.

10,956. *Uppland, Seminghundra hd, Markims sn, Vifvelsta.* 5 större och 3 mindre lerkärlsbitar, en med aftryck af ett hvetekorn, 7 gråstensstycken, 3 grenbitar med snittytor efter yxhugg. — Funnet vid gräfning, företagen af docenten R. Sernander. Jfr dennes uppsats i *Månadsbladet* 1900.

10,957. *Öland, Åkersbo hd, Föra sn och by.* Plankonvex skafthålsyxa af sten, tyskt silfvermynt.

10,958. *Vestergötland, Vadsbo hd, Fägre sn, Tellåsen.* En yxa och en hålmejsel af flinta, en stenyxa utan skafthål. — *Bussahagen.* 7 trindyxor, 5 grönstensyxor utan skafthål, en stenyxa. — *Harstensmossen.* 4 hela eller fragmentariska trindyxor, 2 skafthålsyxor. — *Riddarhagen.* En trindyxa, en skafthålsyxa af sten. — *Remmestorp.* Skafthålsyxa af sten, del af en båtformig skafthålsyxa. — *Fredsbergs sn, Sandbäcken.* 3

stenyxor utan skafthål, en med skafthål. — *Hyltan.* Skafthålsyxa af sten. — *Fria.* En stenyxa, eggdelarna af 3 stenyxor utan skafthål, en hålmejsel af sten, en liten skafthålsyxa. — *Halna sn, Engafallet.* 4 hela och 2 fragmentariska trindyxor, öfre delen af en stenyxa. — *Ransberg sn.* Två trindyxor. — *Undenäs sn(?)* Två trindyxor och två fragmentariska skafthålsyxor.

10,959. *Skåne, V. Göinge hd, Vittsjö sn, Mörkhult.* 11 yxor af grå flinta med tjock bane, fyrsidiga samt slipade, 6 flintspån. — Funnet i en mycket stenig grusbacke. Sakerna

144. ²/₃.

lågo på ungefär ¹/₂ alns djup i jorden, alla i en hög, men ej i någon viss ordning, utom den största yxan, som låg något ifrån de andra».

10,960. *Stockholm.* Piphufvud af grå lera med svenska riksvapnet. — Från tomten 20 Skeppsbron.

10,961. *Stockholm.* Eneggad bordsknif af jern, en Fredrik I:s endalersplåt af 1739. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,962. *Stockholm.* Kakel- och lerkärlsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,963. *Gotland, Träkumla sn, Tjengdarfve.* Djurhufvudformad spännbuckla af brons.

10,964. *Gotland, Visby.* En Kristian III:s skilling af år 1536. Funnen vid kloaknedläggning å Strandgatan.

10,965. *Gotland, Visby.* Hängsmycke i korsform af blekt guld. Funnet vid gräfning för kloakledning i Lübska gränden.

10,966. *Gotland, Stenkumla sn, Gannarfve.* Spjutspets af jern med rund hålk.

10,967. *Gotland, Visby.* Djurhufvudformad spännbuckla af brons (jfr M. 533 och 534). Funnen å Donnersplats.

145. 2/3.

10,968. *Stockholm.* En messingssked, kakel- och lerkärlsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,969. *Stockholm.* Hänglås. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,970. *Gotland, Grötlingbo sn, Roes.* Sandstensplatta med häst- och menniskofigur samt runinskrift (fig. 144). Se L. Fr. Läffler: *Runinskriften på den gotländska Roesstenen* i *Svenska Fornminnesföreningens Tidskrift* bd 11.

10,971. *Öland, Löts sn.* Stort tunnt bronskärl med jerngrepe. — Funnet vid väganläggning i närheten af *Arbelunda.*

10,972. *Halland, Faurås hd, Ljungby sn, Glasbacka.* Hålkformigt bronsföremål med menniskoansikte (fig. 145).

10,973. *Stockholm.* Kakel- och fajansfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,974. *Vestmanland, Siende hd, Hubbo sn, Gryta.* Stenyxa utan skafthål, sönderslagen skafthålsyxa, stort stenbryne, 3 spjutspetsar af jern, halfklotformig sköldbuckla af jern, lång jernknif, jernyxa, jernhandtag, 6 jernbleck, 3 jerntenar, 15 ringar och beslag, alla troligen delar af betsel, 5 jernfragment; en yxa, två spjutspetsar, en lång knif, munbett till betsel, 2 ringar med beslag till betsel, bitar af en sköldbuckla, allt af jern; möjligen funna tillsammans. — 4 knifvar, 14 pilspetsar, en ten, en hålk, ett hänge, 3 broddar, ett beslag, 15 fragment, en spik, ett bleck, två vikter, allt af jern, 5 bitar af brynen, bronshandtag med jernplatta, två brakteater och en bjellra af brons, 55 perlor af glas och karneol, 2 bryneliknande stenhängen, ett dussin bitar af lerkärl.

10,975. *Skåne, Falsterbo.* Stycke af en golfplatta. Funnen i flygsanden.

10,976. *Södermanland, Taxinge sn, Näsby.* 382 st. Karl XI:s och Karl XII:s 1-ören.

19,977. *Vestergötland, Elfsborgs län, Hellestad kyrka.* Lemningar af en stafkyrka. Anträffade af dr Emil Ekhoff.

10,978. *Skåne, Simrishamn.* Metallgryta. Funnen vid gräfning för kloakledning.

10,979. *Stockholm.* Kakelfragment m. m. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,980. *Stockholm.* Ett Gustaf II Adolfs kopparöre från år 1630. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,981. *Södra Kaukasus, Kedabek.* Bronssvärd (jfr *Aarb. f. nord. Oldk.* 1882, s. 349, fig. 40). — *Gåfva af dr Torbern Fegræus i Baku.*

10,982. *Stockholm.* Messingssked, kakel- och lerkärlsfragment. — Från Bondeska palatsets tomt.

10,983. *Öland, Runstens hd, Egby sn, Egby.* Stenyxa utan skafthål.

10,984. *Blekinge, Bräkne hd, Hellaryds sn, Matvik.* 84 st. Karl XI:s 4-ören. Funna under en mindre sten jemte en del andra dylika mynt, enl. uppgift inalles 126 st.

10,984 A. *Öland, Persnäs sn, Hallnäs.* Jetton af messing.

Från Akademiens och Förvaltningsutskottets sammanträden år 1899.

Akademiens sammanträde den 10 januari 1899.[1]

Akademiska ärenden. Till hedersledamot valdes universitetskansleren, förutvarande statsrådet *G. F. Gilljam.*

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. På grund af k. remisser beslöt Akademien angående:

Vinslöfs kyrka, Lunds stift, att tillstyrka bifall till föreslagen restaurering af kyrkmålningarna,[2]

Hellestads kyrka, Skara stift, att anmäla det Akademien ej har något att erinra mot att kyrkan rifves,[2]

Vesterås domkyrka, att då domkyrkokommissionen i Vesterås anhållit, att Kongl. Maj:t, som genom nådigt bref af den 30 september 1898 på Akademiens hemställan lemnat nådig föreskrift, att de trenne stenskilderier, hvilka voro ämnade att insättas i yttermuren omkring södra portalen, ej finge i muren anbringas, enär de der genom väder och vind löpte fara att förstöras, utan skulle i kyrkan bevaras, dock täcktes på af kommissionen anförda skäl medgifva att skilderierna finge kring portalen anbringas, vidhålla sitt den 6 september 1898 fattade beslut.[3]

Bladåkra kyrka, erkestiftet, att instämma i k. Öfverintendentsembetets yttrande angående kyrkans restaurering.[2]

---

[1] Förvaltningsutskottet sammanträdde den 7 januari.

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 23 januari 1899.

[3] Kongl. Maj:t har den 23 januari 1899 medgifvit, att stenskilderierna, hvilka blifvit kring portalen uppsatta, må tillsvidare vara på detta sätt anbragta.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 3 februari.

Statssamlingarna. Riksantiqvarien meddelade. att k. Myntkabinettet å Oldenburgska auktionen den 25 och 26 november 1898 inköpt mynt för tillsammans 513 kronor.

Fasta fornlemningar. Aktiebolaget Iris' i Trelleborg ansökan om tillstånd att efter verkstäld undersökning af en grafhög invid Trelleborg få fritt förfoga öfver högen bifölls.

Akademiens sammanträde den 7 februari.

Akademiska ärenden. Akademiens nyvalde hedersledamot herr Gilljam tog inträde med ett tal, hvilket besvarades af sekreteraren.

Akademiens fonder. Antiqvariska nämndens budgetförslag för år 1899 godkändes; se sid. 177.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. På grund af k. remisser beslöt Akademien angående:

Rätans kyrka, Hernösands stift, att anmäla det genom de föreslagna restaureringsåtgärderna intet arkeologiskt eller konsthistoriskt intresse trädes för nära,[1]

Söderala kyrka, erkestiftet, att anmäla det intet vore att erinra med afseende på den föreslagna restaureringen,[2]

Holms kyrka, Göteborgs stift, att anmäla att intet vore att erinra i afseende på förslaget till ny tornspira och vissa restaureringsåtgärder,[1]

Värings kyrka, Skara stift, att anmäla att intet vore att erinra med afseende på en del föreslagna förändringar i kyrkan,[1]

En anhållan från kyrkoherden i *Köpinge* församling, Lunds stift, att Akademien ville godkänna en insänd plan till restaurering af de nyfunna målningarne, bifölls.

Medaljer. Anmäldes, att följande af professor A. Lindberg inlemnade förslag till plakett, afsedd att präglas med anledning af hans dotters bröllop, blifvit genom cirkulation bland Akademiens ledamöter godkändt:

---

[1] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 17 februari 1899.
[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 24 februari 1899.

1. *Åts.* Brudens och brudgummens mot hvarandra vända bröstbilder, mellan dem en törnrosqvist, under dem symboler för huslighet och läkekonst. I fältet öfverst: D. 12 FEBR. 1899 samt ett monogram af AEO. Nederst på en list ANNA LINDBERG EDVARD ODÉN.

Fråns. Slät.

Akademiens sammanträde den 7 mars.[1]

Akademiska ärenden. Till utländsk ledamot af den historiska klassen invaldes professor *Ludovic Beauchet* i Nancy.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. På grund af k. remisser beslöt Akademien angående:

Husaby kyrka, Skara stift, att tillstyrka bifall till en af församlingen gjord ansökan om proposition till riksdagen om ett statsbidrag af 25,000 kronor i och för Husaby kyrkas reparation,

Östra Fogelviks kyrka, Karlstads stift, att anmäla det Akademien ej hade något att erinra med afseende på de föreslagna restaureringsarbetena.[2]

Medaljer. Följande förslag godkändes:

2. *Åts.* PETTER HERNQVIST F 1726 D 1808 I fältet bröstbild.

Fråns. FÖR REDLIGT ARBETE I VETERINÄRVETENSKAPENS TJÄNST I fältet: en öppen lagerkrans med plats inuti för namn m. m.

Inskrifter. 1, 2. Godkändes nedanstående förslag till inskrifter, afsedda att anbringas å östra flyglarna af Stockholms slott:

KONUNG CARL XI

LÄT OMBYGGA SLOTTETS NORRA SIDA 1690—1697

ELDEN HÄRJADE SLOTTET 7 MAJ 1697

NYBYGGNADSARBETET FORTGICK TILL 1712, ÅTERUPPTOGS 1728

SLOTTET UPPLÄTS TILL KONUNGABONING 7 DECEMBER 1754

---

[1] Förvaltningsutskottet sammanträdde den 3 mars.

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 17 mars 1899.

KONUNG OSCAR II
LÄT MED UNDERSTÖD AF RIKSDAGEN
ÅTER ISTÅNDSÄTTA DENNA KONUNGABORG
NICODEMUS TESSINS STORVERK
UNDER ÅREN 1898—

Akademiens fonder. Den historiska nämndens förslag till budget för år 1899 antogs på sätt som synes å sid. 181.

Akademiens högtidssammanträde den 20 mars.

Närvarande:
Akademiens förste hedersledamot H. K. H. Hertigen af Vestergötland.
» » » H. K. H. Hertigen af Nerike
» preses herr Björnstjerna.
» sekreterare herr Hans Hildebrand.
» hedersledamöter herrar Wedberg, Snoilsky, Gilljam.
» arbetande ledamöter herrar Odhner, Montelius, Wieselgren.
» korrespondenter: häradshöfding A. F. Ekewall, civilingeniör A. Friberg, kammarherre M. Lagerberg, artisten O. Sörling, slottsarkitekten Fr. Lilljekvist.
» amanuenser doktorerna Stolpe, Ekhoff, Blomberg och Almgren,
samt inbjudne:
herr expeditionschefen G. F. Holmqvist.

Sekreteraren föredrog delar af årsberättelsen för år 1898 samt demonstrerade märkligare under året inkomna fynd och förvärf.

Akademiens extra sammanträde (efter högtidssammanträdet) den 20 mars.

Akademiska ärenden. Anmäldes, att Akademiens arbetande ledamot herr *O. S. Rydberg* aflidit.

Donation. Anmäldes, att en anonym person, som tecknat sig »Fornminnesvän», till Akademien öfverlemnat 12,000 kronor att användas enligt särskildt donationsbref (se sid. 182).

Akademien beslöt emottaga donationen.

Kyrkor. Anmäldes att, sedan Akademien på grund af k. remiss angående ifrågasatt rifning af *Simris* kyrka, Lunds stift, i afgifvet utlåtande af den 13 sistlidne december visserligen ansett sig ej böra göra någon erinran i strid emot det praktiska behofvets kraf, men dock anhållit om föreskrift, att arbetet med kyrkans rifning ej finge påbörjas, förr än Akademien fått tillfälle att låta afbilda densamma, nämnda åtgärd och därmed i samband stående uppmätning och undersökning blifvit verkställd samt att deraf framgått, att de fördelar, som församlingen afser att erhålla genom byggandet af ny kyrka, torde, på sätt som af en af dr Ekhoff inlemnad promemoria framgår, kunna vinnas äfven med bibehållande af den gamla kyrkan, samt att skäl förelåge för antagandet, att församlingen vore hågad ingå på de i promemorian angifna förslagen.

Med anledning häraf beslöt Akademien hos Kongl. Maj:t hemställa det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga de åtgärder, som kunde finnas lämpliga för att från nedbrytning rädda Simris nuvarande märkliga kyrka samt för framtiden bevara den samma.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 7 april.

Fasta fornlemningar. *Falsterbo.* Enär styrelsen för Malmö—Trelleborgs jernväg anmält, att jernvägen vid Falsterbo kommer att gå öfver områden, som sannolikt innehålla fornlemningar, samt anhållit att få å ett fridlyst strandområde anlägga villor, beslöt Akademien dels anmoda styrelsen att insända vid jernvägsarbetet anträffade fynd samt anmäla i dagen komna fasta fornlemningar, dels bifalla den gjorda anhållan med vilkor att före bebyggandet området på bolagets bekostnad intill 5,000 kronor systematiskt undersöktes af sakkunnig person utsedd af Riksantiqvarien, samt att de fasta fornlemningarne inom området, Falsterbohus, de två kyrkruinerna och andra bygg-

nadsdelar, som under undersökningens gång kunna anträffas, hållas omsorgsfullt skyddade.

Akademiens sammanträde den 11 april.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. På grund af k. remisser rörande restaureringar beslöt Akademien angående:

Dalhems kyrka, Visby stift, att rörande den ifrågasatta restaureringen ej göra annan erinran än att någon uthuggning af baser och kapitäl å kyrkans pelare icke måtte medgifvas,[1]

Ramsjö kyrka, erkestiftet, att ej göra någon erinran,[1]

Vallentuna kyrka, erkestiftet, att instämma i k. Öfverintendentsembetets utlåtande,[2]

Levide kyrka, Visby stift, att instämma med k. Öfverintendentsembetets utlåtande,[1]

Husby-Oppunda kyrka, Strengnäs stift, att endast erinra om nödvändigheten af vissa försigtighetsmått i afseende på grafvar vid inläggande af det nya golfvet, samt om att väggarne före rengöringen undersökas i afseende på målningar och att, om sådana skulle finnas, detta ofördröjligen meddelas Riksantiqvarien.[1]

Anslag. Akademien anslog 450 kronor såsom bidrag till restaureringen af *Våmbs* kyrka, Skara stift, dock under vilkor att till den behöfliga betäckningen af vissa delar af taket användes huggen — ej sågad — spån.

Medaljer. Följande förslag godkändes:

3. *Åts.* HÅ SKYTTEGILLE I fältet: tvenne korslagda gevär öfver en fyrsidig, ringad skottafla.

Fråns. I fältet: en med ett band omvirad eklöfsqvist samt på två rader inskriften: FÖR HEM OCH HÄRD

4. *Åts.* = 1898 nr 11.

Fråns. ✠ BELÖNING VID LANDTBRUKS- OCH INDUSTRIMÖTET I JÖNKÖPING 1899 I fältet: en krans bildad af eklöf och sädesax.

5. *Åts.* CARSTEN F. JACOBSEN I fältet porträttbild.

[1] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 28 april 1899.

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 21 april 1899.

Fråns. Öfre partiet af en tall, bakom hvilken synes en del af solskifvan med derifrån utgående strålar samt på två rader inskriften: TUNADALS IDROTTSFÖRBUND

6. *Åts.* OSCAR · II · SVERIGES · NORGES · GÖTH · OCH · VEND · KONUNG I fältet konungens bild.

Fråns. · MINNE · AF · HUNDRAÅRIGT · ARBETE · 1800 · NORDISKA CIRKELN · 1900 I fältet: Nordiska cirkelns krönta vapen omgifvet af lager och frimuraremblem.

7. *Åts.* = 1888 d. 17 april, § 123.

Fråns. BELÖNING VID LANDTBRUKSMÖTET I ÖREBRO 1899 I fältet: en eklöfskrans.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 28 april.

Fasta fornlemningar. En från Göteborgs och Bohusläns Fornminnesförening inkommen anhållan att genom kamrer Wilhelm Berg på föreningens bekostnad undersöka lemningarne af *Karlsborgs fäste* i Bohuslän bifölls.

Akademiens sammanträde den 2 maj.

Akademiska ärenden. Till arbetande ledamot valdes fil. dr *Hjalmar Stolpe.*

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. På grund af k. remisser beslöt Akademien angående:

Svenneby kyrka, Skara stift, att med afseende på de föreslagna restaureringarna och förändringarna ej göra någon erinran.[1]

Hjälstad kyrka, Skara stift, att ej göra någon erinran rörande föreslagen restaurering.[1]

Norra Ljunga kyrka, Vexiö stift, likaledes att ej göra någon erinran i afseende på föreslagna restaureringsarbeten, men att framhålla önskvärdheten af att kyrkans gamla, prydliga klockstapel måtte bibehållas.[2]

Medaljer. Följande medaljförslag godkändes:

8. *Åts.* IDROTTSFÖRENINGEN KRONAN I fältet: en krona.

Fråns. I fältet: en eklöfsqvist.

---

[1] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 19 maj 1899.

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 21 juli 1899.

Anslag. Akademien beslöt tilldela:
lektor F. J. Bæhrendtz för undersökningar på Öland . . 300 kr.
lektor G. Adlerz för undersökningar i Medelpad . . . 200 »
folkhögskoleföreståndaren H. Hansson för undersökningar på Gotland . . . . 200 »

Akademiens sammanträde den 6 juni.[1]

Akademiska ärenden. Anmäldes att Akademiens arbetande ledamot herr *C. G. U. Silfverstolpe* samt Akademiens äldste utländske korrespondent, belgiske generalarkivarien *Ch. Piot* aflidit. Till korrespondent kallades herr domkapitular *A. Schnütgen*, Köln.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. Anmäldes att med anledning af k. remiss hade Akademien genom cirkulation beslutit att hemställa om bifall till en af *Bjurums* församling, Skara stift, gjord anhållan om vissa förändringar i de fastställda restaureringsåtgärderna rörande församlingens kyrka.[2] Akademien beslöt likaledes på grund af k. remiss rörande *Aneboda kyrka*, Vexiö stift, att, då kyrkan är en flere gånger tillbyggd knuttimrad kyrka från 1600-talet utan konsthistoriskt eller arkeologiskt intresse, ej göra någon erinran med afseende på församlingens anhållan att få rifva kyrkan.[3]

En till Akademien remitterad anhållan från *Arboga stadsförsamling* att till Arboga lägre allmänna läroverk få skänka några församlingens kyrka tillhörande äldre mynt beslöt Akademien tillstyrka.

Medaljer. Följande medaljförslag godkändes:

9. *Åts.* ERNST WESTERLUND I fältet: doktor E. Westerlunds bröstbild.

Fråns. I fältet på sju rader: ÅT LÄKAREN MÄNNISKOVÄNNEN MEDBORGAREN AF STADEN ENKÖPING DEN 22 OKT. 1899 Vid sidan en æsculapiistaf sammanbunden med en lagerqvist och en ekqvist.

---

[1] Förvaltningsutskottet sammanträdde den 2 juni.
[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 19 maj 1899.
[3] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 22 juni 1899.

10. *Åts.* AXEL ROS I fältet: disponenten A. Ros' bröstbild.

Fråns. I fältet: en arbetare, klädd endast i förskinn, sitter vid foten af ett träd med armarne stödda på en slägga; i bakgrunden Lesjöfors bruksbyggnader. Upptill i fältet på åtta rader: ERKÄNSLA FÖR 40-ÅRIG GAGNANDE VERKSAMHET 1858—1898 AF INTRESSENTER I LESJÖFORS AKTIEBOLAG

11. *Åts.* K. ANDRA GÖTA ART. REG^TES OFFICERSKÅRS IDROTTSFÖRENING I fältet: regementets vapen.

Fråns. I fältet: en lagerkrans.

Anslag. Akademien beslöt, dels att godkänna Riksantiqvariens åtgärd att utanordna åt:

Erik Ihrfors för undersökning af kyrkor i Vestmanland 300 kr.
folkhögskoleföreståndaren S. Welin för undersökning af kyrkor i Vestergötland . . . . 300 »
samt dels att till nedanskrifne personer utdela följande anslag:
fil. kand. O. V. Wennersten för undersökningar på Gotland . . . . 200 kr.
fil. kand. Harald Laurin för samma ändamål . . . . . 200 »
kartografen C. E. Dahlman för att kartlägga förhistoriska hägnadsmurar och grafvar på allvaret på Öland . . . . 200 »
e. o. amanuensen F. R. Martin för att besöka den arkeologiska kongressen i Kiew samt för att undersöka och fotografera de s. k. Sigtunaportarne i Novgorod 300 »
Sv. Aug. Anderson, Hulu, Jönköpings län, för att i sin hemtrakt uppsöka och beskrifva fasta fornlemningar 50 »

Förvaltningsutskottets sammanträde den 30 juni.

Belöning. Utskottet beslöt tilldela skogvaktaren John Svensson i Sveg Akademiens jetton i silfver som erkänsla för att Svensson till Statens Historiska Museum utan ersättning afstått en i Herjeådalen funnen stenyxa af särdeles egendomlig form.

Fasta fornlemningar. En från Rimbo—Sunds jernvägsaktiebolags styrelse gjord ansökan att få bortschakta en del af en med forntida grafvar betäckt ås, som låge inom området för *Edsbro station* i Edsbro socken, Uppland, bifölls under vissa vilkor.

Akademiens sammanträde den 4 juli.

Deposition. Akademien medgaf att ett gotländskt bågspänne — inv. nr 7571: 341 — skulle få deponeras i Lunds Universitets Historiska Museum.

Kongress. På grund af k. remiss beslöt Akademien angående en inbjudan från *La fédération archéologique et historique de Belgique*, att låta Sverige officielt representeras vid federationens årsmöte i Arlon, att tillstyrka det Riksantiqvarien erhölle ett sådant uppdrag.[1]

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. Likaledes på grund af k. remisser beslöt Akademien angående:

S:t Peters klosterkyrka i Lund, i hvilken församlingen önskade insätta ny orgelfasad m. m., att ej göra någon erinran.[2]

Asby kyrka, Linköpings stift, att med afseende på den önskade restaureringen instämma i k. Öfverintendentsembetets utlåtande.[2]

Suntaks kyrka, Skara stift, att, då kyrkan hörde till den äldsta stenarkitekturen i vårt land och då ny kyrka skulle uppbyggas på annan plats, afstyrka nådigt bifall till församlingens anhållan att få rifva kyrkan.[3]

Torslanda kyrka, Göteborgs stift, att rörande förslag till nytt altare och bänkinredning ej göra någon erinran.[2]

Öfver-Torneå kyrka, Hernösands stift, att rörande ifrågasatt restaurering af kyrkan instämma i k. Öfverintendentsembetets yttrande.[2]

---

[1] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 14 juli 1899. Kongl. Maj:t fann den gjorda framställningen ej föranleda någon åtgärd.

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 14 juli 1899.

[3] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 6 oktober 1899.

Länna kyrka, Strengnäs stift, att instämma i k. Öfverintendentsembetets yttrande rörande kyrkans restaurering.[1]

Anslag. Akademien beviljade doktor Hj. Stolpe ett anslag af 300 kronor för att under fyra veckors tid idka arkeologiska och etnografiska studier i Köpenhamn.

Medaljer. Följande medaljförslag godkändes:

12. *Åts.* VESTGÖTADALS SKYTTEFÖRBUND I fältet: Vestergötlands och Dals vapensköldar under gemensam hertiglig krona. Bakom sköldarna tvenne korslagda gevär.

Fråns. I fältet: upptill ENIGHET GER STYRKA nedtill tvenne korslagda lagerqvistar.

Inskrifter. 3, 4, 5. Godkändes nedanstående förslag till inskrifter å den under ombyggnad varande Lerums kyrka i Göteborgs stift: Öfver ingången mot vester (vapenhuset):

BYGGD 1681
OMBYGGD 1899
UNDER KONUNG OSCAR II:S
27 REGERINGSÅR

Öfver ingången mot norr:

KOMMEN TILL MIG
I ALLA SOM ARBETEN
OCH ÄREN BETUNGADE

Öfver ingången mot solsidan:

ÄRA VARE GUD I HÖJDEN
FRID PÅ JORDEN
MENNISKORNA EN GOD VILJE

Förvaltningsutskottets sammanträde den 28 juli.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. På grund af anmälan från kyrkoherde F. Styff i *Vidtsköfle*, att målningar anträffats i kyrkan beslöt Utskottet att, under förutsättning att målningarne i

[1] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 14 juli 1899.

tredje och fjerde hvalfven (från tornet räknadt) och å det norra kapellets såväl hvalf som väggar restaurerades, medgifva att öfriga vägg- och hvalfmålningar finge öfverkalkas.[1]

Akademiens sammanträde den 1 augusti.

Akademiska ärenden. Doktor Salin förordnades att upprätthålla förste amanuensens befattning från början af dennes tjensteresa intill dess doktor Stolpe återinträdt i tjenstgöring.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. På grund af k. remisser beslöt Akademien angående:

Grödinge kyrka, Strengnäs stift, att med afseende på föreslagen restaurering ej göra någon erinran.[2]

Norrtelge stads kyrka, att, med afseende på församlingens anhållan att få uppföra ny sakristia, ej göra någon erinran.

Klöfsjö kyrka, Hernösands stift, att med afseende på föreslagen restaurering ej göra någon erinran.[2]

Medaljer. Följande förslag godkändes:

13. *Åts.* STOCKHOLMS SKYTTEFÖRBUND I fältet: på ett par sammanbundna lagerqvistar tvenne sköldar, den högra innehållande Stockholms stads vapen, krönt med murkrona, den venstra innehållande Stockholms läns vapen, krönt med hertiglig krona.[3]

Fråns. I nedre delen af fältet på ett par hopbundna lagerqvistar tvenne korslagda gevär.

Anslag. Akademien tilldelade professor Montelius 300 kronor till en resa i vetenskapligt syfte bland annat för att i Lindau öfvervara en kongress af de tyska och österrikiska antropologiska sällskapen.

Akademiens extra sammanträde måndagen den 21 augusti.

Akademiska ärenden. Meddelades att Akademiens arbetande ledamot *Oluf Rygh* aflidit.

---

[1] Jfr sid. 171.

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 11 augusti 1899.

[3] Akad:s sekreterare H. Hildebrand var ej vid sammanträdet närvarande.

Donation. Anmälde t. f. sekreteraren, att grosshandlaren Edv. Cederlund till Akademien skänkt tolf tusen kronor för inköp af dyrbara historiska föremål, med vilkor att ur k. Myntkabinettets duplettförråd erhålla svenska mynt och medaljer till ett värde af 1,000 kronor. Akademien, som med tacksamhet mottog den frikostiga gåfvan på ofvannämnda vilkor, beslöt till gifvaren aflåta en tacksägelseskrifvelse. Skrifvelsen upplästes och godkändes.

Akademien beslöt att för 12,000 kronor af friherre A. E. Nordenskiöld inköpa 20 medaljer (18 i guld, 2 i förgyldt silfver), af hvilka de flesta präglats med anledning af Vegas färd kring Asien.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 2 september.

Fasta fornlemningar. Med anledning af en af egaren till *Torkö*, Blekinge, H. J. Nilsson gjord anhållan att få borttaga de klosterruiner, som äro belägna strax intill boningshusen å Torkö, beslöt Akademien, på grund af en af herr Montelius inlemnad promemoria, att medgifva, att ruinens väggar finge nedrifvas så långt, att murarne qvarstodo till manshöjd.

Med anledning af en af handlanden G. T. Hägg gjord anhållan att få borttaga ett graffält å det s. k. *Snäckgärdet* utanför Visby bemyndigade Förvaltningsutskottet Riksantiqvarien medgifva grafhögarnes borttagande, om den kommande undersökningen visade att det ej vore af vigt att bibehålla dem.

S:t Görans kyrkogård. Konungens Befallningshafvande i Gotlands län hade i skrifvelse af den 7 augusti meddelat Akademien, att en del af lägenheten nr 11 »S:t Görans kyrkogård» i Visby möjligen skulle till staden öfverlåtas, hvilket meddelande skett på det att Akademien skulle blifva i tillfälle att, innan öfverlemnandet till staden egde rum, inkomma med de anmärkningar, som ärendet kunde föranleda.

På grund häraf beslöt Förvaltningsutskottet meddela Konungens befallningshafvande, att Akademien för sin del ansåge nödvändigt att följande vilkor gjordes vid öfverlåtandet, nämligen:

att staden ej får öfverlåta tomten till enskild person,

att vid ett möjligt bebyggande af tomten hänsyn tages till att byggnaderna ej skymma ruinen från staden sedt, samt

att före bebyggandet Akademien sättes i tillfälle att på sin bekostnad låta undersöka platsen, hvadan Akademien i god tid måste underrättas, innan byggnadsarbetena begynna.

Vidtsköfle kyrka. Sedan förra sammankomsten hade prof. Montelius besökt Vidtsköfle kyrka och med anledning häraf hemställt, att Förvaltningsutskottets förra beslut skulle modifieras därhän, att målningarne å kapellets väggar skulle så vidt möjligt vore restaureras. Utskottet ändrade sitt förra beslut i öfverensstämmelse med denna hemställan.

Akademiens sammanträde den 5 september.

Bohus fästningsruin. Anmälde sekreteraren, att på grund af en af honom gjord framställning hade Kongl. Maj:t beviljat ytterligare 2,000 kronor till restaurerande af Bohus fästningsruin.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. På grund af k. remisser beslöt Akademien angående:

Kuddby kyrka, Linköpings stift, att med afseende på föreslagen restaurering ej göra någon erinran.[1]

Ervalla kyrka, Vesterås stift, att ej göra någon erinran med afseende å ifrågasatt restaurering.[2]

Suntaks kyrka, Skara stift, om hvars rifning församlingen gjort förnyad anhållan hos Kongl. Maj:t, att, då det enda den förnyade ansökan innehållit, som vid den föregående behandlingen ej varit bekant, vore, att kyrkan emot lag och författning blifvit af församlingen till byggnadsentreprenören försåld, vidhålla sin förut i ärendet uttalade åsigt samt vidare erinra om, att, i den händelse Kongl. Maj:t funne för godt medgifva kyrkans rifning, borde församlingen åläggas utöfver de vanliga

---

[1] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 12 september 1900.

[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 15 september 1899.

föreskrifterna att bereda lämplig betäckning för under kyrkans golf befintliga grafhvalf eller grafvar.[1]

Anslag. Akademien beslöt tilldela:

Erik Ihrfors för att fortsätta beskrifningen af Vestmanlands kyrkor . . . . 200 kr.

docenten O. von Friesen för hans under sistlidne sommar verkställda runundersökningar inom Uppland 300 kr.

Blekinge Museumsförening. Akademien beslöt med anledning af en från Blekinge Museumsförening ingången anhållan, att få mottaga depositioner från Blekinge kyrkor af äldre kyrkliga inventarier, att bifalla nämnda anhållan på samma vilkor, som förut uppställts vid liknande tillfällen.

Medaljer. Följande medaljförslag godkändes:

14. *Åts.* WESTMANLANDS LÄNS SKYTTEFÖRBUND På korslagda fanor och gevär en sköld med Vestmanlands vapen.

Fråns. Öppen eklöfskrans bildad af två hopbundna qvistar.

15. *Åts.* ÅSELE SKYTTEGILLE På en lagerkrans korslagda fanor och gevär, på hvilka en sköld med Vesterbottens läns vapen.

Fråns. En eklöfskrans och inskriften: FÖR HEM OCH HÄRD

Föredrag. Redogjorde sekreteraren för de af honom under sommaren på Öland företagna undersökningarna och visade planteckningar af gamla odlingsstängsel, som troligen härrörde från bronsåldern.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 29 september.

Fasta fornlemningar. En från E. Sander inkommen anhållan att få borttaga en invid *Tunnersta Skattegårds* egor å Visingsö belägen grafhög bifölls af Utskottet.

Akademiens sammanträde den 3 oktober.

Akademiska ärenden. Herr Stolpe tog inträde med uppläsande af en afhandling: *Om vattenkulten hos naturfolken och deras därmed sammanhängande ornamentik.*

[1] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 6 oktober 1899.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. Med anledning af k. remisser beslöt Akademien angående:

Håsjö kyrka, Hernösands stift, att med afseende på föreslagen restaurering anmäla att intet vore att erinra.[1]

Risinge nya kyrka, Linköpings stift, att anmäla att intet vore att erinra med afseende på de föreslagna åtgärderna.[1]

Sparrlösa och Slädene församlingars kyrka (= *Salems kyrka*), Skara stift, att ej göra någon erinran emot en föreslagen dekorering.[1]

Vassända-Naglums kyrka, Skara stift, att ej uttala någon erinran rörande en föreslagen dekorering af koret m. fl. åtgärder.[1]

Kårsta kyrka i erkestiftet, att med afseende på en föreslagen förändring af ett fönster ej göra någon erinran och med afseende på eventuel förändring af predikstolen instämma i k. Öfverintendentsembetets yttrande i ärendet.[1]

Tofta kyrka, Visby stift, att anmäla att intet arkeologiskt intresse träddes för nära genom de ifrågasatta förändrings- och restaureringsåtgärderna.[1]

Anslag. Akademien tilldelade docenten Nils Edén ett anslag af 600 kronor till bestridande af kostnaden för tryckning af hans arbete: *Om centralregeringens organisation under den äldre Vasatiden (1523—1594)*.

Medaljer. Följande förslag godkändes:

16. *Åts.* STOCKHOLMS IDROTTSFÖRBUND I fältet: en lagerkrans, omvirad med ett fladdrande band. Inuti kransen: *1898.*

Fråns. I fältet:

TILLDELAD

— — — — —

Som — — — *Pris*

— — — — —

Resultat

— — — — —

[1] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 20 oktober 1899.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 4 november.[1]

Fasta fornlemningar. En anhållan från egaren af *Herstaberg* i Qvillinge sn, Östergötland, att få flytta tvenne runstenar och en korstecknad sten bifölls.

Akademiens sammanträde den 7 november.

Akademiska ärenden. Anmäldes att Akademiens hedersledamot hr *Carl Fredrik Wærn* aflidit.

Till arbetande ledamot utsågs professorn vid Uppsala universitet *H. G. Hjärne.*

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. På grund af k. remisser angående restaureringar beslöt Akademien rörande:

Elfsby kyrka, Hernösands stift, att ej göra någon erinran.[2]

Väne-Åsaka kyrka, Skara stift, att ej göra någon erinran.[2]

Lidingö kyrka, erkestiftet, att ej göra någon erinran.[2]

Svedala kyrka, Lunds stift, att anmäla det intet arkeologiskt eller konsthistoriskt intresse träddes för nära.[2]

Inskrifter. Ett af hr Törnebladh inlemnadt förslag till inskrifter å riksdagshuset på Helgeandsholmen godkändes så lydande:

6. Vid k. Gustaf Vasas bröstbild: *Gud med oss, ho emot oss?*

7. Vid k. Gustaf II Adolfs bröstbild: *Med Gud och segrande vapen.*

Medaljer. Följande förslag godkändes:

17. *Åts.* KONUNG OSCAR II KONGL. SVENSKA SEGELSÄLLSKAPETS BESKYDDARE I fältet: H. M. Konungens bröstbild inom en sluten krans af stiliserade blad.

Fråns. TILL MINNE AF JUBILEUMSÅR REGATTAN I STOCKHOLM ANNO 1897 I fältet: en sköld med $^{S}{}_{S}{}^{S}$, öfver skölden en k. krona med starkt stiliseradt hjälmtäcke.

18. *Åts.* BORÅS ATLET- & IDROTTSSÄLLSKAP I fältet: Borås atlet- och idrottssällskaps märke jämte idrottsemblem; öfverst: *18$\frac{11}{6}$99*

[1] Förvaltningsutskottet sammanträdde äfven den 28 oktober.
[2] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 24 november 1899.

Fråns. I fältet: en eklöfskrans med plats inuti för inskrift.

19. *Åts.* FREDERICUS THEODORUS BERG REI TABELLARIÆ SUEC. PRÆFECTUS I fältet: öfverdirektör Bergs bröstbild. Nederst: *N. 1806 O. 1887*

Fråns. RERUM PATRIÆ INCREMENTA ILLUSTRAVIT I fältet: bilden i k. Tabellkommissionens sigill, framställande Svea, stående framför en Janus-bild och i handen hållande en tabell, hvars innehåll hon läser. I afskärningen: SOCIO MERIT. REG. ACAD. SCIENT. SUEC. MDCCCC

Visby ruiner. Akademien beslöt att tillsvidare anställa en ruinvaktare i Visby.

Akademiens extra sammanträde den 13 november.

Akademiska ärenden. Akademiens andre amanuens doktor Hj. Stolpe hade i en till Kongl. Maj:t ställd och till Akademien inlemnad skrifvelse anhållit om tjenstledighet tills vidare för att kunna emottaga förestândarebefattningen vid Riksmuseets etnografiska afdelning, till hvilken befattning han blifvit utsedd. Akademien beslöt, att, med insändande till Kongl. Maj:t af nämnda ansökan, hemställa om bifall till densamma samt vidare hemställa, det Kongl. Maj:t ville förordna Akademiens Hjertbergske amanuens doktor E. Ekhoff att, så länge dr Stolpes tjenstledighet varar, upprätthålla andre amanuensbefattningen samt e. o. amanuensen doktor B. Salin att under samma tid uppehålla den Hjertbergska amanuensbefattningen.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 2 december.

Fasta fornlemningar. En af Erik Hansén, egare till ett hemman Norrbys i Follingbo sn, Gotland, gjord anhållan att få borttaga några grafhögar på den s. k. *Hallbergska ängen*, beviljades af Utskottet.

En af planteringsgillet i Falköping gjord anhållan att få flytta den s. k. Baldersstenen från dess nuvarande plats vid Rantens järnvägsstation till den af gillet anordnade parken invid Falköping bifölls under vissa vilkor.

Akademiens sammanträde den 5 december.

Akademiska ärenden. Meddelade sekreteraren, att Akademiens utländske korrespondent akademikern i ryska Vetenskapsakademien, föreståndaren för kejserliga Myntkabinettet i Petersburg *Ernst Kunik* aflidit.

Till arbetande ledamot invaldes professorn i historia vid Kristiania universitet *Gustaf Storm.*

Följande val företogos:

Till preses hr Björnstjerna,

till ledamöter af förvaltningsutskottet hrr Wedberg och grefve Snoilsky,

till suppleanter i detta hrr Gilljam och Wieselgren,

till ledamöter af Historiska nämnden hrr Styffe, Malmström och Forssell,

till ledamöter af Antiqvariska nämnden hrr Odhner, H. Hildebrand och Montelius,

till revisorer af Akademiens räkenskaper hrr Zettervall och Gilljam,

till revisorssuppleant hr Odhner.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. På grund af k. remisser rörande restaureringar beslöt Akademien angående:

Hölö kyrka, Strengnäs stift, att ej göra någon erinran.[1]

Nyeds kyrka, Karlstads stift, att anmäla det intet arkeologiskt eller konsthistoriskt intresse träddes för nära.[1]

Letterstedtska stipendiet. Till Letterstedtsk stipendiat utsågs e. o. professorn i klassiska språk vid Uppsala universitet Sam Wide.

Medaljer. Anmäldes att sedan senaste sammanträdet hade genom cirkulation godkänts en medalj så lydande:

20. *Åts.* FÖRENINGEN FÖR SKIDLÖPNINGENS FRÄMJANDE I SVERIGE I fältet: en man löpande å skidor samt bärande skidstaf och jagtbyte.

---

[1] Kongl. Maj:ts beslut är dateradt den 22 december 1899.

Fråns. I fältet: ett snötäckt berg med skidspår, vid horisonten en del af solskifvan; åt ena sidan en grangren. Inskrift: MANLIG IDROTT FÄDRENS ARF

Belöning. Akademien beslöt att tilldela Aug. Andersson i Blixtorp, Årstads sn, Halland, en jetton i silfver såsom erkännande af hans omsorg att med betydande arbete återställa en rubbad fornlemning vid Blixtorp.

Antiqvariska nämndens budgetsförslag för år 1899.

Disponibelt:

Behållning från år 1898	omkr.	1,800: —
Bergerska fonden, nu anvisadt		4,500: —
Hjertbergska fonden	omkr.	7,100: —
Antellska fonden	»	4,700: —
	Tillhopa	18,100: —

Utgifter:

Redan beslutade:		
Hjertbergska amanuensen . .	4,000: —	
Salin, för ordnande och beskrifvande af den svenska afdelningen af myntkabinettet	1,800: —	
Montelius, till det italienska arbetet	1,500: —	7,300: —
Undersökningar i Sverige	1,500: —	
Andra resor	1,000: —	
Inköp af häradshöfding Brorssons fornsakssamling . . . högst	700: —	
D:o af frih. C. Cederströms d:o	150: —	
Transport	3,350: —	7,300: —

	Transport	3,350: —	7,300: —
Runverket		1,500: —	
Vendelfyndets beskrifning och afbildning		750: —	
Fackkataloger med illustrationer		1,000: —	
Andra illustrationer		750: —	
Kyrkoruinernas i Sigtuna beskrifn.		750: —	
Antiqv. topogr. o. annan skrifning		800: —	
Konservering		600: —	
Bronsanalyser		300: —	
Skrifbiträde för myntkatalogen .		500: —	
En fotografiapparat		350: —	10,650: —
		Tillhopa	17,950: —
Odisponeradt		150: —	18,100: —

Stockholm den 1 februari 1899.

C. T. Odhner. *Hans Hildebrand.* *Oscar Montelius.*

Historiska nämndens berättelse och budgetsförslag för 1899.

Till Kongl. Vitterhets- Historie- och Antiqvitets Akademien.

Såsom uti Historiska nämndens den 26 febr. sistl. år afgifna memorial uppgafs voro tvenne band af Axel Oxenstiernas skrifter och brefvexling under tryckning. Det ena, innehållande Herman Wrangels med flera generalers bref, hade då hunnit utöfver det 40:de arket, och har återstoden under loppet af förlidna året blifvit färdigtryckt, ehuru det först på detta kunnat utdelas och blifvit upptaget i räkning. Såsom ämnadt att afsluta den rent militäriska afdelningen, hvilken nu utgöres af 5 band, har det blifvit nödigt att något öfverskrida det vanliga arktalet. Konung Gustaf II

Adolfs bref upptaga dock, likasom Johan Banérs, öfver 57 ark i hvartdera bandet; men detta är nära 8 ark drygare.

Det andra bandet, som redan vid årets början hunnit till 19:de arket, har däremot icke kunnat afslutas. Det innehåller Rikskanslerns egna bref för åren 1625 till 1627, och redan vid början af tryckningen af brefven för sistnämnda år upptäckte doktor Clason, att det skulle finnas uti Statsarkivet i Königsberg ett registraturband, hvilket innehåller bref af Axel Oxenstierna, som icke äro upptagna i det här förvarade tyska registraturet. Det blef då nödvändigt att afbryta tryckningen och genom brefvexling skaffa afskrifter af de bref, hvilka finnas i detta registraturband och här saknas. Begärda upplysningar och afskrifter blefvo med all beredvillighet lemnade, men det vållade ett afbrott på några veckor, och hinder på tryckeriet synas äfven hafva förekommit, så att bandet, hvilket beräknas komma att utgöra omkring 47 ark, icke kan väntas blifva färdigt förrän fram på sommaren.

Afskrifter af Rikskanslerns bref till den berömde diplomaten Ludvik Camerarius hafva till en del blifvit blott jämförda, en del förut otryckta anskaffade genom doktor Karl Henrik Karlsson, som för detta ändamål besökt München, där originalerna numera förvaras. Ett af de brefven, som ur samlingen förkommit, har blifvit oss meddeladt af nuvarande egaren, furst Waldstein.

För en ny del af brefven till Oxenstierna äro afskrifter också gjorda. Den skulle innehålla brefven af Riksamiralen Carl Gyllenhjelm, Riksrådet Johan Skytte och Pfalzgrefven Johan Casimir. Skälen att just dessa blifvit sammanstälda äro, att medlemmarne af »den kraftigaste förmyndarestyrelse som någonsin funnits» — det är Geijers bekanta uttryck — icke kunna förbigås, och då brefven från de tvenne riksdrottarne och riksmarsken eller fältherren redan äro intagna i samlingen, kommer ordningen till riksamiralen, och det var Gyllenhjelm, som innehade detta embete från 1620 till 1650. Riksskattmästareembetet åter stod under de flesta åren af

konung Gustaf II Adolfs regering ledigt, och Johan Skytte, hvilken år 1612 blef kammarråd, men till en början icke kunde trifvas vid denna befattning och derföre under några år stundom användes till diplomatiska beskickningar, var ifrån 1625 president i Kammaren, men flyttade år 1629 såsom generalguvernör till Riga, och konungens svåger Pfalzgrefven Johan Casimir, som redan förut haft tillsyn med rustningarne och derföre haft mycken beröring med »Räkninge-Kammaren», fick den 22 januari 1631 förordnande att vara dess »administrator» eller der föra direktionen. Dessa båda kunna således anses representera riksskattmästaren, och deras bref skulle tillsammans med Gyllenhjelms blott upptaga något öfver 42 ark, ehuru någon tillökning erhållits ur den Skytteanska samlingen i Upsala.

Emedan säker underrättelse förliden sommar erhölls, att det gamla Polska rikets diplomatiska handlingar för Oxenstiernas tid finnas uti det kejserliga riksarkivet i Moskva, och det särskildt för fredsunderhandlingarna i Altmark år 1629 är af stor vigt att kunna anlita dem, får Historiska nämnden föreslå, att ett reseunderstöd beviljas för detta ändamål åt docenten, doktor Sam Clason å 1,000 kronor.

Å de för historiska ändamål anslagna medel af Bergerska fonden fanns vid 1898 års ingång (inberäknadt det lån till Antiqvariska nämnden var lemnadt, hvilket under årets lopp blifvit att tillgå):

Behållning	kronor	7,820: 48
Årsanslaget	»	5,500: —
Summa tillgång	kronor	13,320: 48

Utgifter:

Arfvoden:

Doktor P. Sondén	kronor	2,000: —
Docenten S. Clason	»	1,500: —
Transport	kronor	3,500: —

	Transport kronor	3,500: —
Understöd:		
Doktor K. Hildebrand för tryckning af ett arbete om k. Johan III och de katolska magterna	»	500: —
Kammarrådet Thulin för arkivforskning i Köpenhamn	»	250: —
Afskrifter för Oxenstiernska brefvexlingen	»	532: 30
	kronor	4,782: 30
Behållning till år 1899	»	8,538: 18
	Summa kronor	13,320: 48

Förslag till stat.

Behållning	kronor	8,538: 18
Årsanslag	»	5,500: —
	Summa kronor	14,038: 18

Utgifter:

Doktor P. Sondén, arfvode	kronor	2,000: —
Docenten Clason, »	»	1,500: —
Tryckningskostnad för 2 delar	»	3,700: —
Afskrifter	»	400: —
Reseanslag för docenten Clason	»	1,000: —
Behållning	»	5,438: 18
	Summa kronor	14,038: 18

Stockholm d. 6 mars 1899.

Hans Forssell. Carl Gustaf Malmström. C. G. Styffe.

»Fornminnesväns» donation.

Till Kongl. Vitterhets- Historie- och Antiqvitets Akademien.

För att gifva ett uttryck åt mitt intresse för det af amanuensen vid Akademien doktor Emil Ekhoff påbörjade arbetet med undersökning och beskrifning af Visby ringmur, för att ekonomiskt betrygga detta företags fortgång samt för att i min mån bidraga till fortsatta undersökningar på likartade områden, får jag härmed hemställa, huruvida Akademien behagade emottaga här närslutna tolftusen (12,000) kronor att på reqvisition tillhandahållas doktor Ekhoff för:

1:o) fortsättande och afslutande af Visbymurens uppmätning och beskrifning,

2:o) utgifvande af ett planschverk med tillhörande text öfver nämnda mur,

3:o) i mån af tillgång, undersökning och beskrifning af andra medeltida byggnader, hvilka Akademien efter förslag af doktor Ekhoff finner deraf vara förtjenta.

Stockholm 15 mars 1899.

»Fornminnesvän.»

Arkeologiska undersökningar i Medelpad 1898.[1]

Lidens socken.

Sökandet efter forngrafvar inom denna socken har fortsatts, men utan resultat. Bortåt ett tiotal misstänkta kullar på Bodacke, Flygge och Nilsböle egor ha undersökts, men befunnits vara af naturen danade bildningar. Fortfarande är sålunda den i en föregående redogörelse omnämnda grafhögen vid Nilsböle den enda kända forngrafven från socknen.

Ihärdiga förfrågningar efter stenredskap, särskildt i trakten kring Sillre vid Indalselfven samt vid det strax norr derom belägna fiskrika sjökomplexet: Oxsjön, Skälsjön och Vallsjön, ha ej heller gifvit något resultat, fastän något längre uppåt elfven, inom Fors socken i angränsande del af Jemtland, talrika stenredskap, särskildt sådana af »arktisk» typ, blifvit funna.

Indals socken.

På hvardera sidan af den vackra **Qvarndalen,** utmed hvars skummande bäck fordom radat sig qvarn vid qvarn, ligga på de gamla strandterasserna strax ofvan Indals gamla såg på prestgårdens egor tvenne *högar.* Såväl de två på dalens norra sida belägna som en dylik, som ligger söder derom, erbjuda den härligaste utsigt öfver en lång sträcka af elfven samt öfver dalens yppiga växtlighet. Detsamma torde förr ha varit fallet med äfven den andra af de på sydsidan belägna, fastän träden nu skymma utsigten. I dessa fyra högar, som alla tycktes vara orubbade, har jag utfört gräfningar, dervid begynnande med den nordligaste: **Qvarndalen nr 1.**

[1] De inlemnade fynden hafva inv.-nr 10,726.

Denna hög var belägen på ett utsprång af strandterrassen, hade en omkrets af 42 steg samt en höjd af 1,5 meter. Den var bevuxen af björkar, och materialet utgjordes af fin sand. För att undvika björkarnes fällande började jag gräfningen i sydöstra kanten, der först grästorfven borttogs, och derefter sanden afschaktades i en bred graf till ett stycke öfver midten. I högens midt träffades ett röse af ganska stora stenar, lagda utan synbar inbördes ordning. Sedan hela detta röse blifvit blottlagdt, undanlyftes försigtigt sten för sten, hvarefter det under hvarje sten liggande kollagret

146. 1/4.

undersöktes med knif. *Kol* och *brända benbitar* funnos såväl under de öfre stenarne som under de nedersta, i jordytans nivå liggande. Här var också kollagret mägtigast. Ungefär i rösets midt stod mellan stenarne ett *lerkärl* af temligen tunnt gods, till bredden fylldt af större brända benbitar. Kärlet med skarp, sjukantig buk och rik ornering är afbildadt fig. 146. Af särskildt intresse tycks mig lagningen å mynningens kant vara.

147. 1/1.

Förmodligen för att dölja, att en skärfva der fattas, har en tunn bronnsplåt blifvit vikt deröfver och fasthålles genom tre öfvervikta, af nitar genomborrade remsor af samma metall. Utom benbitarne och sand fanns ingenting i grafkärlet. I det temligen mäktiga kollagret i den omgifvande jordytans nivå

träffades här och der ergiga kol- och benbitar, vittnande om öfverallt spridda små bronsfragment. Der träffades vidare: 2 eldskadade *silfverknappar* (nithufvuden), snarlika *Rygh, Norske Oldsager* 269, på utsidan ornerade med rankmönster i relief (fig. 147), en afbruten liten *bronsnål* med fyrkantigt hufvud, ett *bronsfragment*, som tycks ha tillhört en nit med ihåligt hufvud, åtskilliga smärre *smälta klumpar* och *droppar* af silfver och brons samt tvenne *jernfragment* (korta tenar).

Qvarndalen nr 2. Nästa undersökning företogs i en af de på Qvarndalens sydsida belägna högarne, nemligen den som ligger strax ofvanför qvarnen. För sitt härliga läge med utsigt öfver det långa perspektivet uppåt elfdalen har denna hög sedan lång tid tillbaka varit en flitigt anlitad utsigtspunkt. Fastän intet yttre tecken röjde, att den förut varit undersökt, är det dock påtagligt att så varit förhållandet, enär det i högens botten befintliga *kollagret* i midten var omblandadt med sanden. Ingenting, icke ens brända ben, träffades bland kolet.

Qvarndalen nr 3. Ett stenkast söder om nr 2, likaledes på strandsluttningen mot elfven, men med utsigten f. n. skymd af träd, ligger en grafhög med en omkrets af 40 steg samt en höjd af något mer än 1 m. Materialet under grästorfven är lerblandad sand. Gräfningen började från nordsidan, der strax spår af kol upptäcktes, och fortsattes i en bred graf åt söder öfver högens midt. I närheten af midten träffades ett tjockare *kollager* med fragment af *brända ben.* Öster om midten blefvo benstyckena talrikare och större, liksom också kollagret i jordytans nivå der blef tjockare. Deri anträffades: två samhörande bitar af ett genom elden mycket skadadt *arabiskt silfvermynt*, två små hvita något vidbrända *flintbitar*, samt åtskilliga *nitnaglar* och *spikar af jern*, af hvilka de flesta äro starkt angripna af rost, men några, på grund af glödpatina förvånande väl bibehållna. Elfva hela nitar mäta i längd mellan 3 och 4,5 cm.; af 3 spikar äro tvenne i spetsen krökta i hakform; dessutom finnas fragment af ytter-

ligare minst 6 nitar eller spikar. Om dessa i Medelpads jernåldersgrafvar ofta förekommande nitar vill jag i det följande närmare uttala en gissning.

Qvarndalen nr 4. Några få steg sydvest om nr 1 ligger en hög af något större dimensioner omedelbart invid kanten af en gammal strandterass. Omkretsen 60 steg; höjden 2 m. Ett stycke af högen vid strandterassens brantaste sida hade rasat ner, och här sågos, något öfver jordytans nivå, i sanden inmängda kol, som uppmuntrade till gräfning. Manteln af denna hög utgjordes till ett djup af 0,5—1 meter under grästorfven af sand, men kärnan bildades af ett röse af stora stenar, hvilkas mellanrum utfylldes af sand.

Sedan röset blottlagts och sten för sten bortplockats, träffades under nedersta lagret en mängd *kol* och *brända menniskoben* samt deribland följande fornsaker: ett rännformigt *bronsbeslag*, ett långsmalt *bronsbeslag* med en från dess midt vinkelrätt utgående mindre bygel, som slutar i ett annat litet beslag; åtskilliga *bandformiga bronsfragment* samt *smälta bronsklumpar;* några starkt förrostade *spikar*, *nitar* och andra *fragment af jern;* en väl bibehållen *oval eldslagningssten* (el. bryne?) *af kvartsit* som M. 269, med starkt tillspetsade ändar och ränna rundt om; på den något konvexa öfversidan ser man de vid användningen bildade nötningsfårorna; ena ändstycket af en *benkam;* ett litet kantigt afslipadt *benstycke*, som ej torde ha kunnat tillhöra kammen; samt två små bitar af gråbrun *hartstätning* till träkärl.

Bland de brända benen tillvaratogs en mängd små *mellanfotben och tåleder* af något mindre däggdjur;[1] åtskilliga flera funnos, men tillvaratogos ej, enär jag ej genast reflekterade öfver det egendomliga i deras förekomst här.

Medan mina undersökningar i Qvarndalen pågingo, hade sannolikt mina gräfningsbiträden spridt hvarjehanda öfver-

[1] Benen ha liksom en del af de i det följande omtalade djurbenen undersökts af kand. L. Hedell, Uppsala, hvilken förklarat de här ifrågavarande fotbenen svåra att bestämma, men troligen härrörande från *mård*, yngre individ.

drifna rykten om de i dess högar gjorda fynden, ty en dag berättades det mig, att egaren af en lägenhet i den närliggande byn **Höga** (nordost om Qvarndalen) deraf blifvit lockad att undersöka en på hans egor liggande hög. Sedan jag från flera håll skaffat mig underrättelse om hvad han dervid funnit, affordrade jag honom de anträffade sakerna.

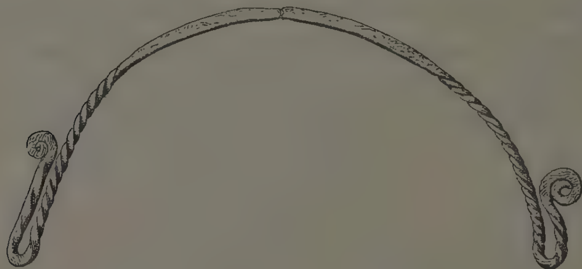
Vid Höga lågo två högar, af hvilka den sydligare synbarligen förut varit undersökt. Den andra var också skadad i toppen af en föregående gräfning, fastän bottnen ej blifvit nådd. Dess omkrets var 25 steg, höjden 1 meter. Den utgjordes af sand, som omslöt ett centralröse, i hvars botten funnits *kol* och *brända ben*. Deribland hade markens egare funnit fem stycken af en *brynsten* samt ett hvälfdt *nithufvud* af *jern*, 2,8 cm. i diam. Enligt hans uppgift hade flera stycken af brynstenen funnits, men ej ansetts värda att tillvaratagas. Jag sökte efter dem i den uppkastade sanden, men kunde ej återfinna dem. Der anträffades deremot en *tibia* af *katt*. Detta ben har ej varit utsatt för eld.

148. 1/1.

Vid **Harfvom**, alldeles invid kanten af den här mycket branta och höga elfstranden, ligga 4 högar, af hvilka jag redan år 1896 undersökt tvenne. Den nordligaste tycktes deremot ännu vara orörd, hvarför jag undersökte densamma. Dess omkrets var 30 steg, höjden 1 meter. Materialet uteslutande sand under grästorfven. Högen var bevuxen med aspar, som delvis måste undanrödjas. Strax sydost om midten träffades i högens botten bland en mängd *kol* och *brända ben* följande fornsaker: en liten *bronsnål*, hvars hufvud är kubiskt med affasade hörn och fint snedreffladt på två motstående sidor (fig. 148); ett par bitar af ett smalt *bronsband;* en nu förböjd och i flere stycken bruten *kärlhank* af *jern* (fig. 149) med platt midtstycke afsmalnande mot ändarne, som äro spiralvridna, tillbakaböjda och längst ute spiralformigt upprullade; ett litet tunnt *jernbeslag* med nit; samt en fyrkantig och fyra runda *perlor af röd glasfluss.*

Vid **Bjällsta** ligga få steg vester om landsvägen i en löfdunge två *högar*, båda ganska mycket åverkade. I den vestligaste och största, som hade en omkrets af 60 steg och en höjd af 1,5 meter samt var utgräfd och åter igenfylld i midten, lät jag gräfva från östra sidan in till midten i hopp om någon efterskörd. I midten befanns *kollagret* i bottnen rubbadt och jemte de inmängda *brända benen* omblandadt med sanden och stenarne. På sidorna åter var kollagret orubbadt. Den stora mängden af större stenar i denna hög hade sannolikt afskräckt skattsökarne från att utsträcka sina undersökningar till högens sidor. I kollagret öster om midten träffades: några små *bitar af rödbränd lera*, hvilka ej synas ha tillhört något lerkärl;

149. 1/1.

en half större *perla* af gulröd glasfluss; samt en *nitnagel af jern.* Som en egendomlighet kan nämnas, att mitt gräfningsbiträde, en närboende smed, visade mig nitar af egen tillverkning med samma rhombiska form på »brickan», som hugges af ett jernband, men med större hufvud och rundt, ej fyrkantigt skaft.

Hässjö socken.

I Sundsvalls läroverks lilla samling af fornsaker förvaras fem stycken groft tillslagna *rätmejslar af flinta* (med fyrkantig genomskärning), hvilka, enligt uppgift i katalogen, lära vara funna vid byn **Bängling** i Hässjö socken. Från samma by förvaras der också ett annat fynd, nemligen en *diorityxa med*

skafthål. Någon upplysning om, genom hvem dessa fynd inlemnats, står här ej att vinna, hvarför jag vid sjelfva fyndorten sökte utreda saken. Här kunde jag dock ej utleta något annat, än att hemmansegaren Åstrand i Bängling funnit en stenyxa med skafthål, hans granne en annan liknande, båda vid nyodling på byns mark. Möjligt är att den ena af dessa kan vara densamma som förvaras i Sundsvalls läroverks samling. Om flintmejslarne erfor jag deremot ingenting, hvilket är så mycket mer att beklaga, som fynd af flintsaker tyckas vara ytterst sällsynta i detta landskap. Såvidt jag känner, äro eljes de af mig i en hällkista vid Kumo i Sköns socken funna och till Akademien år 1896 insända flintspånen de enda hittills bekanta flintfynden från Medelpad, med undantag af en af Montelius omnämnd »stor väl slipad yxa af flinta» i Stockholms museum, utan närmare angifven fyndort. Det är derför af synnerligt intresse att kunna bifoga ännu ett flintfynd, nemligen af en vacker och väl arbetad *spjut-* eller *dolkklinga af flinta* (fig. 150) af en form, hvilken, såsom jag tror, eljes endast plägar träffas i Götalands sydligare delar. Detta redskap anträffades för ett par år sedan strax ofvanför **Norrviks** sågverk af stenhuggaren Karlsson, som meddelade att han funnit det vid nyodling på ungefär 1 fots djup i jorden. Något annat liknande hade han ej funnit i trakten. Han hade skänkt redskapet till inspektoren Ljungberg på Gustafsborg. Spjutspetsen är något slipad på båda sidor.[1]

150. $^1/_2$.

Sluttningarne mot fjärden utmärkas både i Hässjö och Tynderö af det stora antalet odlingsrösen, ofta så gamla att

[1] Inspektor Ljungberg har benäget öfverlemnat fyndet till Statens Historiska Museum (inv. 10728). *Red.*

de äro alldeles öfvervuxna af torf. Möjligt är dock, att en del högar med detta utseende äro verkliga grafhögar. Särskildt på **Torsboda** mark är ett medelstort *röse*, som i midten var upprifvet ända till bottnen, der en fyrkantig kallmurad *grafkammare* fanns.

Tynderö socken.

Vid **Myckeläng,** på ängsmark sydvest om landsvägen, sågs ett stort *röse* af 85 stegs omkrets och 3 meters höjd. Platsen erbjöd vidsträckt utsigt öfver fjärden. I toppen fanns en mindre skålformig fördjupning, dock ej så stor att någon djupgående undersökning tycktes hafva egt rum. Jag lät derför undanlyfta stenarne ända ner till bottnen, hvarest träffades *kol* mellan stenarne samt i ett sandlager i en grop i berget. Nära bottnen fanns dessutom mellan stenarne ett *mellanfotben af kalf;* eljes ingenting.

Vid **Östervåla,** på N. A. Sundholms egor, fanns strax sydvest om landsvägen i skogsbrynet ett väldigt, i midten något utrifvet *röse* af 100 stegs omkrets och 2 ½ meters höjd. Bredvid detta, endast 5 steg sydost derom, ser man ett 60 steg långt *röse* utsträckt i riktningen vest-nordvest och ost-sydost. I vestra ändan, der det tycktes orubbadt, var bredden 15 steg. För öfrigt var det något bredare af ur midten upprifna stenar. Det är nu delvis öfvervuxet af skog. Förmodligen är det detta röse som Sidenbladh åsyftar i sin förteckning. Då han emellertid uppger, att ett annat röse skulle ligga helt nära i sydost, så är detta förmodligen ett skrif- eller tryckfel, ty det ofvannämnda närbelägna röset ligger i nordvest. Norr om det aflånga röset ligger vidare ännu ett annat *rundt röse* eller en stenig hög, 32 steg i omkrets och 50—60 cm. i höjd. Alla tre dessa erbjuda utsigt öfver fjorden. Det långsträckta och i midten utrifna röset med sina båda jemnlöpande stenvallar erinrade mig något om beskrifningarne på de gotländska »kämpagrafvarne», utan att jag likväl i ringaste mån härmed vill antyda någon likhet i ursprung med detta slag af forn-

lemningar. Söder om den nämnda gruppen af rösen ser man ett stycke in i skogen på enkan M. Sjödins egor *ett stort röse och tre mindre*, alla belägna på ett berg med präktig utsigt öfver fjärden och öppna hafvet. Det största omkrets var 87 steg, dess höjd 2,75 meter. I toppen fanns en skålformig fördjupning, som dock ej afskräckte mig från att företaga en grundligare undersökning. I rösets botten träffades *kol* i obetydlig mängd; eljes ingenting. Bottnen befann sig i en fördjupning i underliggande berg. Det är en särdeles otacksam och tidsödande uppgift den mödosamma undersökningen af dessa väldiga stenrösen, och man kan ibland väl känna sig frestad att tro att de i våra förfäders kult spelat en annan roll än de mindre rösena, i hvilka man vanligen träffar både ben och kol, och hvilka påtagligen äro grafvar.

Alnö.

Här företogs endast en rekognosering utefter en del af vestra kuststräckan samt i vissa delar af öns inre. Vid **Alvik,** strax norr om uppfartsvägen från ångbåtsbryggan, ses i en löfbacke åtminstone *sex högar* samt dessutom *spår af flera.* Ett par tyckas vara orubbade. Vid **Wi** ses *ett trettiotal högar*, många af smärre stenar med föga jord emellan, men ofvan täckta af jord. Af formen och läget att döma kan det ej vara odlingsrösen. I granbacken strax söder om den gamla kyrkan ses åtminstone *7 högar* (af sand; de flesta troligen orubbade). Vid **Berga,** norr om kyrkan, finnas åtminstone *2 utgräfda högar.* Vid **Röde,** norr om Berga, ser man *ett 20-tal högar.* De flesta tyckas vara orubbade. Der finnes äfven på ett berg ett stort, rundt, i midten utrifvet *röse.* Besök gjordes äfven vid **Pottäng** samt **Smedsgården** och **Stafsätt** i öns inre. Dessa byar ligga inom Alnöns nefelinsyenitområde, som till sin topografiska beskaffenhet är småkulligt, hvarför man har svårt att utan gräfning döma om närvaron eller frånvaron af grafhögar. Vid Smedsgården och Stafsätt söktes få utrönt,

om spår till forntida bearbetning af der befintliga jernmalmer träffats i form af slaggropar eller dylikt, men ingen upplysning kunde vinnas derom.

Sidenbladh uppgifver antalet forngrafvar för hela Alnö till 46. Då emellertid en hastig undersökning på kuststräckan mellan Alvik och Röde visat, att ensamt der finnas åtminstone 65 högar, så är antalet forngrafvar på hela ön sannolikt vida större än det hittills antagits (särskildt från **Hofvid**, norr om Röde, har jag tillförlitlig uppgift om att grafhögar skulle finnas, som ej omnämnts här ofvan). Kuststräckan utmed sundet, synnerligast i öns norra del, bär också tydligen vittne om långvarig odling, och sannolikt är Alnö en af de äldsta bygderna inom landskapet.

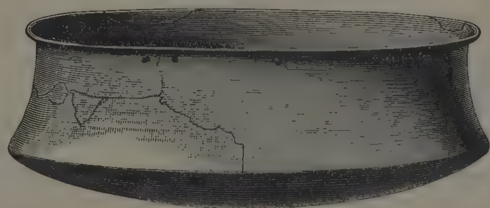
Timrå socken.

Vid **Skottgård** sågs en stor aflång *hög*, ofvan platt som en strandterass; möjligen är det dock en rest af en grafhög. Eljes funnos der numera inga grafhögar qvar. De af Hildebrand omtalade guldfynden i Skottgårds grafhögar lefva ännu i lifligt minne på platsen. Vid **Gärde**, grannbyn vester om Skottgård, sågos *3 högar* och resten af en fjerde. I en, som låg vid gafveln af uthuslängan och som blifvit oafsigtligt skadad i ena kanten, lät jag gräfva. Der träffades *två orubbade kollager:* ett i bottnen rikt på kol, men fattigt på ben; ett annat ungefär 10 cm. högre upp, der de brända benskärfvorna i midten voro ymniga, men kolet förekom sparsamt. De båda lagren voro skilda af sand och stenar. Fastän nästan hela högen bortgräfdes (och sedan återställdes) anträffades intet arkeologiskt märkligt föremål i denna hög, hvars omkrets var omkring 30 steg med en höjd af omkring 30 cm. Den var mycket stenig.

Vid **Hamsta** hade under ett loggolf funnits en *spjutspets af svart skiffer* af »arktisk stenålderstyp» (snarlik fig. 40 å sid. 89 här ofvan, ehuru mera trubbig). Eggen skadad på båda sidor.

Den befinner sig i skolläraren F. A. Hübinettes (Skönvik) ego. Hans gissning, att den inkommit med hö i logen, är föga sannolik. Snarare hade den väl legat i jordfyllningen under loggolfvet.

I en skräpgömma i **Timrå kyrka** förvaras ett *kärl af brons*, funnet för omkring 20 år sedan i en grafhög, på hvilken sedermera byggdes ett skolhus helt nära intill kyrkan. Då kärlet anträffades, uppgifves det ha varit täckt af en flat sten och haft ett innehåll af kol, aska och brända benskärfvor. Kärlet är här afbildadt (fig. 151).[1] Dess diam. på vidaste stället är 37,8 cm., dess höjd omkr. 15 cm. Den kullriga bottnen och ett par små nithål nedanför den utvikta kanten på ena sidan (på motsatta sidan saknas ett stycke af kanten) visa, att det varit afsedt att hänga. På bottnen ser man märken af hammarslag i koncentriska kretsar.

151. 1/6.

Sköns socken.

Vid byn **Vestland** hade P. A. Holmbom för 11 år sedan, vid försök att borttaga en sten på sin åker på nordsluttningen af dalgången mellan Vestlands och Malands byar, funnit, att nämnda sten understöddes af flera i jorden dolda, på ända resta stenar, mellan hvilka sålunda en *kista* bildades. I denna kista fanns, utom kol, äfven ett *kopparkärl* af krukform, försedt med öron och fylldt med brända benbitar. På inrådan af kyrkoherden i socknen hade han låtit gräfva ner krukan på kyrkogården (!) och kände nu icke dess plats. Samme P. A. Holmbom berättade — tydligen utan någon

[1] Det har på Riksantiqvariens hemställan af Timrå församling öfverlemnats till Statens Historiska Museum (inv. 10740). - *Red.*

föreställning om det lagstridiga i sin handling — att han låtit bortföra ett par mycket stora *högar* för att förbättra sin åker, en af dem »för en kostnad af 150 kronor». Men han kände sig mycket besviken af att ingenting ha funnit, fastän han, såsom han naivt förklarade, gjort sig stora förväntningar. I den vestligaste ändan af samma by funnos åtminstone 4 utgräfda *högar* just vid gränsen till **Birsta** bys egor, och tillsammans med de nedanför östligaste ändan af Birsta by liggande högarne bildande ett tydligen sammanhörande graffält. I nämnda del af Birsta by funnos åtminstone *sex* mer eller mindre tydliga *grafhögar*, men endast två af dem voro orubbade. I dessa företogs gräfning.

Birsta nr 1 var belägen vid södra kanten af vägen mellan Vestlands och Birsta byar. En stengärdsgård, som bildade gränsen mellan byarnes egor, slutade just på högens kant, så att hvardera hälften af högen låg på hvardera byns område. Markens egare var enkan Margareta Höglin. Högen hade en omkrets af 32 steg samt en höjd af omkring 60 cm. Den var mycket stenig med jordfyllnad mellan stenarne, liksom för öfrigt alla högarne i trakten. Ett *kollager* fanns i dess botten, och i midten träffades *brända ben*, men eljes intet.

Birsta nr 2. Några famnar söder om nr 1 låg ett stycke in på åkern en annan hög af ungefär samma dimensioner, likaledes på M. Höglins egor. Ett *kollager* fanns i bottnen och i midten en stor mängd *brända benbitar.* Der träffades för öfrigt: *sju bronsperlor*, bildade af spirallagda flata trådar, som i ändarne äro tillspetsade; en (nu itu) är 2 cm. lång, de öfriga 0,4—0,7 cm.; en liten *perla af grön glasfluss;* några små bitar af *rödbränd lera;* samt öfre delen af *lårbenet* af *hare* (*?*), Detta träffades bland de brända benen, men var sjelft ej brändt, något som jag anmärkt vara fallet äfven vid andra tillfällen, då rester af begrafningskalaset anträffats. Synbarligen hafva måltidsrester tillfälligtvis kastats ofvanpå det det redan nedbrända bålet. Att det endast skett tillfälligtvis

och ej varit något vedertaget bruk, torde man kunna sluta af den blott enstaka förekomsten af ett och annat ben (nämnda ben har tyvärr förkommit).

På sluttningen till den dalgång, som från Näs och Filland kröker sig i en båge genom socknen till Lund, ligger en rad af byar, hvilka alla genom enstaka *grafhögar* eller grupper af sådana vittna om sina anor från hedenhös. Dessa byar äro: Berga, Römsta, Hillsta, Härsta, Högsta och Färsta (förutom de förutnämnda Vestland, Maland och Birsta).

I **Römsta** på Nils Wigrens egor sågos 4 större, utgräfda *högar* och 7 mindre, förut orubbade. Af dessa senare undersökte jag tre.

Römsta nr 1 var belägen uppe i björkbacken nordvest om gården och var den vestligaste af de der befintliga. Den hade en omkrets af 30 steg och en höjd af 1 meter. I bottnen fanns ett *sotlager* med några få obetydliga sammanhängande kolstycken. Inga ben syntes; ej heller några andra anmärkningsvärda föremål.

Römsta nr 2 låg i vestra brynet af björkdungen och hade en omkrets af 32 steg samt en höjd af omkring 1 meter. Den innehöll i bottenlagret *kol* och *brända ben* samt några få *skärfvor af rödbrändt lergods.*

Römsta nr 3 låg 4 steg öster om nr 1. Dess omkrets var 32 steg; höjden omkring 60 cm. Den innehöll blott spridda *kol*, eljes ingenting.

Alla tre dessa högar voro mycket steniga och hade särskildt i midten ett större block.

Vid **Högsta** sågos vid den nordligaste gården 8—9 utgräfda *högar*, de flesta i björkdungen norr om gården. På den skoglösa backen söder derom sågos rester af flera förstörda *högar*. I en af de senare hade för 17 eller 18 år sedan den nuvarande egarinnans far funnit ett föremål, som i ena ändan såg ut som ett kors (korsformigt bågspänne?). Högen ifråga hade bortförts till väggrus. På backsluttningen strax norr om

den sydligare gården i Högsta by fanns en *hög* af 30 stegs omkrets och 50 cm:s höjd. I denna gräfdes med mycken möda för de stora stenblockens skull. Flera af dessa stucko upp rätt betydligt öfver jordytan. Under det största, som låg söder om midten och väl hade en rymd af omkring 0,75 kbm., träffades en stor mängd *brända ben* samt *kol:* ett lager, som äfven, fastän tunnare, nådde ut öfver högens midt. I detta lager träffades en enda *jernnit* af vanlig form och storlek samt en obränd *ungnötstand.*

I betraktande deraf att vid flera tillfällen enstaka nitar eller fragment deraf blifvit funna i grafhögarne, hvilka nitar väl knappast ensamma kunnat tillhöra något för öfrigt uppbrändt föremål (jfr här Indals socken, Höge, Harfvom och Bjällsta, Sköns socken, Högsta och Färsta), i betraktande vidare af den allmänna förekomsten i Medelpads grafhögar af icke blott nitar, utan också krökta spikar och annat jern, som sannolikt redan vid nedläggandet varit odugligt, så ligger, tyckes det mig, nära till hands att betrakta jernet såsom en symbolisk offergärd, eller kanske sannolikare är, att jernet betraktats såsom ett skyddsmedel mot onda makter. Att de i Indal, Qvarndalen nr 3, anträffade talrika nitarne tillhört en sköld, är väl möjligt, men framgår åtminstone ej af deras gruppering vid anträffandet. Att deremot de nitar, spikar och jernbultar som funnos i Indal, Qvarndalen nr 4 (påtagligen en qvinnograf) kunnat tillhöra ett föremål lämpligt såsom grafgärd åt en qvinna, är väl knappast troligt. Kanske skulle det större antalet nitar i somliga grafvar kunna tyda på ett större antal sörjande.[1]

Vid **Färsta** fanns på Per Öbergs egor en *hög* **(nr 1),** som hade en omkrets af 54 steg samt en höjd af omkring 1,5 meter. I midten orörd, hade den börjat åverkas i ena kanten, i det

---

[1] Det får väl anses afgjordt, att nitnaglarne i jernålderns brandgrafvar i de allra flesta fall äro att förklara såsom härrörande från en båt, hvari den döde bränts, eller åtminstone såsom representerande en sådan båt.

Red.

mylla förts bort derifrån till åkern. Högen var mycket stenig med jordfyllning mellan stenarne. I bottnen fanns *kol* och *brända ben*. Bland dessa träffades: några *smärre jernfragment*, hvaribland ett nithufvud; samt några större och mindre *stycken af brändt lergods*, hvilka ej kunna ha tillhört något kärl. Det största af dessa stycken träffades, der benbitarne lågo tätast, de öfriga spridda här och der. Som kollagret var orubbadt, måste lergodset ha kommit in vid högens bildning.

Färsta nr 2. Vid den sydligaste gården i Färsta fanns en för länge sedan utgräfd *hög*, som hade stenarne så tätt liggande, att väggarne kring utgräfningsstället nästan liknade en af sten kallmurad källare. Omkretsen var 54 steg, höjden omkring 2,3 meter. Ett af mina gräfningsbiträden, Jonas Ljuslin, egare till den mark, på hvilken den här ifrågavarande utgräfda högen låg, omtalade, att denna utgräfning företagits, innan han ännu tillträdt hemmanet, och hade L. sedan funnit en kruka qvarlemnad mellan stenarne. Denna skulle också finnas qvar, fastän söndrig. Detta befanns också vara förhållandet. Krukan framskaffades och befanns vara ett nu ofullständigt *kärl* af temligen tunnt, rödt lergods med öra (fig. 152), mycket likt M. 392, som också är från Medelpad. Endast några få af de felande skärfvorna kunde anträffas. I kärlet fanns ännu qvar det grågröna innehåll (benaska blandad med sand), som enligt L:s uppgift fanns der, då han han först träffade på det. Något annat föremål hade ej träffats i denna hög.

152. 1/3.

Äfven på sluttningen af den dalgång, som vid Korsta och Tunadal öppnar sig mot Alnösundet, finnas åtskilliga

grafhögar, särskildt vid **Öfre Korsta** på den skogbevuxna bergkullen, sydost om den lilla tjärnen i dalens botten, ett graffält med åtminstone *25 högar* (på C. A. Enboms egor). Flera tycktes vara orubbade. Tvenne låga men ganska vida högar hade en ordentlig stenfot af större, lagda stenar. Åtminstone en rektangulär hög med större hörnstenar fanns på sluttningen mot gården. Här företogs gräfning i tre högar.

Korsta nr 1 hade en omkrets af 32 steg; höjden var 1,2 meter. Mycket stenig. Omkring 30 cm. under ytan fanns ett *kollager* utan ben eller något annat anmärkningsvärdt. I högens botten fanns ej ens något kol.

Korsta nr 2 hade en omkrets af 35 steg samt en höjd af 1 meter. Mycket stenig. Endast i midten tycktes någon tätare fyllning af jordblandadt grus finnas mellan stenarna. På sidorna åter funnos mellan dessa stora tomma mellanrum. Samma var förhållandet med den förutnämnda högen och för öfrigt med flera andra här befintliga, redan förut utgräfda. I bottnen fanns ett *kollager* med en myckenhet *brända ben*, men inga fornsaker.

Korsta nr 3, en låg hög, omgifven af en krets af stenar, som nådde öfver högens yta. Omkretsen 30 steg, höjden knappt 1/3 meter. Sedan de i jordytan liggande stora stenarne aflägsnats, träffades derunder i midten *kollagret* med *brända ben.* Bland dessa funnos följande *jernföremål.* En itubruten *tvärstång till en fibula;* den egentliga spiralfjädern till nålen upptar endast midtpartiet af tvärstången, hvars ändar äro omlindade med fria spiraler och ytterst försedda med små knoppar; hela längden är nära 7 cm. Tre *beslag*, hvartdera bestående af två rektangulära plattor, förenade med två nitar; längd 2,5—2,8 cm. Ett rännformigt, 1,7 cm. bredt *jernfragment* samt ett par små *jernsmulor.*

Om en vid **Gärde** i Sköns socken högt öfver nuvarande hafsytan i orubbad Östersjölera funnen *spjutspets af skiffer* har jag i *Geologiska Föreningens Förhandlingar* år 1898 lemnat ett meddelande och får jag beträffande fyndomständig-

heterna hänvisa till nämnda uppsats. Spjutspetsen, som är mycket väl gjord, liknar mycket nära fig. 40 å sid. 89 ofvan samt är 13,5 cm. lång.

Sättna socken.

Socknen är mycket fattig på fornlemningar. Sidenbladh omnämner blott en redan på 1830-talet utgräfd hög och en runsten, båda vid **By**.

By är en mycket långsträckt (1/2 mil) samling af gårdar, som når till bygdens yttersta gräns i vester, der öde skogsmark vidtager. Så mycket egendomligare var det att just i denna socknens mest aflägsna del träffa en fornlemning. (De båda förut nämnda finnas vid den östligaste gården, således i byns andra ända.) Denna utgjordes af ett *trekantigt stenröse*, beläget ganska långt från den vestligaste gården, inne i skogen, på sluttningen af Brantlandtberget. Af allmogen i trakten kallas detta röse »domaresäte».

Röset låg på en temligen fri plats med utsigt öfver den dal, utefter hvars nordsida gårdarne i By rada upp sig. Det hade form af en liksidig triangel med 13 stegs sida; höjden var omkring 45 cm. Det var ofvan platt och bestod af mestadels flata stenar, större utefter kanterna, samt en stor sten af omkring 1 1/2 kbm. rymd i midten, den sistnämnda nående öfver de andra, som lågo i det närmaste jemnhögt. Triangelns ena spets var vänd i det allra närmaste rakt mot norr; motstående sida gick således i öster och vester. Fem steg öster om det östra hörnet låg ett litet *rundt röse* af 13 stegs omkrets, äfven det bildadt af kantiga stenar. Tretton steg öster om det sistnämnda låg ett likadant *rundt röse*. Några steg söder om det triangelformiga röset fanns ett litet *rundt röse* af blott 8 stegs omkrets.

Undersökning af det *triangelformiga röset* företogs. Dervid undanskaffades först stenarne i midten ned till bottnen. Der träffades ett obetydligt *kollager*, men eljes intet. Detta

kollager fortsattes under större delen af röset ända ut i hörnen. Under den strax söder om midten belägna stora stenen träffades också blott kol, men eljes intet. Möjligt är att kolet i bottnen härrör från någon gammal svedja före rösets bildning. Man kan knappast någonstädes i dessa trakter gräfva i nuvarande eller förutvarande skogsmark utan att på större eller mindre djup träffa på kol, rester af skogsbrand eller afsigtligt svedjande. Denna omständighet måste tagas i betraktande vid undersökningar af härvarande forngrafvar, och jag tror att det benfria kollager, som jag anträffat i bottnen af flera fornhögar, kan förklaras på detta sätt.

Jag vågar icke äfventyra någon gissning angående ofvannämnda trekantiga röses ursprungliga ändamål, men att det skulle vara en graf, förefaller mig osannolikt.

Af riksdagsmannen Joh. Nordin i Sättna erhölls som gåfva en *stenyxa utan skafthål*, funnen vid **Ö. Kofland** i samma socken.

Af samme person erhölls också ett *fragment af en stenyxa*, som att döma af tjockleken ursprungligen varit försedd med skafthål; detta fragment var också funnet inom socknen, men närmare fyndort kunde ej uppgifvas. Ej heller voro fyndomständigheterna för den förra yxan bekanta.[1]

Stöde socken.

I närheten af **Nedansjö** anhaltstation, strax utanför gafveln till Jon. Anderssons enkas gård, sågs en i marken något nedsänkt sten, inhålkad på öfre sidan på ett sätt, som gör det troligt, att den varit en gammal *handqvarn*. Stenen hade en längd af 77 cm., en bredd af 36 cm. samt en höjd af 15 cm. Dess vigt var 140 kg. Material: granit. Jag har låtit transportera stenen till Sundsvall och deponerat den i läroverkets samling. Vid samma gård som ofvan omtalade qvarn hade, enligt uppgift på platsen, för flera år sedan en *runsten* blifvit

[1] Yxan och fragmentet äro inlemnade till Statens Historiska Museum (inv. 10727). *Red.*

funnen och transporterad till Stöde kyrka. Då Sidenbladh ej upptager denna i sin förteckning, har fyndet förmodligen gjorts efter hans besök.

Tuna socken.

Vid **Skallböle** sågs på höjden af forsen ett stycke nedanför skolhusets vestra gafvel på Gustaf Sundbergs egor en utgräfd stenig *hög*. I denna hade för många år sedan fadern till en närboende hemmansegare, E. O. Backlund, gräft. Sonen hade härom intet annat att förmäla än den inom landskapet ofta upprepade historien om ett anträffadt kopparkärl, och att i fyndögonblicket byn tyckts stå i brand, hvarvid gräfningen afbrutits och kärlet sedan ej kunnat återfinnas. Gropen var nu igenfylld af stenar, och då dessa bortplockades, träffades nära bottnen ett fragment af en *slipsten af sandsten* med några inristade streck på ena sidan. Ehuru pjesen i fråga visserligen ser ut som ett stycke af en modern slipsten, göra å andra sidan sotfläckarna samt fyndplatsen det antagligt, att stenen tillhör grafvens ursprungliga innehåll.

153. 1/2.

Ofvannämnde E. O. Backlund innehade en *hålmejsel af svart hård stenart* (sannolikt lerskiffer, men mycket hård), om hvars storlek och form vidstående teckning (fig. 153) ger en föreställning. Typen är, såsom jag förmodar, »arktisk». Denna mejsel hade han som gosse funnit i en uppsvämning af **Ljungan** nedanför **Skallböleforsen.** Han betraktade den nu såsom ett barndomsminne och ville ej afyttra den.

Vid **Bergom** i Tuna socken hade vid gräfning af en källare på ouppodlad mark funnits *två stenredskap*, som nu befinna sig i Gustaf Sundbergs i Skallböle ego.

Det ena var en *hålmejsel* af 20 cm:s längd och 44 mm:s bredd, något afsmalnande mot spetsen; genomskärningen oval; materialet: mörkgrå lerskiffer. (Ej »arktisk» typ.)

Det andra var ett stycke af en *rätmejsel* af svart hård stenart, med planslipade sidor och kanter. Dess nuvarande längd är 7,5 cm., bredd 5 cm. Det egendomligaste med denna pjes var emellertid den form, som den enligt innehafvarens uppgift egde, då den togs upp i helt skick. Enligt denna uppgift skulle nemligen ursprungligen ha funnits ett skafthål, ofvanför hvilket mejselns bane var ställd i rät vinkel mot eggen samt fyrkantigt afslipad.

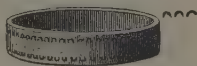
Selångers socken.

Vid **Knäfland** ser man en kallmurad stenfot med rätvinkliga hörn i en backsluttning. Den kallas i trakten »*Järlaborg*» och uppgifves ha varit en »fästning». Ett stycke derifrån, vid grannbyn **Påläng**, ser man likaledes en *stensättning* med rätvinkliga hörn, hvilken i trakten anses ha varit »Järlaborgs herrgård». Tvifvelaktigt kan det visserligen förefalla, om man verkligen här har grundvalarne till något hus, såsom Sidenbladh uppger. Den rätt betydliga sluttningen gör marken till en föga lämplig byggnadstomt, hvaremot en vida mera horisontal skulle kunnat fås några steg högre upp i backsluttningen. De supponerade grundstenarnes jemförelsevis ringa storlek, särskildt i sluttningens nedre del, der stenfoten borde ha varit betydligt hög, eller der grundstenar borde ha funnits till sådana stenpelare, hvilka man ännu i dag här bygger till husens stöd, samt slutligen det förmodade husets stora utsträckning (57×58 fot enligt Sidenbladh) göra saken ännu mindre antaglig. Endast genom utgräfning torde emellertid förhållandet kunna utredas.

Vid **Oggesta** i samma socken uppgifves af Sidenbladh, att likaledes grundvalar till något mycket gammalt hus skulle finnas. Trots förfrågningar i alla till byn hörande gårdar har det ej lyckats mig att få reda på detta fornminne, så att antingen måtte det numera vara förstördt eller också har all erinran om dess plats dött ut.

Deremot träffade jag vid den sydostligaste gården i byn (densamma vid hvilken runstensfragmentet är upprest) på en med löfskog bevuxen bergkulle en af grästorfven alldeles öfvervuxen gammal tegelmurad eldstad, men några grundmurar kunde ej skönjas deromkring. Helt nära derinvid fanns en utgräfd grafhög.

Näfsta nr 1. Vid Grönängen i Näfsta by på E. A. Zetterströms egor, sågs strax norr om landsvägen en *grafhög* med en omkrets af 45 steg samt en höjd af 120 cm. Högens ena kant hade börjat bortföras till landsvägsgrus. För att rädda hvad som möjligen kunde finnas företogs undersökning af denna hög. Den befanns innehålla en ovanligt stor mängd *kol*, så att den af sand och inblandade hufvudstora stenar bestående högen alltigenom var impregnerad med kolpartiklar. Stenarne voro öfverallt starkt brända, så att de lätt söndersmulades. Endast några få spridda *benfragment* träffades, ehuru större delen af högen genomgräfdes och fastän den synbarligen ej förut blifvit rubbad. Sannolikt hade den ovanligt starka elden fullständigare än vanligt förstört såväl benen som de möjligen nedlagda sakerna. Några fragment af der anträffade brända *djurben* hafva visat sig utgöra främre delen af mellanfotsben samt delar af tåfalang af *svin*. (Bestämning af L. Hedell.)

154. 1/1.

Vid Näfsta by, på Johan Petter Erikssons egor, hade för några år sedan en stenig hög, belägen på en sluttande åker strax norr om landsvägen, blifvit borträjd. Arbetaren, som utförde detta arbete, hade dervid funnit en *guldring* »med ett deri qvarsittande fingerben». Guldringen hade han sålt till guldsmeden C. W. Edvall i Sundsvall, hvilken sedermera haft vänligheten att såsom gåfva öfverlemna densamma till Statens Historiska Museum (inv. 10751). Ringen afbildas här fig. 154. Angående fyndomständigheterna kunde endast sväfvande och motsägande uppgifter inhemtas, enär arbetaren, som gjort fyndet, ej mera vistas på trakten. Enligt en uppgift skulle

tvenne lårben ha funnits jemte ringen, hvilket ju i så fall skulle tyda på att ingen bränning egt rum, hvilket också framgår af ringens fullkomligt oskadade skick.

Näfsta nr 2. På samme J. P. Erikssons i Näfsta egor ligger strax norr om uppkörsvägen till Hof en *grafhög* af 50 stegs omkrets och 150 cm:s höjd. Högen är mycket stenig. Då denna hög syntes orubbad, lät jag gräfva deri. Mellan stenarne nära bottnen träffades blott spridda *kol*, men inga ben, hvarför möjligen en föregående undersökning egt rnm. I sådant fall måste emellertid öppningen ha blifvit ovanligt omsorgsfullt igenfylld.

Mellan stenarne nära bottnen träffades också ett par *grofva glasstycken*, efter allt att döma fragment af en s. k. *gnidsten* till glättning af linne; dylika förekomma ju stundom i grafvar från vikingatiden.

Näfsta nr 3. Belägen något högre upp vid uppkörsvägen till Hof och alldeles intill vägkanten, på Brita Näslanders egor. Omkrets 45 steg; höjd 150 cm. Mycket stenig. Högen befanns något öfver kringliggande marks nivå innehålla ett orubbadt *kollager* med talrika *brända benrester* samt dessutom en massa *rödbrända lerfragment*, som voro talrikast i kollagrets nedersta del, der de nästan bildade ett sammanhängande lager. Af fukten var emellertid leran så uppmjukad, att den på många ställen blott visade sig som en rödfärgning af sandlagret närmast under kolet. Den regelbundna lagringen af densamma tyder på, att den antingen ditlagts såsom underlag för högen, eller ock att högen blifvit uppkastad öfver resterna af någon eldstad. Jag bifogar några af dessa lerbitar såsom prof, i det jag tillika påpekar att man på flere af dem kan se aftryck af hvarjehanda växtdelar. Brända lerfragment, som påtagligen icke tillhört några lerkärl, har jag för öfrigt ofta funnit i Medelpads grafhögar.

Näfsta nr 4, en på samma egor några hundra steg norr om förutnämnda väg i en björkdunge belägen *hög;* bevuxen med ungskog; mycket stenig. Omkrets 50 steg, höjd 120 cm.

En half meter under omgifvande jordytans nivå träffades i högens botten ett orubbadt *kollager* med *benfragment*, de senare talrikast i nordöstra delen. Några få röda *tegelbitar* funnos äfven nära högens botten. Eljes ingenting.

Näfsta nr 5, några få steg från nr 4; mycket stenig. Omkrets 32 steg, höjd 1 meter. En half meter under jordytans nivå ett orubbadt *kollager* med *brända ben.* Eljes ingenting.

Att kollagret i båda de sistnämnda högarne träffades en half meter under nutida jordytans nivå, ger sannolikt ett mått på bildningen af myllan, sedan den tid då högen uppkastades. Här i löfskogen har denna myllbildning försiggått jemförelsevis raskt.

Vid byn **Hof,** grannbyn till Näfsta, på Hoflings egor, undersöktes en *grafhög*, belägen strax bredvid byvägen, nordvest om hufvudgården. Omkretsen 40 steg, höjden en half meter. Mycket stenig. Läget i ett barrskogsbryn. *Kollagret*, i bottnen orubbadt, innehöll talrika fragment af *brända ben* och låg ungefär en half meter under omgifvande markens nivå i den nordvestliga delen af högen. Något ofvan kollagret i den södra delen träffades *obrända ben af nötkreatur* (en underkäk och ett par rörben) samt dessutom fragment af *rödt tegel.*

Njurunda socken.

Vid den nordvestligaste gården i **Hälljoms** by (egare kyrkvärden Hellzén) ser man i en liten asplund framför boningshuset en samling af några mycket steniga *högar.* Dessutom finnes en rund stensättning, som enligt af egaren till stället erhållen upplysning, är återstoden af ett *större röse*, hvars öfriga stenar blifvit bortförda. Nära derinvid ses stora stenar ligga i en rät linie. Sägnen på stället utpekar allt detta såsom en gammal tempelplats. Högarnes antal är 8. Alla innehålla större stenar af flera kubikfots rymd. Söder om landsvägen vid samma ställe sågos 2 andra utgräfda *högar.* Nära derinvid, på Solanders egor, sågs en obetydlig rest af en

hög, som af nämnde jordegare så småningom blifvit utjemnad. Enligt hvad han sjelf uppgaf, skulle dervid intet ha anträffats, icke ens kol eller brända ben. Två af de ofvannämnda högarne i »tempellunden», hvilka syntes vara alldeles orubbade, undersökte jag.

Hälljom nr 1 hade en omkrets af 50 steg och en höjd af 1,5 meter. Den innehöll, liksom den följande (nr 2), alltigenom väldiga stenblock, af hvilka några sköto högt upp öfver högens yta. Högen öppnades från nordvestra sidan, der stenarne syntes minst, och en bred graf infördes derifrån öfver midten. Emellertid befanns det, att grafplatsen ej var belägen i midten, utan i den sydöstra delen af högen. Utom *kol* och *brända ben* något öfver högens botten anträffades ett *betsel* (fig. 155), 3 *broddar* och åtskilliga *nitnaglar* och *spikar* af

155. 1/2.

jern, två helt små bitar af en ornerad *benkam*, några stycken af *brändt lergods* (ej af kärl) samt några *obrända ben* af *häst* och *hund*; nemligen af häst: nedre delen af ett mellanfotsben, första tåleden på högra framfoten och några halskotor (alla benen tyda på ett ungt djur), samt af hund: astragalus af hvardera foten, tåleden och mellanfotben, delar af tibia samt underkäk. Af nitnaglarne är en 7 cm. l., 6 mellan 3,6—4,6 cm., 6 spikar ha krökta spetsar, för öfrigt finnas åtskilliga fragment.

Hälljom nr 2, belägen några steg vester om nr 1, af samma dimensioner som denna och lika stenig. Der träffades i högens östra del, strax ofvan omgifvande jordytans nivå, ett lager af *kol* och *brända ben*, som dessutom innehöll några små smälta *bronsfragment*, deribland en spiralperla som från Birsta nr 2 samt 4—5 *nitnaglar* af *jern*.

Vid ett besök på **Dårholmen,** der i skogen invid Klampenborgs sågverk en mängd små *grafhögar* ligga tätt intill hvarandra, befanns att en hög nyligen blifvit bortgräfd för att tjenstgöra som fyllnadsmaterial på ett källartak. Enligt de upplysningar jag inhemtade hade arbetarne dervid funnit ett bukigt *kärl* af lera med smalare hals, rundt omkring försedd med 3 intryckta ringar samt dessutom andra intryckta figurer på kärlets nedre del. Kärlet hade sönderslagits i små skärfvor, och intet hade tillvaratagits.

Till förut inrapporterade fynd af stenredskap från denna socken kan jag nu lägga fyndet af en *stenyxa med skafthål* vid nyodling å **Vaple** fäbodars mark i Njurunda. Yxan hittades och innehafves af Erik Westerlund i Nacksta (vid Sundsvall). Samme person hade vid gräfning i jorden vid Nolby i Njurunda för åtskilliga år sedan funnit några mynt, hvaraf Karl IX:s »1 Mark Svenska» af 1607 samt två mynt »af en 10-örings storlek», hvilka vid upptagandet alldeles föllo sönder. Nämnda silfvermynt var deremot väl bibehållet och befinner sig ännu i hans ego. Han var emellertid ej benägen att afyttra det, lika litet som den förutnämnda stenyxan, och jag kan derför endast på detta sätt bringa myntets befintlighet till Akademiens kännedom.

Slutligen bifogar jag en tabellarisk öfversigt öfver de hittills inom landskapet gjorda fynden af stenredskap. Det absoluta antalet kan visserligen synas ringa i jemförelse med de rika fynden från södra Sverige. Men det är en sak, som härvid, såsom jag tror, hittills blifvit förbisedd eller icke nog beaktad, nemligen att stenredskap, åtminstone här i Norrland, oftast hittas vid nyodling af förut obruten mark. Vill man derför göra en jemförelse mellan freqvensen af stenredskap i Norrland och södra Sverige, så bör man, synes det mig, icke

helt enkelt jemföra areal med areal, utan arealen uppodlad jord i de båda landsändarne. Det är lätt att öfvertyga sig, att denna faktors införande i beräkningen framkallar ett helt annat resultat, i det den gör skillnaden betydligt mindre.

Sundsvall i december 1898.

Gottfrid Adlerz.

Stenåldersfynd från Medelpad.

A. Sydskandinaviska typer.

Fyndort.	Af flinta.	Af annan stenart.		Samling.
		Yxor och mejslar utan skafthål.	Yxor med skafthål.	
Lidens sn.				
Öster-Flygge (på en åker) . .	—	—	1	Lidens kyrka.
Bodacke (vid nyodling på södra elfstranden)	—	—	1	D:o
Obekant ställe .	—	—	1	D:o.
Nilsböle (vid nyodling på södra elfstranden)	—	—	(1) [1]	D:o.
Indals sn.	—	—	—	—
Ljustorps sn.				
Edsta	—	—	1	Sundsvalls läroverk.
Hässjö sn.				
Bängling . . .	5 oslipade fyrsidiga rätmejslar.	—	1	D:o.
D:o . . .	—	—	(1)	Obekant.
Norrvik. . . .	1 spjutspets (fig. 150).	—	—	St. H. M. 10728.
Tynderö sn.	—	—	—	—
Timrå sn.	—	—	—	—

[1] Parentes omkring en siffra betecknar, att förf. ej sjelf haft tillfälle att se redskapet ifråga.

Fyndort.	Af flinta.	Af annan stenart.		Samling.
		Yxor och mejslar utan skafthål.	Yxor med skafthål.	
Sköns sn.				
Kumo (i hällkista undersökt af mig 1896) .	2 skärfvor.	—	—	St. H. M. 10292.
Härsta?	—	—	1 mycket stor.	Sundsvalls läroverk.
Alnö sn.	—	—	—	—
Njurunda sn.				
Obekant ställe .	—	—	1	Faktor Nyman, Svartvik.
Galtström . .	—	—	(1)	Obekant.
Vaple fäbodar (vid nyodling)	—	—	1	Erik Westerlund, Nacksta.
Tuna sn.				
Röde	—	(1 med skaftningsränna.)	(1)	Folkhögskolan i Fränsta.
Skallböle? . .	—	—	(1)	Markus Mattsson, Hällsjö.
Bergom	—	1 hålmejsel.	1 (?, se ofvan sid. 202).	Gustaf Sundberg, Skallböle.
Sundsvalls stads område.				
Böle	—	—	1	Sundsvalls läroverk.
Selångers sn.	—	—	—	—
Torps sn.	—	—	—	—
Attmars sn.	—	—	1	Sundsvalls läroverk.
Stöde sn.	1 yxa med spetsoval genomskärning, något slipad.[1]	—	—	Jemtlands läns fornminnesförening.
Sättna sn.				
Ö. Kofland . .	—	1 fyrsidig.	—	St. H. M. (se ofvan).
Obekant ställe .	—	—	1 eggdel.	St. H. M. (se ofvan).
Borgsjö sn.	—	—	—	—

[1] Tillägg af red.

Fyndort.	Af flinta.	Af annan stenart.		Samling.
		Yxor och mejslar utan skafthål.	Yxor med skafthål.	
Hafverö sn.				
Vid Östavallströmmens utlopp i Holmsjön, vid jordschaktning i en skogsbacke . .	—	—	(1)	Inspektor M. Högberg, Östavall.
Ålby	—	—	(1)	Använd som fisksänke och förlorad.
Vassnäs (Hans Perssons egor)	—	1 »stenklubba».	—	Obekant.
Kölsillre (vid odling å Kölje-vallen)	—	—	(1)	Hernösands museum.
Österudden vid Holmsjön	—	—	(1)	D:o.
Ytterturingen	—	—	(1)	Förlorad vid brand.
Öfverturingen	—	—	(1)	Karl Löfroth, Heden.
Snöbergsskogen (vid gräfning af en kolbotten)	—	—	(1)	Landstingsman J. Grelson, Alby (som lemnat uppgift om de 7 sista).
Medelpad utan närmare uppgift	Fragment af en stor fyrsidig yxa som M. 20.	—	—	St. H. M. (inlemnad af G. E. Klemming).
Summa	10	4	24	

B. "Arktiska" typer (af skiffer).

Fyndort.	Yxor eller mejslar.	Spjutspetsar (och knif?).	Samling.
Timrå sn.			
Hamsta	—	1 spjutspets.	Skollärare F. A. Hübinette, Skönvik.
Sköns sn.			
Gärde	—	1 spjutspets.	St. H. M. (se ofvan).
Tuna sn.			
Skallböle	1 hålmejsel (ofvan fig. 153).	—	E. O. Backlund, Skallböle.
Selångers sn.			
Kvarsätt	1 hålmejsel.	—	S. H. M. 10292 (insänd af förf. 1896).
Sättna sn. . .	1 hålmejsel (afb. Mån.-Bl. 1874, fig. 66.	—	St. H. M. 3211.
D:o	1 ytterst tunn yxa afb. ibid. fig. 67.	1 udd af spjutspets.	St. H. M. 4112.
Hafverö sn.			
Säter	—	? (1 »stenspjut».)	Landstingsman J. Grelson.
I Aldströmmen	—	? (1 d:o.)	
Östavall (vid planering af kolgården	—	? (1 »stenknif».)[1]	Uppgift af d:o; obekant hvar den finnes.
Summa	4	6	

Från Medelpad skulle således f. n. vara kända 38 stenåldersredskap af sydskandinaviska typer och 10 af arktiska, inalles 48.

[1] De tre sistnämnda föremålen kallades af min meddelare resp. »stenknif» och »stenspjut» utan närmare angifvande af stenarten eller formen, men sannolikt är det här fråga om »arktiska» typer af skiffer, då dylika redskap af flinta här i Norrland äro så sällsynta och något annat material än dessa två, så vidt jag känner, ej plägat användas i vårt land till detta slags redskap.

Besökande i Statens Historiska Museum och k. Myntkabinettet år 1898 och 1899.

1898.		1899.	
Januari	4,609	Januari	2,567
Februari	3,160	Februari	3,846
Mars	3,248	Mars	3,733
April	4,318	April	5,237
Maj	3,500	Maj	4,142
Juni	3,929	Juni	5,274
Juli	4,254	Juli	4,658
Augusti	3,734	Augusti	4,870
September	5,351	September	5,463
Oktober	5,940	Oktober	8,042
November	5,799	November	4,191
December	2,482	December	2,663
Summa för året	50,324	Summa för året	54,686